

(30)

In con congregationibus qua facta sunt super 2. illas primos capitulos multa et varia dicta fuere a patribus circa quest, illam de pastorum residentia, cui (ing) iuris esset, diuini an humani, et ne obliuioni omnia uel plurima corp tradantur, visum est quest, illam tractari debere in hunc modum

Sensus imprimis Quest, hic est an Præarcha Archiepi et Epi alijs inferiores pastores, deniq an omnes illi quibus comisa est animarum cura, illamq acceptant voluntarie seu libere perse ipsos residere teneantur personaliter insuis ecclesijs munusq pastorale agere, et ipsas oues sibi commisas pasce precepto Chri seu iure diuino uere proprie et immediate? hic (ing) est sensus in quo Questio tractabitur

E Ex quo liquet iure humano et ecclesiastico teneri extra dubium esse, et certum apud omnes. eque etiam certum est dictos pastores omnes iure diuino teneri curam habere laborare et curare ut munus pastorale adhibeatur ouibus, itaq pascantur uerbo et sacramentorum ministerio et exemplo. modo hoc fiat per ipsosmet personaliter, modo per alios - quod hoc (ing) sit iuris diuini, imo naturalis et est humani nulli dubium esse pot, ueluti nec est. Status q. hic est, an (ing) posse ipsos personaliter frisi uera et legitima causa impediatur, dictum pastorale munus, exhibere teneantur

Quesitum est et de Præarchis Archiepis et alijs, et non desumo ipso Pont, exeo etiam q nunq uenit indubium quin summus ipse Pont, Diuino iure et Chri precepto teneatur illo dicto Chri pasce oues meas, quod quidem et Petro et uero suis omnibus sucesoribus preceptum fuisse nulli unq dubitauerunt sed an in Petro ipso omnibus epis et inferioribus pastoribus idem quod Petro iussum fuerit actus nonnulli dubitauerunt

D Dubium hoc et questionem, credunt nonnulli, ex hac alia pendere sicut ne Epi omnes uere proprie et immediate actus instituti et an ab eo sit eorum potestas eque ac petri uel eius sucesorum potas, ac ita immediate ut Petrus ipse et sui sucesores ab eodem sunt instituti, quod est querere an Episo potestas sit iuris diuini seu a iure diuino, uel an a summo Pont, hanc habeant immediate, esto et actus mediate cogitant. n. si Episo potestas et iurisdictio est, a summo Pont, immediate et sic in me.

actio obligationumque residendi et per se ipsos munus suum exerce^{re} 240
di, iuris esse humani et non Divini, et contra si eorum potestas et iuris 175
dictio sit unum) actio, exit et obligatio Christi precepti et sic iuris di
divini

Et quod multi etiam ex partibus esto crederent residentiam personalem esse iu
ris divini, a se habent tñ, aut non expedire aut non nec^{um} fore, aut super
fluum esse id declarari et definiiri per sacrum concilium, et hoc quidem
diversis respectibus et considerationibus alij .n. dicebant non nihil forte de
rogari hac declaratione dignitati et aucto^{ri}, sum, Pont, ac perinde debere
illum prius consuli, sin adeo gravi et ardua, nonnulli vero non de axe (aiebant)
tan sero post .1562. annos hanc rem tractare et iuris iuris nos esse here
ticos qui veritatem adeo certam disputationi / et dubitationi subijciam,
alij forte non habentes animum residendi et sub pre-textu dispensationis ha
bita a Pont, accusatos se esse a personali residentia credentes, volebant hanc
rem definiiri, imo et aliqui repugnante conscientia eorum viderent rem hanc
displicere Pont, et locatis subterfugia querebant, asserentes id debere diff
eri in aliud tempus cum agendum esset de dogmatibus aut de sacramen
to / ordinis.

Idem (ingr) tractabimus et id quod precipuum est an. scilicet. haec obligatio sit
iuris divini et naturalis et, an tñ humani et deinde et .2. loco an illo
premissis et concessis seu habito probato, expediat sit utile, imo necesse illam
definiiri et declarari per sanctam synodum

Sed quod nonnulli ex partibus qui inter eruditiores numerabantur dicebant id
non esse necesse, ob id quod ius humanum ecclesiasticum ita obligat pa
remque vim obligandi habet sub pena etiam peccati mortalis sicut ius
ipsum divinum, et quod qui non resident, et sic non obediunt iuri hu
mano seu ecclesiastico ita obliganti, neque et obediunt iuri divino explici
to veluti innumeri homines non obediunt preceptis decalogi, et fuit pri
mus qui hoc dixit magna vi et conatu scilicet thomas ord, praedicatorum Epus
Cauery hac (ingr) de causa ut huic obiectio et satisfiat antequam ad questionem

per conclusiones respondeamus id breuiter premittemus, quod ius diuinum sit
et humanum, ~~quod~~ tunc distet ac differat et in quibus lex diuina ab humana et
ecclesiastica et quod magis referat ob multa obligationem aliquam et legem im-
mediate esse a deo et Christo uel a ratione et naturali, aut ab homine etiam si sit
Summus Pontifex

Dns Diuinum est quidquid Deus immediate precipit siue per se ipsum siue per alium
diuinum ipse sit author iuris et qui precipit et quod quicquid natura seu ratio natura-
lis dicit, itaque homines naturali lumine agnoscent esse debitum, et se tenent ad
id faciendum uel cauendum, deus ipse naturae author precipit, omnis. n. lex
naturae et naturaliter hominibus impressa a lege dei eterna derivatur, ideo et
ius naturae ius diuinum est, sed quod aliqua et deus instituit et precipit qua
luminis naturalis vires excedunt, neque illo lumine agnoscuntur, si autem neque finis
super naturalis in quem ordinantur, ideo hoc et ius diuinum est, et non sit na-
turale, et solet vocari ius posituum, quasi super additum seu super positi-
uum iuri naturali et non tantum mentibus naturaliter impressum, innotescit autem
nobis hoc ius per sacram scripturam seu per ecclesiam hac ratione nobis proprie-
tem illud tanquam sit a deo, per Angelos, Prophetas nomine dei loquentes, dicentes
hoc dicit aut precipit Dns, quicunque. n. id uerum est, quod Dns precipit non homo
uel ne dum homo, illud ius diuinum aut preceptum esse dicimus. Humanum
autem ius illud esse dicimus cuius homo author est, non Deus immediate, licet
hoc ipsum quod homo iubet, a deo habet uelut. n. creaturae aliqua immediate
a deo sunt, producantur uel creantur, aliae autem non nisi mediantibus causis
secundis sic et precepta aliqua dei sunt immediata, ut de quibus Paulus, dico
(inquit) non ego sed Dns alia uero ab hominibus sunt, ut de quibus idem Paulus
dico Ego non Dns

287
Distant autem non parum lex Diuina et humana et possunt differentie reddi ad
quatuor praecipue, quas S. thomas, doctissime colligit ex illo, Ps. 18. lex Dni in-
culata, conuertens animas, testimonium Dni fidele, sapientiam prestans paru-
lis, quibus uerbis et ex allentia continentur quibus lex Diuina prestat humanae

2^a. illo primo verbo lex Dⁱ immaculata, i. nullam peccati turpitudinem
permittere, sed omnem puniens, quod quidem lex humana non pot, s. n. vellet
omnia mala auferre multa et bona tollet, et boni communis utilitas impe
ditur, quare ut nullum malum non punitum et non prohibitum rema
neat, nec^m. fuit legem divinam superuenire, que omnia peccata prohiberet.

2^a. differentia continetur verbo illo conuertens animas, eo q non solum exte
riores actus, sed et interiores lex divina dirigit precipit aut prohibet, lex
vero humana non tm pot, qz de his pot homo legem faceretm, de quibz pot
iudicare, hec aut sunt exteriores actus non interiores, qui latent, non ergo
attingit perfectionem virtutis, que consistit in multis q^s actibus, lex ipsa huma
na attingit vero Divina.

3^a. Diff^a continetur verbo illo, testimonium Dⁱ fi
dele, quo continetur certitudo veritatis et rectitudinis ipsius legis divina
que non est in lege humana, propter inconstantiam magno iudicij de rebus pra
cipue contingentibus et particularibus, circa que contingit diversitas esse iudi
tia hominum, ac ex illis diversas et contrarias leges procedere, quare ut ho
mo absq^e omni dubitatione scire posset, quid ei esset agendum, quid vitand^u
necessum fuit, ut in proprijs actibus lege divinitus data, qua constaret illum ex
re non posse, dirigeretur. / 4. aut d²a continetur illo verbo sapientiam pros

tans parvulis, inq^untum lex divina ordinat hominem ad finem supernaturalem
et divinum qui excedit proportionem et vires facultatis humana, atq^z illo
non accedit lex humana, nec finem illum attingit immediate, sed lex tm divi
na aut super naturalis, que proportionat fini ipsi supernaturali. et p^{nt}
quatuor hac differentia reduci ad quatuor genera causar^{um}. 1^a. ad genus causa
materialis. 2^a. ad genus causa formalis. 3^a. ad genus causa efficientis. 4^a.

ad finalem causam. / ut sic 4^a. generibus causarum prestat divina lex ipsi
humana, et quantum 4^a. hanc causa legis divina prestant illis legis hu
mane, tm lex ipsa Divina prestat humane, quam sententiam alios est. S.

Tho, habet nam, 1^a. q. 99. ar. 3. inquit, lex Divina principaliter instituit
ut ordinat homines ad Deum, humana vero homines ad invicem illud aut

homines. *f.* ordinare ad deum scopus precipuus est et ultimus utriusq. hoc
 aut id est homines ordinari ad invicem consequens est et sub illo, scopus divi
 nae legis, Primus aut et immediatus humanae legis, eandem sententiam habet
 ar. lo. 4. et. q. 100. ar. 2. s. et. q. 98. ar. i. ubi ait finis legis divinae fa-
 licitatis aeterna, et hominem inducere seu perducere ad hunc finem, humana vero
 legis finis temporalis tranquillitas civitatis est, cohibet. n. adus exteriores quibus
 potest perturbari. / Et esto lex humana ecc. attendat et intendat finem super
 naturalem, potiusq. civilis et politica virtute tr. propria, et ut humana est et huius
 non immediate attingit illum finem, nec homines sufficienter dirigit in illum, sed
 virtute ipsius divinae legis. ex his facile imotes: ut *f.* refferat, lege divina an
 humana aliquid homini precipitur, et perinde *f.* refferat pastores animarum
 d. i. precepto an hominis ad munus suum pastorale teneri, sunt. n. leges divinae
 aeternae perpetuae immobiles seu immutabiles seu indis pensabiles, omni consuetu-
 dine in opp. m. imper scriptibiles, semel. n. loquitur Deus et 2. id ipsum non recipit,
 p. semper et perpetuo loquitur, sunt. n. verba ipsius aet. ma. et infabribilia perpe-
 tuasq. veritatis, sunt contra leges humanae temporales mobiles seu mutabiles in
 aet. ac variabiles veritatis dispensabiles a consuetudine debiles valet. m.
 consuetudo aduersum quamcunq. legem humanam, habentem divinae legis vim illam
 obligandi prope infinitam, infinitus est. n. legislator, a quo vim illam immediate
 sortiuntur. humana vero ab homine illarum auctoritate vim et potatem obligandi ha-
 bent quare finitam et limitatam. Et licet multa leges humana sub pena et peccato
 mortalis obligent, id tr. non ab homine ut sic immediate sed a conformitate et con-
 sonantia cum lege et vo. divina habent, divina vero proxime ab ipso deo

qui negat differre fuit
 lege divina aut
 humana inorte obla
 gationis confundit q
 scilicet distinguere tollit
 ordinem ecc. hierar
 chia et Dionis, doctus
 qua p. christi Apli de in
 de. 3. suassores postu
 erunt

et q. dubitatum ut habet gerson tracta. de vita spuali, obliget ne lex humana
 possit sub pena peccati mortalis, esto iam nequeat hoc dubitari, et tr. neg. si otia
 neg. antea licuit dubitare nec dubitatum fuit teneant ne pastores et prelati
 assante causa) personaliter residere, et perse ipsos munus pastorale exerceant
 sub pena peccati mortalis, quod auctent. sig. est, semper pro aet. et rato habet
 lege divina et christi precepto eos teneri, et hoc satis contra illos qui nihil differre assu-
 erunt

242
177

Leges ne Diuina an humana scirent prelati teneri ad residentiam pariterque
vim obligandi duas illas leges habere. Et quisque attente considerare voluerit
quod amor ipsi Deo pre hominibus debeat, quantaque suis legibus reuerentia
et honor pre humanis ipsis legibus, et quanto maius adiu^m, lex ipsa Dei que
lex mentis amoris et spiritus est, hominibus prestat ad illam met exhibendam et
ad implendam quod lex ipsa hominis et humana, non difficile intelliget, imo
experimento cognoscat quod fortius et intimius moueat consideratio et iudicium hoc
Deus hoc precipit et Christus iesus, quod illud homo precipit, non Deus

Contemnendum preest quod illi patres aserebant, homines et contra legem Diuinam au-
dacter peccare, ut contra Decalogum, et grauius non residentes peccatos, si
res hoc iuris diuini declararetur esse. P. n. et ipsis contradicunt sibi,
nam si grauius peccabunt, ideo est quod lex Diuina maiorem vim et potatem
habet obligandi. deinde inconsulte deus fecisset suas leges hominibus pro-
mulgando, eademque saepe repetendo iuxta id Esa, 28. manda remanda
inconsulte et legislator ciuili et ecclesiasticus eae et prohibendo quod lex Di-
uina prohibet ut symoniam uxorem et reliqua, et suas quidem leges sepiissi-
me inualcando et renouando, inconsulte et sacra fecissent concilia multa
que legis erant tamen humana, aut velut talia credebantur ab hominibus
Diuini esse iuris definiendo, ut vocalem confessionem septem sacramenta, et
et multa alia: immo ex quo quidem ex patribus accusabant Episcopum Mutinensem
quod dixisset diuinam legem et humanam finibus differere, cum (ut dictum iam est)
sententia sit Diuini thome, et verum dictum / ad quod et facit quod est omnium
ultimatum et quod dicunt determinatiuum finis rationem habet, ut habet omnis
terminus cum lex ergo diuina et humana obiectis et terminatiuis et formalibus
differant, quod rationes obiectorum formales quas attingunt necessum est differere, quod
diuina rationem super naturalem suam attingit, non autem sic humana lex, conse-
quens est diuinam legem et humanam finibus propriis et immediatis differere ut
virtutes morales habent proprios fines immediatos penes quos differunt, ut sunt
bonum iustitiae, bonum fortitudinis, bonumque temperantiae, et verum sit ultimum
fines omnium earum, legisque diuinae et humanae, immo omnium rerum creatarum
ut bonum est, primum efficiens earundem, vtriusque primus motor.

iam ego his premissis questioni ipsi Principali quatuor conclusionibus respondeamus. et earum prima sit.

Prelati omnes seu pastores iure naturali, quare est et Divino (quod omne naturale divinum est) per se ipsos pastorale munus agere et personaliter residere tenentur.

2^a Concl. idem prelati seu pastores curam animarum habentes iure Divino constituti sunt, eorumque potestas a Christo immediate est, sicuti et Petri eiusque successorum.

3^a Concl. iure et Divino positio (ore Christi Apostolorumque et sacris litteris expresso, aut ex his evidenter deducto, didi pastores per se ipsos et personaliter munus pastorale exhibere et residere (causa legitima cessante) tenentur.

4^a Concl. et si didi prelati seu pastores non essent a Christo immediate instituti, nec ab eo esset immediate eorum potestas, tamen obligatio personaliter residendi, et per se ipsos munus suum exercendi, legitima est cessante causa, et iuris Divini et Christi precepti est.

has Conclusiones primo probabimus, deinde argumenta adversariorum contraria non difficile solvemus.

Ad primam igitur deveniendo conclu. non obstat imprimis munus hoc pastorale spirituale esse, salutemque animarum et finem supernalem concernere quo minus obligatio ad illud iuris naturalis esse possit veluti habito Christo hominem verum, Deum quoque verum esse, quae quidem veritas supernalis est, ea tamen praemissa hic homo Christus est. Super omnia venerandus totaque corde diligendus est iure, inique a legi naturali, ita et habito pro certo munus ipsum prelatorum in finem illum beatum, felicitatem (inique) supernam tendere, ad illamque adipiscendam esse necessitatem, naturalis obligatio ac necessitudo insurgit in acceptantibus voluntarie tale munus, ut illud per se ipsos exercerent, et tanto nobis est ius, quanto prestat anima eiusque salus, corporis salus omnibusque alijs inferioribus - hoc ego praemisso - Truncatur conclu.

Imprimis illud est naturalis iuris seu legis, quod homines naturali ratione et lumine praediti omnes et comunitex iudicant esse debitum, sic est in proposito, nullus enim hominum, qui re hac intellecta et credita, non id asserat, ut veluti est exterminatum ipsis, nominumque notione sufficienter constat, siquae una ex illis propositionibus, quae quis auditas intellectasque statim probat et nulla esset scriptura, quae hoc diceret, vel

sed fide illa tm̄ supposita felicitatis aeterna, et cognitione habita muneris
ipsis pastorici, eius deniq̄ conectionis et necessitudinis ad finem eundem

243
177

Deinde semper et ubiq̄, omniḡ tempore et apud omnes homines etiam ethnicos
quoquomodo suos habent, sacerdotes fuit creditum et pro arto habitum eas
teneri munus suum exerce, quod vel voluntarie aut obsequia acceperunt
eosq̄ male agere, ac vituperio dignos esse, qui suscepta munera negligent
fraudenter aut iniquè agerent. haec autem omnia nota sunt evidentes iuris
seu legis naturalis.

Præterea ante omnem legem et statum hominum, imo omni humana lege sublata
pastores quibus animarum cura est imposita, ab illisq̄ suscepta, non ea agere que
salus animarum exigit, non residere et pascere oves perse ipsos, (legitima et
sante causa) est malum multum et iniquum, non. n. est adiaphorum sive
indifferens neq̄ bonum (ut evidentissime constat, malum ergo, quare et lege
aliqua seu iure prohibitum, et contrarium præceptum, quare naturalil lege quod
quidem verum est nedum in hoc munere altissimo et excellentissima arte verum
et in omnibus alijs officijs et mechanicis, veluti rex et in suo regno, eodem iure
residere tenetur præfatus in urbe, Pastor et prædum, pater familias quicunq̄
et demum artifex quicunq̄, quicunq̄ et homo munus quodcunq̄ seu officium
suscepit, ad idemq̄ se obligavit pro quo exercendo singularis persona indus-
tria eligitur et quaeritur ut eiusdem generis et rationis, licet non eiusdem
gradus sint omnes dicta obligationes, nequid peculiare habent animarum
pastores hac iure præ alijs, sed artissima præ omnibus obligatione uti mu-
nus est altissimum infinitiq̄ momenti

Nomina. P̄ quacunq̄ ipsis pastoribus ab scriptura sacra imponuntur, illorum
q̄ propria sunt adeo aperte eorundem obligationem actionesq̄ perse ipsos
exercendas indicant ut nullus quicquid nominum significationes capiat po-
ssit ullomodo hac de re dubitare vacentur. n. in sacris literis, et vix sunt
aut esse debent, Pastores, doctores, huc, sal, duces, patres forma gregis, ad-
vocati, doctores, gubernatores, Epi, curatores prelati, multiq̄ alijs nomi-
bus similibus, speculatores, operarii, quæ omnia evidentissime indicant etsi
constant offī perse ipsos quorum sunt nomina adhibenda, ut constare poterit

quicunq[ue] qui nominum significationes peculiariter considerauerit, veluti an-
huc per aliud, alia ipsa possit illustrare, et sal nisi perse ipsum condere, formam
per quid aliud adesse, et sic de omnibus alijs

Nomen deinde sacerdotis quo apud Antiquos et sanctos doctores epi communiter
significabant, sicut dum beatus Chrysostomus, dicit de sacerdotibus pauci saluantur
quippe obstrictissimam eorum obligationem, tres dicunt habere etimologias, est
Sacerdos .i. Sacra doans, sacra dans, sacroq[ue] dux, que tria eorum munia prece-
pta indicant. tenetur .n. verbo et doctrina sacra seu sacramentorum exhibi-
tione seu administratione, opere deinde et e[ss]e oves populumq[ue] sibi commissum per-
cere. / exempla et omnium aliorum officiorum que in re p[ro]p[ri]a sunt eorumq[ue] artificum
hanc pastorum obligationem maiori et fortiori arg[um]ento concludunt, quando h[ab]et
ars animarum gubernationis omnes alias eminentissime continet si .n. rex in regno
prefectus in urbe, dux in exercitu, nauclerus in mari, pater familias in domo, et in
familia et, aduocati iudices, deniq[ue] omnes suis locis ac muneribus exercendis
legitima osante causa tenentur, multo fortius quib[us] animarum salus comissa est
quanto munus hoc altius est minusq[ue] per alios exerceri potest, quare hi pastores
(inq[ui]s) maiori diligentia ac examine pre alijs omnibus eliguntur aut eligenda
rent ut in quibus peculiariter magis credensq[ue] singulares indulgentia excellentes
conditiones eligantur et requirantur

Et si unicuiq[ue] Deus mandauit de proximo suo quod mandatum seu preceptum
nemo naturale esse dubitauit q[ui] unicuiq[ue] et semper preceptum quanto magis
credendum est unicuiq[ue] pastori de ceteris suis eorumq[ue] sp[irit]uali salute mandasse
Quale deinde opus iure omni humano sublato, residere vtiliter et proficue iudicabitur
non ne bonum iustum equum et debitum? lege ergo aliqua, quare natura
quod est quale est c[on] legitima causa osante, non residere? et omni iure huma-
no sublato nonne malum iniquum et iniustum contra legem ergo natura se-
dei . estq[ue] preterea munus hoc et opus animarum saluti eternaq[ue] felicitati
consequenda appime necesse. et dicitur non esse preceptum quod summs a Deo, homi-
numq[ue] mentibus impressum? non expedit hoc ad optimum et prudentissimum
gubernatorem infiniteq[ue] sapientie, ut iure adeo necesse. arduaq[ue] non sufficienter
quod sit

Provident talis aut est Deus natura legi^qq^z author

244
179

Comparant^r deinde et assimilantur pravi iniqui pastores et inscriptura sacra et asandis doctoribus meretricijs, furibus, latronibusq^z ac lupis meretricibus suos infantes exponentibus, tyrannis inultisq^z gubernatoribus, sacerdotibusq^z hominibus ac insuo munere negligentissimis omnibus deniq^z hominum infami^onⁱ, pessimaq^z nomina vitiorum hominum et pravorum hominum loco sanctissimorum hominum, quibus sanctissimum munus indignant imponunt, haec aut^o omnia, bene indubitata, ab omnibus credita est sanctissimis doctoribus nonprobatam obligationem hanc esse de iure naturali et dei lege certe vel ceteris ipsis manifestissime ostenditur

Res praeterea tan ardua gravissima infinitiq^z momenti qualis est haec h^omⁱnⁱ fuit permisa demissaq^z? neq^z Deus curavit perscrutum disposuit neq^z hominibus dimisit

Vnde et max^{ime} grav^{is}q^z pena et arduissime^o ut excommunicationis suspensionis, depositionis, feudum amissionis, ac eorumdem perceptorum restitutionis aliarumq^z castigationum non residentibus aut munus pastoricius iniquis seu sacerdotibus exercantibus imponuntur. nonne apertum arg^o est mag^{is} esse piaculum, et non t^um contra legem hominis, tot penas exhiberi, et tot tantisq^z esse adversus iniquos pastores declamationes haberi? dubitarent ne sancti presules et pastores Athanasius, Basiliius, Grego. Ambr, Aug, et re. liqui imo et dubitarent homines quibus bono sensu et naturali lumine predicto imo et pravis et corruptissimis moribus in huius rei consilium adducerent? Evidens igitur est iuris naturalis esse hanc obligationem, ab illoq^z emanare, et ex dicendis adiungendisq^z his in aliarum concl^us^u confirmatione evidenti^{us} fiet et anteq^{uam} ad 3. concl. deveniamus que aserit iure et divino positio seu naturali teneri pastores residere personaliter et perse ipsos. 2. illam tractabim^{us}, quae habet potatem Ep^os a ch^{ri}sto fore immediate iureq^z divino eos institutos ut Petrum eiusq^z successores, eamque veritate credunt multi, 3. quibus conclusionis veritatem pendere, esto aliter sit iure, sed t^um ut illis hoc obmⁱ tollamus idclare ostendimus, ch^{ri}stum (in q^z) instituisse Ep^os, ab eoq^z esse immediate eor^um potatem, adducemusq^z imprimis huius veritatis in manifestatione, novi testamenti loca

Math. 16. et 18. et Petro et omnibus alijs A. p. t. s. promissit Christus daturum
se claves regni celorum potatemq; ligandi et absoluendi, et dixit tibi dabo
claves regni celorum et quaecunq; ligas super terram &c. idem postea omnibus
quacunq; ligaueritis et solueritis &c. non dubium quin ut promissit ita adimple
uerit, omnibus et dixit, ecce ego mitto vos sicut agnos, in medio luporum, et
sicut misit me pater et ego mitto uos, luc. 10. omnibus et accipite spum sanctum
quorum remiseritis peccata &c. ioan, 20. et ite in uniuersum mundum et predica
te euangelium omni creature et. 1. cor, 12. et quosdam quidam posuit Deus in
ecc. 1. A. p. t. s. 2. Prophetas. 3. Doctores. ad eph. 4. et ipse dedit quosdam

de a. p. t. s., quosdam aut prophetas, alios uero euangelistas, alios aut pastores et doctores
ad consumationem sanctorum in opus ministerij in edificationem corporis chris
et adu. 20. attendite uobis et uniuerso gregi in quo uos spūs sanctus posuit Epōs
regere ecclesiam Dei quam acquisiuit sanguine suo. Sunt et innumera alia loca
in nouo testa, q; hoc quidem probant, et q; et illa et haec quae adducta sunt
ostendunt etiam iuris diuini esse praecipuum personaliter residendi in confirma
tionem. 3. concl. reliqua adduuntur, quae et huic possunt seruire conclusioni
quae hic adducta illi 3. poterunt et inseruire eamq; probant.

Constat. p. in ueteri testamento sacerdotes a deo institutos et electos imo et reges et duces
ut Moyses et ioseph. saul. Dauid. Aaxon samuel et reliqui. cum ergo noui testame
ti sacerdotes et munere et dignitate praesent illis, non minus sunt a deo consti
tuti et positi

Nec obstat q; media electione aut ministerio hominum eligantur seu instituantur, quae
minus a deo et deo eligi et constitui dicantur, non. n. minus Mathias A. p. t. s. fuit
a deo quam Petrus et alij, Paulus. s. et Barnabas, nec minus nicolaus et alij
uaculose electi aut magis habuerunt potatem a deo q; alij, qui uel a populo uel
a canonicis, uel a summo Pont. immediate iuxta diuersitatem et uarietatem tempo
rum fuerunt electi et eliguntur, hoc n. ministm hominum necesse est nequis se in
uocat muneri, praetextu q; a deo uocatus sit sed congruit et necessum est contra
re de dei uocatione extendi aliquo hominum ministerio est enim haec suauissima dei
prouidentia et dispositio seruata in electione regum Pontificum seu sacerdotum

245
180

Præterea si ministerium hoc medium et æconomia hominum obstaret quo-
minus sic assumpti dicerentur a Christo deo immediate constituti et positi, non
ita immediate Petri Successores. Ut ipse Petrus suam haberent potestatem a Christo
quæ nec aequè immediate nec Divino haberent potestatem et eandem ex-
ercere tenerentur, quando Petrus a Christo ipso nullo medio hominum ministe-
rio fuit vocatus, alij vero media hominum electione, non aequè et im-
mediate Mathias et Paulus nam hic absq[ue] medio hominum ministerio,
ille aut non ita, fuit assumptus.

Deinde cum paucissimi aut nulli iam Ep[iscop]i creentur et consecrentur immediate
a summo Pont[ific]e, sed ex eius voluntate ab alijs Ep[iscop]is consecrentur et ordina-
tur, non est immediate ab ipso summo Pont[ific]e, essent constituti, nec ab ipso pro-
cedit et immediate haberent potestatem, q[uod] si hoc non obstat quominus ab ipso di-
cantur instituti et constituti immediate et non obstat quominus a Christo etiam
dicantur præcipue habere suam potestatem esse ministerio. Papa medio illam ac-
cipiant

Præterea potestas auctoritativa et exco[m]municativa et ad hoc q[uod] est instituire Ep[iscop]os illiq[ue]
dare potestatem, atq[ue] ad omnium aliorum sacramentorum effectus, in Christo est, ut
n. Deus est auctoritativam habet potestatem, et ut homo excellentem, alij omnes
et summus Pont[ific]e, ministerialem tm[en] i. ad. ar. 4. Sic nos existimet homo ut mi-
nistros Christi et dispensatores ministerio Dei. adiones vero et effectus non minis-
tris seu instrumentis, sed præcipue agentibus attribuantur, Christi. n. ut ait
6. Aug[ustinus] est qui baptizat, consecrat, ordinat et reliqua omnia quib[us]cunq[ue]
ministeris seu instrumentis utatur, neq[ue] minus ipse Christus remittit peccata, qui
bis remittuntur medio baptisate seu absolutione, quam quibus solo verbo
ut dum dicebat remittuntur tibi peccata. illud enim expectat ad potestatem
excellentem Christi, q[uod] solo verbo absq[ue] usu sacramentorum conferat effectus
ipsorum met[er] sacramentorum sicut et posse instituire sacra. et q[uod] eius
nomine possint confexi, et illis vim et efficaciam prestare, quam ex-
cellentia potestatem que in his 4. consistit, nulli unquam communi-
cavit.

* Basilus de vita solitaria, c. 23. hoc ab ipso Christo Dominus qui Petrum post se ecc. sua pastorem constituit Petre. n. (inquit) amas me pasce oves meas et consequenter omnibus pastoribus et doctoribus eandem potatem tribuit cuius signum est qd omnes ex equo ligant et ab solvant quemadmodum ille

* in concilio magno lateranen, et h. 2. extra desumatur et fide catho. c. firmiter. s. una vero dicitur, et hoc utiq; sacramentum nemo potest conficere nisi sacerdos qui iure fuerit ordinatus sicut claves ecclesie quas ipse concessit Aplis eorumq; successoribus iesus christus. / Ana cletus. pp. et habetur. 21. d. c. in nouo testamento dicit petri uero Apli cum eodem. s. Petro parci consortio honorem et potestatem accepit. s. actio. / 2. 6. q. 1. ex Papa pio: c. oves pastorem suum nonne prehendant, plebs epum non accuset, nec bulgus eum arguat qd non est discipulus super magistrum, Epi. n. adeo sunt iudicandi qui eos sibi oculos elegit

* B. Ciprianus. lib. 2. Epist. 3. (inquit) neq; n. aliunde hereses oborte sunt, aut nata sunt schismata qd inde qd sacerdoti Dei non obtemperat, nec unus in ecc. ad tempus sacerdos et ad tempus iudex vice christi cogitatur, cui si secundum magistrum diuina obtemperaret finitas uniuersa, nemo aduersus sacerdotum collegium quicq; moueret nemo post diuinum iudicium, post populi suffragium, post, coepiscoporum consensu iudicet se, non iam Epi sed dei faceret
ibidem lib. 4. epist. 9. dicit credere qd indigni et incerti sint qui ordinant quod aliud est qd credere qd non adeo, nec per Deum sacerdotes eius in ecc. constituant et loquuntur de epis. ibidem neq; hoc iudo sed dolens profero, cum te iudicium Dei constituas et Christus qui dicit ad Aplos ac per hoc ad omnes presbiteros qui aplis vicaria ordinatione succedunt, qui audit bonum audit et qui reijcit vos me reijcit ep. . idem B. Ciprianus de simplici prelatorum tracta. 3. nemo finitatem mendacio fallat, nemo fidei veritatem perfida preuocatione exumpat, (Epist.) unus est cuius a singulis insolidum pars tenet, ecc. una est, quae in multitudine locis incremento fecunditatis extendit quomodo solo multi radij, sed lumen unum et rami arboris multi, sed robur unum et naci radice fundatum et cum de fonte uno riuus plurimi defluunt, numerosis licet diffusa videatur. undantibus copia largitate, unitas in sexual inagine. /

Quare sicut omnes radij, omnes rami, omnes rivi ab uno habent originem, 246
sole, arbore, et fonte aque immediate, ita omnes Epi ab uno chro: et videtur 181
alludere Ciprianus ad illud Rochiri participatione speciei, plures homines sunt
unus homo, ita participatione Epatus, omnes Epi unus Epus, et qui dicunt Re-
tam fecisse Aplus Epus det locum in euang. aut sacra scriptura. ubi illos
fecit, et dicant qd egerit Chrus luc. 22. math. et max. ultimo io. 20. et
quid spūs sanctus die Penthecost, quibus in locis dedit omnem potatem, quā
apostoli habebant. / Et ciprianus lib. i. epist. 3. ad cornelium inquit. nam
cum statu sit omnibus nobis et equum sit p̄t̄ ac iustum ut unus cuiusq̄ cau-
sa illic audiat ubi est cimen admisum et singulis pastoribus portio gregis sitas
cripta quam regat unus quisq̄ et gubernet rationem sui ad usq̄ rediturus f̄
ecce ubi explicatur illud de simpl. prela. tra. 3. Episcop̄. Unus est cuius a singulis
pars in solidum tenet̄ per ista verba et singulis pastoribus portio gregis sitas
cripta et hec p̄illa cōsonat̄. cōradelxius ep̄ cauē. q̄ p̄t̄ dixit p̄. ord̄is cōtra p̄. iurisdictionis

ofo
* B. Aug. lib. 2. contra Cresconium grammaticum. c. 33. et 34. 35. ac 30 vocat̄ E
epistolam illam Cipriani de simplicitate prelatorum de unitate et intelligit de
ecc̄. non de Papa / omnia illa. s. q̄ Ep̄t̄ est unus. q̄ est ut sol fons arbor omnia in
q̄ de ecc̄. ut est videre in illo quosdam contra patres qui violentissime retorquebat
mentem et verba Cipriani q̄ de ecc̄. dic̄ ad potatem romanam omnino et aper-
tissime contra mentem cipriani et aug. q̄. et lib. 3. c. 58. idem. 65. et lib. 4.
c. 44. idem habet

* Hac aut̄ potas, que character est, licet actio possit dari solo verbo, sicut et so-
lo verbo fecit Aplus Ep̄s et sacerdotes, nam et hoc et pertinet ad potatem
chri excellentem, h̄ ab ecc̄. et a summo Pont, non pot̄ conferri nisi medio sacra-
mento ordinis sicut nec remissio peccatorum nisi medijs sacra-
tis summo Pont, neq̄ ab aliquo ministro della potas sed actio immediate, nā
et Papa ministrat̄ uniuose cum alijs

* Papa et ceteros Ep̄s vocat̄ fratres et vere vocat̄ ut Ep̄s nam cardinales non
Ep̄s non vocat̄ fratres sed filios ergo et papa et alij Epi ut Epi sunt fratres sūt
ab eodem patre ut tales geniti immediate, sed papa ut Ep̄s ē immediate a
chro ergo et alij Epi. quare omnes immediate habent potatem ab ipo chro

* I. papa est caput in hac hierarchia ecc̄. ceteri membra ergo omnia et caput et

et membra sunt ab eadem auctoritate et non membra generantur aut sunt accipite
cum pertineat ad idem totum et ad idem corpus. / p̄ omnis potestas et iuris di-
visionis remittendi et retinendi pecc. excommunicandi absolventi est supernatura-
lis ubique et iniquo ubique subiecto sit. g. omnis talis est a deo nec potest da-
ri in medio sacro ubi papa non pot. esse nec minime potestas. n. exal-

90 in solo christo est ut homo est. nec fuit alicui alteri communicata aut aliq. ipse
p̄ia. Aug. bas. non fuisset dubitatum de hac potestate nec creditum qd̄m esset unus ep̄us in mundo
iure Divino nec esset unum promissum licet tm̄ unum caput

Est deinde potestas hęc ep̄orū spiritualis ac super naturalis sicut et finis illius supre-
mus ac divinus unicus agens omnibus Ep̄is et summo Pont. convenit, qm̄ unicum
nomen est ep̄us illi et alijs, habet ergo omnium potestas eundem auctorem christum
s. sicut et auctor miraculorū per quos auct. hoīes fiunt Deus ipse est, velut
et anima ut ad e. et Eva, ita aliorū et hominum auct. a deo sunt et immediate
licet anima aliorū a primis parentibus media hominum generatione creentur a deo.
tm̄ omnes inq̄ homines auct. proxime intellectu et omnes aliorū anima pot. g.
habent a deo

Quod si quaeratur quid g. amplius Petrus eiusq̄ successores habent p̄ alijs ep̄is
dicam hoc, qd̄ summo Pont. caput est primus pastor, et superius ac universalis ecclesie
ut ipsius scm̄ christum sint omnes oves, eiusq̄ sit eadem distribuere, has uni,
illas alij commendando, quod munus illo verbo et p̄sa oves meas fuit sibi iniun-
ctum. omnes q̄ alij Ep̄i et oves sunt ipsius summo Pont. ipse vero solus christi caput
est, ab alijsq̄ omnibus ad ipsum tanq̄ ad supremum conadit appellatio, non
tm̄ inde neq̄ ex his omnibus fit Ep̄us ipse ab illo habere potestatem illam super-
naturalem sed a christo, sed ipse est post christum. dñs materie super quam potestas illa cre-
anda est, nec aliquis alius habet eam. n. oves nisi ipso dante et comitente, quod hęc
simili magis explicatur: omnes sacerdotes eo ipso qd̄ sunt consecrati et ordinati po-
tem habent corpus christi et sanguinem conficiendi, ut nec queant impediri. sed
adus irritari quominus si habeant panem et vinum manū sacrā invito et in-
do consecrent et conficiant corpus et sanguinem christi, si tm̄ quis haberet sub
sua manu et potestate omnem panem triticeum oēs vinum vitis, nisi hoc dante p̄

panem vinumque nequeunt sacerdotes potatem illam consecrandi excoere. 247
nec tñ cum iste prebet illis panem aut vinum, aliquam eisdem potatem prebet 182
sed ipsi iam habebant per consecrationem, sed tñ mām confert adhuc mo-
dum sumus Pont, et omnium ouium pastores post Christum, quas nisi confert
ceteris Ep̄s et deficiunt minime potexunt illi, nec in minimo, pastorem
munus excoere, neq̄ dum confert illis oues potatem confert, imo iam illam
habebant per ordinationem et consecrationem characterem. §. quia est potas su-
per corpus Christi verum et multum eademq̄ per consecrationem Ep̄s ad
ea que sunt illis propria velut sunt sacramentum ordinationis et
confirmationis se extendit iuxta communem doctrinam s. thomae et aliorum

Velut et quæ ligna applicat igni non dat illi virtutem seu potatem combure-
di, quam habet ab auctore nature, sed mām tñ in qua illam excoere
absq̄ cui applicatione fieri non posset ut ignis suam vim excoere

* Imo etiam si inuito Papa et repugnante aliquis ordinatur in sacerdotem et con-
secratur in ep̄um vere est Ep̄us et habet potatem et characterem a Deo sicut quis
q̄ alius. §. non est ille Ep̄us a papa sed a Deo medio ministro ordinantis.

* Et sicut ordinatus sacerdos habet iam potatem characterem siue sit v̄ siue
duo super corpus Christi verum et multum ut non desit nec materia super qua
excoere illam potatem et tñ iam sacerdos est et iuxta diuino actus instituitur
et similiter diaconus ordinatus est iam iuxta diuino diaconus etiam anteq̄ ha-
beat locum ubi excoere suum ministerium §. et Ep̄us statim q̄ est conse-
cratus habet illam potatem sit character sacerdotij extensus sit nouus
firmandi et ordinandi actus immediate q̄ sup̄ est etiam priusq̄ habeat
signatam materiam has. l. illas oues iuxta est Ep̄us et nihil de est quare nō
sit et vere dicatur. §. iuxta diuino et actus sunt immediate Ep̄i et potes
Ep̄alis et eadem iuxta superior simplicis presbitero et sacerdote. / imo et alij ordines
inferiores etiam habentur statim q̄ sunt homines promoti ad illos priusq̄ e-
xcoereant sua munera §.

Ex quibus omnibus constat verissimam, certissimamq̄ esse doctrinam illam (uti
est comunissima) Ep̄um omnem (sicut limites iuris diuini stat, omnia illa
posse exa suas oues spectantia ad eorum regimen et salutem, que sumus Pont, pot

in vniuerso orbe, nisi (ingr) per summum Pont, sint aliqua reseruata, qd
quidem iure facere pot, et merito quibz facit, sicuti omnes Apts qz a chris in me
diate habuerunt potatem ab eodem qz omnes homines velut oues, fuerunt conuocati
dicente, ite in mundum vniuersum. eadem et omnia poterant vbiuicqz agere
que ipse Petrus, eto Petrus esset superior et primus ordine et dignitate

Veluti et Rex quicunqz in suo regno, omnia illa pot q spectant ad eiusdem regni
regimen et salutem qua pot imperator ipse in vniuerso orbe eto reges alij sint
inferiores ipso.

Et sicut Chrus instituit. 12. Apls potuisset instituire. 100. et. 1000. et plures
diuaturus usqz infinem, omnesqz tales eandem haberent potatem et tantam
quantam illi. 12. qua. tr potest promerito et causa temperari ac limitari
dextro eiusqz successoribus.

Confirmat et hoc q ex eo Epi multa non pnt querum Pont. pt qz reseruata sunt
illigz prohibiti, q si reseruata et velut sublata iure humano, iure q diuino
sua exant et ipsorum quare cum huiusm. reseruaciones sint velut miracula co
tra ius comune diuinum, nec deberent esse tot quot fiunt, nec perpetue nec
semper nec equa deberent omnibus Epi reseruari, habenda n. esset ratio
et conditionis et probitatis ipsorum, distantiqz ab urbe Roma, insuaue. n. est
et iniquum sitot regnent Epi in remotissimis insulis aut distantissimis pro
uincijs degentibz, quot prope urbem, aut no nimis procul habitantibz, tot qz
probris qz grauerqz, laborantibus quot dormientibus et socordibz

leges. p. humanas quales sunt huiusm. reseruaciones, temporales esse opps. non perpe
tuas, equa n. est intollerabile leges humanas perpetuas esse ac diuinas foretem
porales

Accedit ad hoc, q illam et qua Epi reseruantur legatos cuiqz pontificis vbiuicqz aut
conceduntur, imo et religiosis seu monachis per preuilegia et max. mag. imo et per
indulgentias seu bullas quas vocant passim conceduntur oibz quotquot deo realiter
prestare potuerint et voluerint et tr Epi reseruant. hoc aut simile est mona
cho, ab p. qz q in Epi diocesi superqz eius oues plura possint legatus quibz
seu nuntius, monachi et presbyteri omnes ob preuilegia que Epi ipse iure comune
q ipso inuito et nolente possint suis ouibus concedere sacra q administrare

Sunt haec omnia pessimi abusus, et tñ velut sacra^{ta} leges custodiuntur
iuxta et obsequantur

183

* Et sicut sacram^{ta} q^{ia} sunt fundam^{ta}. fidei actus tñ institui possunt q^{ia} hanc
potatem sibi tm reseruat nec ecc^{la} comunicauit cum sit excellens, ita et po
tetas eadem sacram^{ta} administrandi ab ipso tm est immediate et potate illa
excellencia et non ab ecc^{la}. nisi ministerialiter ab illo exo preceptum et obli
gatio.

* B. Aug⁹. q^o ex b^o test, mixtim nam nemo (inquit) ignorat Ep^os saluatore
ecc^{la}. instituisse ipse .n. priusq^{am} incelos accenderet imponens manum Apl^os or
dinavit eos Ep^os, hoc apl^os spu s^u. deputat cum dicit, attendite vobis et
omni gregi in quo vos. // .po. Ep^os .rege, ecc^{la} dñi iesu.

* Item quid est Ep^os esse iuxta diuino nec ex euang^o. et sacris l^{it}is. n^o est
dubium cum presbyteri et diaconi habeat^{ur} ex euang^o. dubitare de Ep^os est
ignorare vocem Ep^os

* item Ep^os est sacerdos perfectus et consumatus. Ep^os sacerdotium consu
matum est interezum et Cypri, lib. i. Epist. 3. et 4. Epist, 9. et multis alijs
locis tenet Ep^os sacerdotes in beteri et nouo testam^{to}, institutos potatos per
Deum etiam s^{ol}us chris^{tu}s instituit sacerdotium ut et alia sacram^{ta}. g^o etiam
s^{ol}us minister sacros, item sacerdotes omnes sunt iuxta diuino cum sacerdo
tium sit iuxta diuino g^o et sacerdotes ut tales sed Ep^os ut Ep^os sunt sacerdo
tes g^o. iuxta diuino sunt et sacramentum ordinis. s. sacerdotium est iuxta
diuino et actus institutum g^o et minister illius s^{ed} hic est Ep^os g^o.

* Papa et alij Ep^os quantum ad potatem ordinis sunt omnino aequales et inesse
Ep^os ut ing^o Ep^os dicit ordinem ut etiam ing^o tum presbyteri aut sacerdotis
et quo ad potatem consecrandi sunt aequales s^{ed} papa ut Ep^os s^{ed} ut habet pota
tem conferendi sacram^{ta}. est iuxta diuino et actus institutus g^o etiam alij Ep^os. et
potas Ep^os ut sic et quo ad potatem ordinis tota est supernaturalis exo actus deo
est obiang^o sit et reperitur ut anima rationalis obiang^o sit et fides et oia
donia super naturalia obiang^o sint et per quascunq^{ue} ministeria aut per quoscunq^{ue}
q^{ui} ministros sunt aequi actus deo

ut ego in hoc concludamus, resolutio est et summa q̄ ita Christus et ut homo potate
illa excellenti author est omnium supernaturalium donorum, omniq̄ potestate sup̄
naturalis, que in ministerio sacramentorum exercetur, ut ipsemet ut Deus est et
author totius nature, ac rerum naturalium, et que modo sunt et que in orbis
constitutione facta fuerunt, licet prima rerum creatione omnia illa que tunc
creata sunt se solo fecerit, nunc uero medijs secundis causis operetur, itaq̄
Christus author est et gratia et omnium operum eius et omni facultatis naturam
excellenti in Ep̄s et sacerdotibus qui modo creantur medio hominum ministerio
ut fuit in illis quos ipse solus creauit citra tale ministerium, cum dicebat
accipite spiritum sanctum et hoc facite in meam commemorationem. q̄. aqua
.n. huius temporis Ep̄s et sacerdotum potestas supra nam est eiusq̄ uires
et hominum excedit ut que illius temporis Ep̄s et sacerdotum erat potestas, cum
eadem tantaq̄ esse ipsa sit

De minusq̄ ut apertissime dicitur Rogo quidnam sit ob quod Ep̄s potas et sacer
dotum non sit nunc eque proxime et immediate actus ueluti erat petrus potas
alioq̄ ap̄los petiq̄ successores, aut quid requiritur et necesse est ut ep̄. l. sacer
dotis potas immediate sit actus et iure diuino constituta? Si .n. dicat hoc
requiri Christus. s. ipse absq̄ ullo medio hominum ministerio constituat minist
ros ipsos, det q̄ illis potatem, reddunt autē q̄ Linus, cletus, clemens, et alij
summi Pont. non sint eque immediate actus et iure diuino ut petrus ipse q̄ me
dia electione Petri aut aliorum hominum electione posteriores Petro constituti sunt
Petrus autē absq̄ ullo tali hominum ministerio. se q̄ et Mathiam non eque proxi
me et iure diuino fuisse ap̄lum ut Paulum alioq̄ q̄ media illa ap̄los electio
ne et sorte constitutus sit. se q̄ ulterius his quinque baptizant aut
absoluunt a peccatis non eque proxime et iure seu potate diuina actus remitti
peccata, sicuti illis quibus Christus absq̄ medio sacramenti et hominum ministerio re
mittebat, cum tñ semper sit Christus agnus ille qui tollit peccata omnia et quibusq̄
imo et sequitur et eos ep̄s et sacerdotes qui ordinant et consecrant ab alijsq̄
asumo Pont. non eque immediate et proprie habere potatem assumo ipso Pont. sicut
eos qui ab ipso met Pont. et ordinant q̄ si constituti et ordinati ab hominibus ex Chri

instituzione, causat' tales non actus immediate habere potatem eodem modo ordinari seu consecrari ab alijs q̄ assumo Pont. et eius voluntate et commissione operabitur hoc. f. illos non esse Ep̄os nec habere potatem immediate a Pont. quare cuiusq̄ Ep̄i seu sacerdotis potas ab illo tm̄ esset proxime et immediate a quo ordnat', consecrat' aut eligit', et q̄ hac adeo sunt aperta et manifesta, ut vel oculus et videre possit, constat verissimū certissimumq̄ esse, Ep̄os omnes et sacerdotes et iure Divino esse et actus proprie et vere et immediate constitutos, adeo vero et proprie ut Petrus ipse et reliqui Apli ut verissima sit conclusio illa. 2^a. potatem. s. e. actus esse et iure Divino

1. cor. 3. dei adiu, foras sumus -

3. conde.

A. D. 3^{am} igitur conclusionem probandam deveniamus, qua est iure et Divino positio seu addito naturali orchiu' et sacris literis expresso, ex illisq̄ evidentex dedudo Pastores omnes animas perse ipsos teneri mun' suum exercere, ac perinde personaliter apud oves residere

intus) concl. q̄ precepta intac questione, et propria magis est corroborative huc servabimus ordinem ut loca imprimis veteris testamenti, non deinde, que eam probant, adducamus. hic. n. verisim' est et theologicus locus, deinde et rationi b) ex ipsis met locis divina scriptura deducam, quib' propo. conde. liquido constet obiediones interim aut exceptiones adversarij contra sanam germanamq̄ locum interpretationem excludendo.

Esa, 40. c. sicut pascor, inquit, gregem suum pascet, in brachio suo congregabit gregem et in sinu suo leuabit, factas ipse portabit, ex hui' loci singulis verbis firmissimam deduci pnt si meditate considerent' ad propositam conde.

Nume, 18. excubate in custodia sanduarij, et in ministris altaris ne oriatur indignatio super filios israel. / non aut min' diligencia seu vigilancia imponitur ministris novi testam' q̄ veteris sed et maiore

* Thiere, 10. tabernaculum meum vastatum est omnes funiculi mei dirupti, omnes filij mei exierunt a me, et non subsistunt non equi extendat ultra tentorium meum exiat pelles meas at quidnam queso ibid q̄ infert) fulte exierit pastores

• et dñi non quiesierunt, et propterea q̄ non intellexerunt omnis grex eorū disper-
sus est. ecce omnia mala ex ignavia et negligentia pastoreū eveniunt
Ezech. 34. c. hæc dicit Dñs deus be pastorebus israhel qui pascebant semet-
ipsos, nonne greges a pastorebus pascebantur, lac comedebatis et lanis speciebamini,
et quod crasum erat occidebatis, gregem meum non pascebatis quod infirmum
fuit non consolidabatis, et quod aegrotum non sanabatis, quod confectum est non ali-
gatis, et quod abiectum est non reducibatis, et quod perierat non quærebatis sed cum
austeritate imperabatis eis et cum pompa, et disperse sunt oves meæ, ego non esse
pastor et facta sunt indevotionem omnium bestiary agri et disperse sunt. Et
et deniq̄ intoto illo. c. ita expresse explicat offm pastoreū, ut quidei spū verba
dñi cogitarit, minime dubitare potest de huius concil. veritate Paulo. n. post verba
illa subiungit. ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum demanuesq̄
et paulo post, ecce ego ipse requiram oves meas et visitabo eas. / . et c. 33. q̄ si
speculator viderit gladium venientem, et non insonuerit Buccina et populus se
non custodierit venientq̄ gladius, et tulit de eis animam, ille quidem iniquitate
sua captus est, sanguinem aut̄ eius de manu speculatoris requiram, et tu fili homi-
speculatoris dedi te domui israhel, audiens q̄ sermonem ex ore meo annuncia-
bis eis ex ore, qui p̄t fieri ut qui hæc omnia dicit tot tanta minatur pastorebus non
precipiat illis iubeatq̄? nonne deus est quid dicit an homo? ego ipse inquit super pas-
tores, ego requiram, ego dedi te speculatoris? exant ne tunc precepta humana aut
ecclesiastica seu pontificia? exigit aut requirit min⁹ apostorebus nunc q̄ tunc exigi
bat? non ne est idem deus? equiq̄ zelans oves suas, ac earū salutem?

Præxib. et .27. diligenter agnosce inquit, vultum pecoris tui, tuosq̄ greges conside-
ra, non. n. habebis iugiter potatem, sed corona tabuet tibi in generatione nec
generatione. / p̄t ne hæc fieri absq̄ presentia pastoreū? estq̄ corona illa p̄p̄
tua iuxta Divino et adeo danda, an humano? quidni ergo et obligatio exit divini
iuris.

Malach. 2. et nunc ad vos mandatum hoc / o sacerdotes sinuaveritis audire, et sinu-
veritis ponere super cor, ut detis gl̄am nōi meo ait dñs exercituum, mettam in vos
egritatem et maledicam benedictionib⁹ vestris q̄. quis nobidet hic mun⁹ suis precipi-
sunt me adeo perip̄met exorcendi nō. n. erat tunc vicarij

Zach. ij. c. q̄ ecce ego suscitabo pastorem interea qui derelicta non visibit, dispersum non quæret, et contusum non sanabit et id quod statim enutriet, et carnes pinguium comedet, et ungulas eius disoluet, o pastor et idolum derelinquens gregem, gladium super brachium eius, et super oculum dextrum eius, brachium eius auiditate siccabit, et oculus dexter eius tenebris eius obscurabitur. / ecce q̄ta indignatio Dei, quot minis q̄q̄ terribiles super pastores idola. i. non facientes munus suum, sed tñ nomen pastoris et umbram habentes, sunt ne hec omnia vera absq̄ dei precepto.

* Esa. 5. propterea captivus est populus meus q̄ non habuit sciã, et nobiles eius interierunt fame et multitudo eius siti exaruit propterea dilatauit in feram aiã suam et aperuit os suum absq̄ ullo tñ. quare autem non habuit scientiam populus nisi q̄ non edocet est a pastoribus

Esa. 56. omnes bestie agri venite ad deuorandum, bruiuerge bestie saltu. / quare q̄ (inquit) speculatores eius cœci omnes nescierunt (uniuersi, canes muti non valentes latrare, videntes bana dormientes) et amantes somnia, et canes impudentissimi nescierunt saturitatem, ipsi pastores ignorauerunt intelligentiam, omnes inbriam suam declinauerunt bruius quisq̄ ad auaritiã suam asumus. usq̄ ad nouissimum, non est aqua ponderatio horum verborum, nusq̄ veriora q̄ his temporibus

* Osee, 9. c. da eis Dñe quid dabis eis? viliam sine libereis et obexa acerentia q̄ est flexilitate ne gignat filios spirales. multo plura ex veteri instrumento aque aperta testimonia possent adduci, sed tñ hæc uel plura satis sunt

Ad nouum igit iam accedamus testamentum, ubi et tot et aque aperta testimonia reppererit

1. Thesala. 4. Rogamus autem vos fratres ut abundetis magis, et operam detis ut quieti sitis, et ut uiam nẽ agatis et operemini manibus uestris sicut precepimus uobis. / qui ergo hæc precipit omnibus, non precipit pastoribus suum munus proprijs manibus exerce.

2. cor. 6. ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur munus nũc, nũc sed in omnibus ex habeamus nos metipsos, sicut Dei ministros in multa patientia intubulationibus, in necessitatibus, in angustis, in plagis, in carceribus &c.

2. ad cor. 4. sic nos existimet homo ut ministros Christi et dispensatores misteriorum
Dei, hic iam quaeritur inter dispensatores ut fidelis quis inueniatur, esse ministros
dispensatores, tot tantaque pati, ut fideliter minister dispensationis fiat, et ne
fieri absque presentia pastoris per bicarium aut alium? nunquid de ratione et natura
instrumenti et patientis non est adesse?

2. Thimo. 3. qui bene presunt presbyteri duplici honore digni habeantur, maxime quia
laborant in verbo et doctrina. Presse igitur, quare et presens esse presbyterus est
qui potest non presens laborare verbo et doctrina

et 3. c. fidelis sermo si quis Episcopum desiderat bonum opus desiderat, oportet enim episcopum
irreprehensibilem esse, et post pauca, hoc pitalem, doctorem, scilicet. scilicet Episcopum opus est
Episcopum operari, est, nomen igitur episcopum non dignitatis sed operis qui ergo non operari neque
episcopum operari aut docere absque presentia intelligi nequeunt

et 4. c. precipe haec et doce, nemo adolescentiam tuam contemnat sed etiam est
fidelium in verbo in conversatione in charitate, in fide, in castitate, attende lectioni
exhortationi et doctrinae, haec meditare, in his etiam, ut profectus tuus manifestus sit
omnibus, attende enim tibi et doctorem, in ista in illis hoc enim faciens et te ipsum sal
uum facies, et eos quite audiunt. si non fecerit nec se nec alios saluabit si
singula haec verba considerent, nec pluribus testimoniis egemus nec illa desidera
bimus

2. ad timo. 4. testificor coram deo et iesu christo, qui iudicaturus est viuos et mortuos
et per aduentum ipsius et regnum eius praedica verbum, in ista opportune, impetrate autem
obsecra in omni patientia et doctrina, et post pauca. Tu vero vigilas et in omni
bus labora. opus fac euangelium ministerium tuum imple.

Ad timo, 1. huius rei gratia reliquit ecclesiae, ut ea quae desunt corrigas et constituas per
civitates presbyteros, sicut et ego disposui tibi, et oportet Episcopum sine crimine esse
aut Dei dispensatorem, hoc pitalem, amplectentem eum, qui secundum doctrinam et fidem
sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana et eos qui contradicunt arguere
et 2. c. in omnibus te ipsum praebe exemplum bonorum operum, in doctrina in integritate,
gravitate, verbo sanum, irreprehensibile.

Ad philip, 2. necesse autem existimaui Epaphroditum fratrem et cooperatorem et amicum
meum, vestrum autem Apulum et ministrum in necessitate tua, me mittere ad vos. ecce ego

quot nomina operarij vel operationis ponit, et nihil sit ^{audenti} ~~epos~~ ²⁵¹
et pastores operarios esse.

Actu. 20. attendite vobis et universo gregi in quo vos epus sanctus posuit
Epus regere ecc^{am}. Dei quam acquisiuit sanguine suo - nunquid sp^s S. qui
posuit non dicit attendite vobis et universo gregi, et attendite vobis ipsis? precep-
tum nec est humanum an Divinum et naturale? ergo et attendite universo gregi id^e
preceptum, alias sic esset intelligendus locus, attendite vobis naturali seu divi-
no iure et universo gregi humano iure, quo nihil absurdius, et qui ecc^{am} sangui-
ne suo acquisiuit, et illi Epus tribuit ut eam regant non illis precipit ecclesiam
regere? quis adeo acrius qui neget?

1. Pe. s. Pasce, qui in vobis est, gregem Dei providenter non coacte sed spontanee
secundum Deum, neq^e turpis lucri gr^a sed voluntarie, neq^e ut dominantes in
doleis, sed forma facti gregis ex animo, et cum apparuerit prin^{us} ep^{us} pastore^{is} preci-
pietis in Maxa sibilem gl^{ie} coronam - alias forma facti gregis. / ut sint exempla
gregis - qui pnt hac omnia fieri sine presentia? sed quis hac precipit? Petrus
ne an Dns? nunquid rogatus Petrus responderet? ego dico non Dns. ego auro hec
non Dns. nunquid immacasibilem gl^{ie} coronam Petrus reddet an Dns? sed et
forma exemplar gregis absentis ab ipso grege est an presentis, et Verbum pasce
nunquid non explicat ac extendit Verbum dⁿⁱ ad Petrum pasce oves meas, ut
illa scriptura per hanc explicatur? a quib^{us} amba se extendant quippe ad pas-
tores omnes?

et q^z in hunc incidimus locum, convenit iam tradere et expendere locum illud
Jo. vlti. pasce oves meas pasce agnos meos, qui precipit est pro hac veritate et
vel ob hoc opp^o diligent^{er} eum expendere, q^z adversarij nitunt^{ur} illum anobis tolle-
re tanq^z soli Petro fuerit ibi precep^{us}. datum, nec ad alios Pastores precepti
illum dⁿⁱ extendi, atq^z ita soli Petro sit et successorib^{us} iuris Divini obliga-
tio et pasce oves, non ita alijs. nos aut^{em} manifeste ostendemus ita dictum fui-
sse Petro, ut tr^o iure omnib^{us} et pastoribus, eo ipso quod sunt ovium dⁿⁱ pasto-
res a quo auct^{or} sunt instituti aut constituti. didum et necesse debet intelligi
Pro hui^{us} aut^{em} explicatione praemittendum est hanc regulam habendam esse ut,
conoscamus quibus loquit^{ur} script^{ura}. De d^{no} aut^{em} sp^s S. percam, ultra et post

et post sensum ecclesie qui quidem .p. et certissima est regula iuxta id Esai. 59.
hoc factus meum cum eis dicit Dns, spiritus meus qui est in te, et verba mea que pro
sui in ore tuo, non recedent de ore tuo, et de ore seminis tui, dicit Dns amodo et nunc
in sempiternum, ultra igitur (ultra) et preter hanc regulam, est considerandum quid sit
est qd dicit, a quo et quando et ad quos pertinet res illa que dicitur aut precipitur
quibus expensis, liquido cognoscatur, ad quas se extendat preceptum, velut Christus qui
loquitur Apolis ut discipulis, et tunc cum res tangat omnes Christianos, quod omnes dis-
cipuli sunt, in ipsis omnibus loquitur, ut Math. 24. postquam dixerat vigilate quod
nescitis qua hora Dns vester venturus sit, adit quod vobis dico, omnibus dico
vigilate quod res illa omnes tangit, alias vero loquitur ipsis Apolis ut sacerdotibus
ubi quod dicit hoc facite in meam commemorationem et tunc in illis omnibus loquitur sacer-
dotibus / quibus vero illis loquitur ut apostoli sunt ut Epi seu pastores veluti ibi dicit
docete omnes gentes, predicare euang. omni creature / et pascite quod vobis d
gregem et attendite vobis et universo gregi, et tunc in illis loquitur omnibus pasto-
ribus, est .n. ovium Dns qui loquitur. / iam regulam hanc applicemus ad
nostrum propositum. Tex Christus Jo. 21. quesivit a Petro diligis me plus his que
quod respondit Petrus se Christum diligere, ac tex audiuit a Christo pasce agnos meos
pasce agnos meos pasce oves meas, ideo tex quod triplici amore egit pastor, dulcis, sa-
pienti et fortis, qui triplex amor summo gradu fuit in Christo pastorum omnium pasto-
re, dulcis quidem seu tenax, ut omnibus compatiat, sapiens ne committat ovium
fortis vero ut patiat pro omnibus iuxta id maiorem charitatem nem. her. qd
Dulcis quippe amor erat in Petro ad Christum, dum ipsi loquenti demerite sua dicit
sit ate dne non exit tibi hoc, sed non erat sapiens ille amor, audiuit .n. a Christo
sapis ea que dei sunt, nocte vero qua Christus tradebatur sapienter Petrus se ha-
bebat in eo quod et tacens erat et obediens, sed tamen non fortiter, iuxta id quod dicit
rat, si oppotuerit memori tecum nocte negabo, fortis autem erat Petri amor, dum
pro concilio dixit obedire oportet deo magis quam hominibus
Aut et tex quesivit a Petro Christus an eum diligeret, quod max. cha. in ipsis pasto-
ribus requirit summus quod Christi omnium Dni amor, ut repetitio ipsa divina requisitio sit
simi amoris, texque commendat oves, quod sume et max. comedat

Est et aliud sciendum non aequé omnes omnia precepta obligare seu 252
in eadem gradu, sed iuxta et conditionem seu munia magis vel minus, 187
multiplex est. n. lex eius. Job.

His ergo premibus, certum est imprimis aliqua hic dici Petro qua non alijs
imo exclusis alijs, quale est illud diligis me plus his? in verbo et pasce illos
agnos meas, pasce oves meas quod peculiari et specialius precipitur ipsi Petro,
cum sit pra omnibus alijs pastor, cui omnes oves committuntur, et cuius munus est
est providere oibus de pastoribus sub ipso. hoc quidem spirituale munus est Pe-
tri et successorum. et in hoc gradu nulli alij convenit, quia nullus alius sumus
pastor post christum sicut et quoniam christus Petro. Math. 16. tu es Petrus et super
hanc petram etc. et tibi dabo claves regni caelorum et quodcumque ligaveris super
terram etc. quod proprium et peculiare ipsi dixit, quod non alijs nec in eodem gradu.

Quia tamen iuxta positam regulam res illa quae precipitur vel committitur, alijs et
tantum unica et eadem ratione, licet non in illo et eodem gradu, in eo quod
comune est omnibus intelligitur precipi et omnibus, quod et christus explicavit Ma-
th. 18. quocumque ligaveritis, quocumque solueritis, etc. et Jo. 20. accipite spiritum etc.
quos remiseritis etc. et math. et marc. ult. euntes docete omnes gentes, predi-
cate evangelium omni creaturae et c. pe. s. pasce gregem etc. ut scripsit. bna ex-
plicat aliam. alias. n. nec Petri successoribus, sed soli ipsi Petro est precep-
tum illud christi datum, cum in eo ipsi tamen loqueretur christus. quasi ad Petri su-
cessores se extendit preceptum, quia in ratione pastoris conveniunt, ergo et ad a-
lios et Pastores inferiores iuxta id in quo nomine et ratione pastoris et conveniunt.

* Nam verbum diligis me plus his? excludit etiam successores qui minus quam Petrus
imo minus quam alij Apostoli diligunt christum quare sic a ratione volunt soli Petro
datum exclusis alijs Apostolis fortiori ratione erunt exclusi Petri successores minus
christum diligentes. Sicut ergo hoc non tollit quominus verbum pasce se exten-
dat ad successores in eo gradu. scilicet supremo ita non tollit quominus in suo gra-
du se extendat ad omnes Pastores

Sed et hic est sensus communis ecclesiae. ut iam heretice sit mordicus tenere verba illa

chri non se extendere ad alios a Petro sic n. Locum intelligunt theodor.
Basi. Aug. Ambr, leo magnus. S. tho, et multi alij imo omnes magni. n.
leo in sermo. 3. manuer saxo assumptionis sua. cum dicit Petro tibi dabo
claves f. et quodcumq; solueris f. transiit, inquit, in alios Aplos vis potatis huius
et ad omnes ecclesia principes decreti huius constitutio commecit, sed non fuit
tra vni commendat, qd omnibus commendat, Petro n. ideo hoc singulariter
credetur, qz cunctis ecc. auctoribus Petri forma proponit quare non idem debe
bo posce oves meas! aqua pariq; raone dicitur.

* Math. 18. Petro soli quexenti dne quoties peccavit in me frater meus et dimittas
usq; septies? respondet chrus non dico tibi septies, sed septuagies septies, dicitur
soli Petro ibi, omnibus tn est preceptum qz res tangit omnes.

* Similitex et illud alias didum Petro, tu aliqui conuersus confirma fratres tuos et
in casu intelliget didum nequm successoribus Petri sed et omnibus potentibus confirma
fratres suos

* Eusebius Emisenus hom. de festo Apolto, Petri et Pauli explicans illud chri quodcumq;
sup. tax, f. hoc inquit) Epi audiant demunere gaudeant, de potate non supbiant
sic ligauerint ut Petrus soluta soluerint ut Petrus, qd ligauerint ligatum erit et
qd soluerint solutum erit, imitent igitur illum in discretionem et iustis, quem imitari
volunt in ligandi atq; soluendi potate si n. ab ipso egerint non erit ratum qd egerint
ideo n. hac soli Petro dicta sunt qz nemo fidelis nemo discretior et nemo melior
erat cui hac dici potuissent, ideo n. soli illi dicta sunt, ut oes alij se in illo, quasi
speculo videant, sic viuendo sic agendo, sic ligando, et apace et a concordia non ual
do beuati sicut prelati si inuiste ligant ligandi potate se ipsos priuant, ita et illi
ied. qd si inuiste ligati sunt, sicut se ligatos esse parui pendant, ipsa sua superbia se
ipsos aucter ligant

* B. Aug. Epla. 89. in solutione. 4. q. ait pastores aut et doctores (Eph. 4). quos
ut dis cornere voluisti eisdem puto esse sicut et +. si paulino ad quem scribitur huius
ut non alios pastores alios doctores intelligam. f. io. cum predixisset pastores subiuu
doctores ut intelligeret pastores ad offm suum pertinere doctrinam: io non ait quosdam aut
res quosdam uero doctores: f. iam superiora in ipso locutionis genere distingueret dicens

quosdam autem Apls quosdam aut prophetas quosdam uero euan gelistas 253
hoc tm v. aliquid duob; nōib; amplexus est: quosdam aut doctores et pas 188
tores scēca scēiam duor; et Paulini et Augus,

Amb. in pastorali id circo (inquit) nos quib; in verbis diuinis credita est dis
pensatio et qui gregem chri alendam suscepim; et que ibi sequunt; et pau
lo post ne iam mihi est siclaues illas regni calces quas in beato Petro Aplo
mundi suscepim; sacerdotes minime reseruauero, et paulo infra repetitum est
ad 10. 3. pasc oves meas, quas oves et quem gregem non solus tunc B. susce
pit Petrus, sed nobis cum eas suscepit et cum illo nos suscepim; omnes. Unde
de regende sacerdotib; contradunt; et merito redorib; suis subdi dicunt;

Idem Aug. in lib. de pastorib; et Athana. epist. 4. ego uero inquit, cum per quem
gregē chri comissus est, si diuinitate muneri nōrit, iniquum ēē arbitror non
usq; ad sanguinem et assidue ei studere et incumbere nisi forte ignorat is
Deum ēē qui dixit Petre amas me? pasc oves meas. Sed hec mihi non iam
pastores oves pascunt, sed sub; tang; pane pascunt. 3. tho. math. 13. super
id si peccauerit inte fr; tu; q. inquit, et si idem soli Petro, omnes tm obligat
q; omnib; in eo didum, quippe q; res que precipit omnes tangit cum ergo et
pas oves omnium sit pastorum, omnib; et in Petro didum, pasc oves meas

Preterea gene. 2. soli Ada precipit d; dicens ex omni ligno paradisi comede
de ligno aut scientia boni et mali ne comedas in quocunq; n. die comede
ris exco morte morieris, ut neq; Eva tunc audierat, q; nondum erat formata
et tm nondubium quin ad eua ipsam et omnes filios ada precep; idem extendat
dicente Eva gene. 3. de fuctu ligni quod est in medio paradisi precepit nobis
Deus ne comederem; et ne tangeremus illum ne forte moriamur idem equaq; boni
tate filij omnes Ada dicere possent

illudq; hoc facite in meam commemorationem, solis Apls didum omnes sacerdo
tes obligat.

Quin et illud et. crescite et multiplicamini gene. 2. et. 9. et si solis creatu
ris Noeg; et filijs eius didum, tm ad omnes se extendit posteros. imo et pre
cepta ipa decalogi, que presentib; et his qui tunc aderant dida fuerunt ad oēs

Et homines se extendunt, illisq; dicta intelligunt ea ratione. scilicet quod precipitur
in illis omnes tangit.

* D. Aug. hom. 7. et de verbis dñi. 16. taceat me Apłocum præceptum scilicet nullam aliam
apłocam curam esse voluit nisi in predicandi et alia spualia ministrandi noluisse
portare neq; saculum neq; pecam

* idem Aug. epist. 168. Petro totius ecclesie figuram gerenti dominus ait super hanc
pecam edificabo ecclesiam meam et porte inferi scilicet

Athana. et. sardensi Epō contemptis (inquit) laicis diuinis loquens de Epō quibus
rant auij ecclesijs

in Epłā et. ad Epum apamee illud pasce oues meas in hunc sensum adducit
omnes obliget

B. grego. in psal. si dilectionis testimonium est cura pastoralis (ut constat ex illo psal.
vlti si diligis me pasce oues meas) quisquis virtutibus pollens, gregem dei renouat
pasce, pastorem suum conuincit non amare. hoc autem est maioris dilectionis
ut homo propter amicum et alij seruiat scilicet et sicut amico velit seruire.

S. tho. et. 22. q. 135. ar. 1. in epatū tua (inquit) potest considerari vnum principium
le et finale. scilicet epalis operatio per quam vtilitati proximorum intendit scilicet illud
jo. vlti pasce oues meas, ecce quomodo ad omnes epōs extendit verbum illud, et
inquit, cē. 2. quoq; ar. Epatus opus vtile est proximo

Iam ergo cum luce clarius patuerit locum illum pasce oues meas ad omnes pastores
extendere, omnibusq; ibi præceptum esse, adeo ut contra sentire aut dicere vix ab
excusare posset. veniamus ad parabolam boni pastoris que habet. jo. 10. quia et
uexari nobis subtrahere conantur intendentes illam de christo tñ intelligi debere, nec
conabimur et ostendere exuditionem præcepti continere, quod ad omnes pastores secretum
dat sicuti et de illo alio loco jo. 21. ostensum est

Ad cuius et explicationem præmittendum est, non omnia que in illa parabola continentur
et in eo gradu quo de christo scilicet intelliguntur, de alijs et posse intelligi, christus enim
vltimo modo est pastor, nec breuice cum alijs pastoribus, iuxta id hiero. 49. pastor quilibet
similis mei, quis me sustinebit? quis resistet vultui meo? et. c. 50. pastor iste quis

qui resistat vultui meo? quis edet? quem ei proponam? quis similis mei? 254
quis me subinebit? qd. n. in ea parabola dicit ego veni ut vitam habeat 199
et abundantius habeant, ego sum ostium ovium, pono animam meam pro
ovibus, cognosco meas et cognoscunt me meas, cum proprias oves emiserit ante
eas vadit, et oves illum sequuntur, proprias oves vocat nominatim et educit
eas. / alias oves habeo que non sunt ex hoc ovili, et alia de solo chro plané
et perfecté intelligi pnt sicut et illud. ego vitam eternam do eis, et non rapit
eas quisq̃ de manu mea, pater meus quidedit mihi maior omnib; est. et tr
licet soli chro hoc conveniant cum eius omnis actio sit nra instructio, et tr
dedit nobis, ut quemadmodum ipse fecit, ita et nos faciamus, doctrinam et
et exuditio omnibus pastoribus datur ibidem iuxta roem, qua pastores etiam
sunt et dicuntur, sicut et solus chrus legem perfecté implevit, et tr lex
et omnes obligat iuxta cuiusq̃ vires et facultatem et suo gradu et ordine
ita et licet solus chrus munera pastoris in supremo illo gradu impleverit, quo
nemo alius potest, tr doctrina et exuditio aïs exhibetur ibi omnibus pastori
bus, ut pro sua quisq̃ virili, chrum imitetur, sicut et Joa. 13. inquit, et m.
n. dedi vobis ut quem admodum ego feci ita et vos faciatis. et. 13. hoc est pra
ceptum meum ut diligatis invicem, sicut ego dilexi vos, maiorem hac dilectione
nemo habet q̃ ut ponat animam suam pro amicis suis, in his (inq̃) omnib;
precipitur dilectio et charitas, esto chri dilectio et charitas infinitum superet
omnium alior; charitatem et dilectionem. sic (inq̃) in proposito licet ratio pas
toris infinite perfectius chro conveniant, q̃ alijs omnibus tr per quandam et
analogiam chro collati alij et dicuntur pastores, et iuxta illam illis etiam
precipitur ipsi) pastoris munus

Præterea cum oppositorum sit eadem disciplina, et chrus ibi loquatur
de mercenario et non pastore et delupo et, cons est ut de pastore et in
comuni loquatur, nam et mercenarius non soli chro opponit, sed alijs et
sub chro tr pastoribus, hoc ergo expectat ad complementum doctrina quæ chrum
ibi non dedisse nō pot suspicari) et et condiciones pastoris cōs sicut et mercana

mercenarij ponantur, et sicut nemo bonus nisi De^o. math. 19. tñ aliter
boni et dicunt perquam analogiam, sic licet nemo sit bonus pas
tor eo gradu quo chrus, alij tñ boni et suo ordine et gradu dicunt
cantat. n. ecc. quos operis tui vicarios eidem contulisti preese pastores. mul
ti. g. sunt pastores, et omnes chrus ibi docet mun^o suum, ut non mercena
rij sed pastores sint, et qui veniente lupo ut disperdat oves et mactet, tenent
non fugare sed expectare et animam et pro ouib⁹ ponere, alias non pastor sed
mercenarius esset, et contra chili preceptum ageret. / nec credo aliquem pos
se hoc dubitare, idem ergo est hoc cum illo pasce oves meas, qđ no sum⁹ Pet⁹,
proprie, qđ non dñs ovium, sed chrus deus tñ est, atqđ ideo ipse solus p^o
dicere pasce oves meas, seruj aut et minister, qualis est sum⁹ et Pet⁹,
non nisi loci et vice Dñi, ac vicij et proprius dicat. pasce oves chri, p^o pasce
oves meas cum et ipsi quoqđ Petro et sucesoribus chrus dicat pasce oves
meas. /

B. et Ciprian⁹ lib. de unitate ecclie aut simplicitate p^olatoz et multitali
veteres pres⁹ verba illa fiet unum ovile et unus pastor ad petrum et suaso
res extendunt, quare parabola et ad omnes pastores extendi debet iuxta
id adu. 20. iam allegatum, attendite vobis et uniuerso gregi, idqđ. 1. pe. 8.
pasce, qui in vobis est, gregem, sicut et illud math. 16. quodamqđ ligaueris
se extendit et ad omnes. idem oio dicendum est et de parabola illa math.
23. decantesima ovis errante et pastore. 99. relinqueret ut illam quærat, qđ
habet de chro propriissime intelligat⁹, qui hominem centesimam ovem quærat
et redemit, tñ et omnibus pastoribus precipit⁹, vel pro vnica ovis animam po
nere, concludit. n. parabola et declarat illis verbis, sic non est voluntas
patrem vrum qui in alijs est. ut pereat vnus de pusillis istis, quod est diuina vo
luntas patris vri est, ut nec minima / ovis culpa vna pereat, et si mortem esse
tote pro illa oporteat, hoc aut nihil clarius aut euentius p^o hanc doctrinam
ibi preberi, idqđ precipi cum verba chri semper et ubiqđ sint omni modo
utilia, ac sufficientissimam contineant eruditionem. /

Prætorum cum potestas hæc pasæendi spualis sit atq; ideo a deo ut dno, ergo 255
et ab eo præceptus eius actus et bonus, nam sicut nume. ij. non moyses. 70. 190
illis de spû suo dedit, sed deus despû moysis, ita non sumus Pont, sed
christus ipse, de spû et potate pontificis, alijs pastoribus præbet.

*. Etiam cum finis aut scopus cadit sub præcepto et medium necesse. ad illum finem
aut scopum cadit sub eodem præcepto. ut luminarium finis et scopus est luce
re illuminare his qui in domo sunt q; ad eam poni non sub modio sed super car
delabrum q; cadit sub eodem præcepto sub quo illuminare aut lucere. q; solux
ne luminaria teneant iure diuino lucere et naturali notum est.

Regula est, ut qn intentio finis sub præcepto cadit, ut non stet. s. per illum
cui præcipitur, quominus finis sequatur, ius eam diuinum, ita sentit. s. tho. 22.
q. 189. ar. 5. de hoc præcepto. ubi et asserit et necesse. id eam pastores, s. re
sistere, quare non tñ iuris humani est, res adeo grauis ardua et necesse. ut
vitam et ponere oporteat et sit necesse. qui sit iuris tñ humani eam. nec obest
s. tho. aliasq; non his verbis expresissime loqui, hoc est iuris diuini, aut
iure diuino tenentur pastores residere, q; non est modus consuetus loquendi
et in rebus evidentissime necesse. sed satis est exprimere necessitatem et rei ar
duitatem, itaq; exponere scripturam qd. n. hæc præcipit ius diuinum est,
ut neq; oporteat superstitione adere hoc est iuris diuini

* Quod. n. euangelium sacra scriptura dicit et omnes. s. doctores sic intelli
gunt quare necesse. est dicere hoc est ius diuinum? cum ipsa met scriptura sit
ius diuinum. q;

B. et. Aug. 19. de ciuitate dei, inquit, Aphrius dicens, qui Episcopatum desiderat bonum
opus desiderat, exponere voluit quid sit Episcopatus, q; nomen operis est non hono
ris, scopus quidem intentio est, ergo et non Episcopi nomen est operarij. vide et
epist. 130. b. aug. de fuga in prosecutionibus totam optimam et elegantem et
nimis seruientem huic proposito est ad honoratum Episcopum!

Et Innocentius. 3. extra de postulatio. prælatorum. c. bone memorie cardinalis
inquit, Episcopus non sit, quippe q; nequit residere et Roma et ecclie sue, et
tñ Episcopus propter eam. est veluti filius et minister et angelus dei, non eam propter

propter ep̄m, eiusq̄ munus est videre, nam et est oculus q̄ speculator
et pastor et doctor, nullo discrimine distinguuntur ut ad Ep̄h. 4. pastores
et doctores quod notat, b. huxo. eosdem inq̄ oīo oportere eē pastores et
doctores, et non alios doctores, aliosue pastores, . idem b. Aug. notat
Ep̄st, 33. scribens Paulino et. 6. q. 1. Huius papa ait, Veluti oculos deum
illos instituisse, videre aut̄ nequeunt oculi nisi adsint.

Consonat ḡ omnia et munera et noīa, premia, pœne, damna consen-
sus omnium, et nātis ratio, docentq̄ nulla pastorum munera illis
absentibus, bne, viderent, fieri, oīa aut̄ fieri posse absq̄ eor̄ presentia
esse impossibile. /

iterum. s. tho. 22. q. 134. ar. 5. Ep̄i, inquit, obligant se ad ea
que sunt perfectionis pastorale, assumentes offi^m. ad quod pertinet
vt pastor aiām suam ponat pro ouib; suis Jo. 10. pertinet (inq̄) ex nati-
ra rei muneris et offitij, iure ḡ naturali, quare et diuino

idem. s. tho. 22. q. 147. ar. 4. ad p̄m precepta dei sunt precepta iuris
nātis, que s̄m se sunt de necē. salutis, sed statuta eccl̄ie sunt de hi; ḡ no-
perse sunt de necē. salutis, sed solum ex institutione eccl̄ie, et ideo p̄t
esse aliqua impedimenta propter que, aliqui ad obseruanda hui; ḡ iuraria
non tenent. hec ille. quare respectu eor̄ que sunt de necē salutis, ne-
querunt esse impedimenta, nisi aut̄ impossibilitas, aut maior aliunde necē
ex eodem naturali iure seu diuino

idem p̄. s. tho. 22. q. 16. ar. 2. ad 3^m. scientia, inquit, legis, est adeo
ra offi^o sacerdotis, vt simul cum inuentione offitij intelligat̄ et et sciā legis
in iudicio, et ideo non oportuit specialia precepta dari de institutione sacer-
dotum, non ita aut̄ est derogari offi^o cui mandat̄ sciā deute. 17. de sacro
te aut̄ malach. 2. Labia sacerdotis custodiunt sciām, et legem requirunt
ex ore ei; et osee. 4. q̄ repulisti sciām, repellam et egote ne sacerdoti
fungaris mihi. hec ille. sicut̄ pastores non iure diuino seu nati resideere ten-
rent̄ per se ipsos, nec illo iure sciām sui muneris habere, imo nec ordinem
potatem et herē tenēt, q̄ absq̄ his per alios munera exercere p̄t per iuris humani

dispensationes nec^m. igitur est iuris diuini residentiam fore nec et intotum 256
dispensationibus destruatue veniatque res inobliuionem et contemptum. pas 191
set et innumeras ecclesias unus habere, et si singulis anexa eet cura animarum
illiteratus et et inexuditus si per se ipsum pasera oues non tenetur

* Ex conc. Meldens. c. 5. et habetur apud ibanem. p. s. c. 190. dicitur ut epi
qui plebes sibi creditas, aut raro aut nunquam per se ipsos visitant iuxta or
dinem euangelicum et Apostolicum atque ecclesiasticum cum dno Ezechieli dicat
(c. 3). Speculatorem dedite domui israel, et audies ex ore meo verbum, et
annunties eis ex me. a coprouincialibus epis acius coereantur

6. q. 2. Nicolau Papa ait si. n. periculosum est nauam in tranquillitatem na
nem deserere, quanto magis in fluctibus? Qui bouet, stante boto, certe iure
diuino reddere tenetur, ergo et pastor qui et pmisit et se obligauit eodem iure
tenetur residere

Præterea si esset dubium, et tot rōes et argumenta eēt probna et alia parte, tñ
iuxta regulam moralem simul et theologam tutior pars esset tenenda, et si q
eēt iuris diuini, imo forte necessario hæc pars eēt tenenda stante et talidubio
nam casu quo cum aliquo dispensaretur, ut non residere, posset accidere q
ge humana tñ eēt præcepta residentia, tute posset ille non residere, et accepta
re dispensationem, q si uero iure diuino esset præcepta, non teneret dispe
satio cum facilius et cum minori causa posset dispensari in lege humana q
diuina, in casu ergo illo si dubitaret qua lege eēt præcepta residentia humana
in diuina, tutiorem partem eligere teneretur ne exponeret se periculo peccati
di, ac perinde peccaret, fortius q hæc pars tenenda est, cum et scriptura sacra
prophete, Paulus et omnes sancti doctores in hanc partem declinent, nec ea eade
aperte asserant. f. præceptum dñi esse, qñ et b. Paul. 2. cor. 14. de rebus alijs
non adeo grauibis et arduis ait, an abobis uerbum dei precesit, aut in uo so
los peruenit, si quis uero propheta eēt aut spūalys cognoscat que scribo bobis, q
dñi sunt mandata si quis aut ignorat, ignorabit. et. 1. Thesal. 2. qm cum
accipietis a nobis uerbum auditu dei, qui operatur in bobis. accepistis illud non ut uer
bum hominum, sed sicut est uere, uerbum dei, qui operatur in bobis que credidistis

et b. chrisosto, dicit dum paulum dico, chrum dico, quare dum ille adde
dicit attendite vobis et vniuerso gregi q; et iste .i. pe. s. pascite qui vobis
est gregem, chrus eadem dicit, ac perinde dni mandata sunt, de iis
Proterea pascere oues perse vel per alium iuris diuini est, qd quidem nullus
negat, si q; perse ipsum pascere est iuris humani tm q; arctius obligat huma-
num ius q; diuinum, ac si homo magis curet, diligatq; oues, animasq;
qua chrus Deus.

Etiam pastor tenet ne scire aut eius vicarius et locum tenens diligenter
aut desidiose et negligenter munus agat. nondubium quin teneat, huius
continuum gerere curam hoc aut vix scire poterit si absit longissimi, ni-
mis q; difficile, ac ideo moraliter, ut dicunt, impossibile est absente eam
habere curam qua oppz. et minor et negligentia vicarij poterit iuste apos-
tore puniri, q; si per se ipsum munus ageret ut fieret in ouibus pcedibus
adno raxo q; vni comisit et munere acceptato ille alij deinde comisit hoc
ingz) casu minor culpa et negligentia huius secundi minuzq; damnum potest
exigi ab eo cui dnus comisit q; si perse ipsum munus exerceret, tanta
aut socordia egisset. adde q; et vicarios hos seu locum tenentes esse et
Eps titulares seu annularios, casu et per accis esse, ea aut que
sunt casu aut per accis, in actis consideratione seu doctine non bene
perse q; ipsi pastores tenent, adeo ac si isti alij vicarij et locum tenentes
nulli nullibiq; essent.

Deinde presbiter ille cura hns animar, quem et ego ordino et cui confecto
benefm. quo precepto tenet residere? et cuius est illud preceptum? q; non
immedie a sumo Pont, ordinat et instituitur sed a me ab ipso aut mediate
q; non obstante hoc precepto sumi Pont, tenet q; et si immedie a papa ordinat
tur et institueret et mediate tm a chro, ipsius chri precepto teneret pcurare
rois, vt homo genit) ab Adam precepto dei ita tenet, vt Adam a solo deo
creatus

Deinde quotquot prouinciar, probantq; necesse fore residentiam et ad
concilia generalia, prouincialia, ac synodalia per scripturas nouibetuzq; tenent

confirmat, illosq; adducunt, hoc aut quid aliud est q̄ aperte ostendere se
credere iuris hoc esse divini, quod per ius divinum tm̄ et semper p̄baret
Si Eledus in papam non est sacerdos, imo nec clericus ut passet accedere, dein
de ordinat⁹ et consecrat⁹ per Ep̄os aliquos, a quo talis p̄cept⁹, haberet pascen
di oves? nonne achrō? hoc n. nullus negat, licet in eos aliq; Ep̄os manuum
impositione potatem heat. quod ex eo Ep̄i alij assumo Pont, media eius ma
nuum impositione facti sicut Ep̄i non impedit quo minus achrō habeant p̄cep
tum oves pasendi

Stipendia et facultasq; illa exigendi iure divino sunt, dignus est mercenarius
mercede sua, et non alligabis os bobis trituranti. / q̄ bñe presunt presbite
ri duplici honore digni heat, et qui non laborat non manducat, et obliga
tio munus illud exercendi ob quod dant⁹, erit et iuris divini et arte Ep̄i
vel obsui honorem et decus minime deberent veritatem hanc negare aut dubi
tare, minus falsitatem oppositam defendere. quisi aliqui iure divino reside
re pasceatq; oves alimento spūali max tenent⁹, aut ipsi dicant qui alij.

* Male. n. coherent duo hec, iure nali et divino deberi talia stipendia et eidem
iuribus posse exigi, et humano tm̄ iure teneri, ad mun⁹ perse exercendum, nō
n. presidentia et fieri absq; residentia cum includat illa presentiam. mer
cenarij et qñ iam acceptaverunt munus exercendum perse ipsos nali iure et divi
no tenent⁹ residere, et tm̄ pastores qui cessante causa absentie non resident pe
iores sunt ip̄is mercenarijs non residentib⁹ et gravius peccant.

Et amplius quot veritates doctrine que sunt definite declarateq; iuris eē divini
et per sacrum hoc concilium tridentinum per plurimq; alia sacra concilia, que non
adeo exprese manifesteq; ex sacris educunt⁹ aut in illis continet⁹, neq; maioris nec
aut auctoritatis sunt q̄ hec veritas et doctrina ut est ex. m. de matrimonio sacra
extrema unctione, confirmatione, ordine, confessione vocali, merit⁹, incontinentia
grā, et multis alijs, an hec, inq; expresius, imo nec adeo exprese sint in sacris
litteris contenta? aut ex illis evidenter adeo et manifeste deducta? si ergo illa defi
nita et declarata sunt, quid in hoc definit⁹ et declaratur?

Imo et forte processio spūs s. a patre et filio non expressi) et continetur in
scrip. sacra aut ex ea deducitur, q̄ hec veritas q̄ et continet in scripturis
ex illisq̄ deducit, etq̄ expressa perpetuaḡ ecclia traditis et Aplia, q̄ si
duo illa desint (ut non desunt) plus satis est ut de fide diuino est et dicitur

Omnes et pastores sunt missi, sicut sint instituti et ordinati à deo, sicut
mittebat Moysen, Aaxonem, pphetas, ita (inquit) ego mitto vos, illi autem
prophete. s. et Apli perse ipsos munus agere tenebant, et Epi et alij pasto
res q̄ et sunt missi. greci et illi, qui non subsunt ecclia Romana, sunt
tū vere Epi, contra quam legem peccant nisi resideant, nisi contra hanc
preceptum? /

Vocant deinde pastores omnes angeli in litteris sacris, q̄ nutriti, missi
velut angeli, qui iure et diuino asistunt prouintis, regionis, ciuitatib;
et peculiaribus et personis velut custodes. /

Sunt deinde canones, concilia innumera, que hoc quidem significant et agunt
aut expresse aut impositione penarū adeo grauium ut non nisi contra trans
gressores legis diuina soleant imponi ut est canon Aplorū. 57. relatus
a Zepherino papa, si quis (inquit) Epus aut presbiter negligentiā circa
clerum aut populum agit, nec impietate illos exudit, coram segregatur
siuero in eadem socordia perseuerauerit, deponitur

Est et Concilium Agatense in cano. 69. Arrelaten. 2. cano. 13. item Revelato
cano. 10. concilium Maguntinum. c. 28. in. 6. et synodo Romana. de
masus Epist. 4. de corepis, et leo papa Epist. 48. ad Aquileiense Epum

Minnexa demum Epus et pastorum sunt monere vnumquēq̄, attendere
briet gregi adu. 20. pasce gregem chri. 1. pe. 5. vigilare pro animab;
illisq̄ prepositis ee, ad heb. 13. memento prepositos vros, qui vobis lo
cuti sunt verbum dei, obedite prepositis vris et subiacete eis, ipsi n.
peruigilant quasi rationem pro animabus vris reddituri. et salutate est
prepositos vros. vti donis suis ad ecclia. et alijs vtilitate, ut dispensato
res gra dei. 2. pe. 3. Rom. 12. iac. 12. ad Ephe. 4. / ad gala. 6. ad mi
nistrare sacram^{ta}, actiuo instituta, anteq̄ corā presctia requirant necne? et an
iure diuino sint hec uel humano tm?

Pastoris (ingr) est munus docendi. Eusebius. lib. 13. c. 23. lib. 5. c. 20. 258
Irenaeus in epist. ad florinum. Iustinus in Apologia pro christianis, sed et ecc^a 18. 193

pastor gregem suum erudit et docet qui miam habet. hierem, 50. pastores quoque
seduxerunt eas, feceruntque bagari in montibus, quippe non docentes, nec munus
suum excentes. Zacha. 10. super pastores iratus est furor meus et super
hircos visitabo. / ibidem. f. q non sint re pastores et. 13. c. super pasto

rem suscitare / o gladii, et super virum querentem mihi
orige. hv. 6. in Esa. qui vocatur ad Episcopatum non vocat' ad principatum sed
ad servitutem totius ecclesiae

Cyprian). lib. 3. epistol. 14. Episcopus prepositus vocat. / ibidem non licet pres
bitery sine Episcopi consensu lapsos absque penitentia / aut ea nondum finita ab
soluere. adesse q' necesse erat Episcopi.

idem Cypria. lib. 1. Epist. 3. Episcopus et ministros docere iubet sine metu insidia
rum aut infuixarum perditioy hominum et impiet. i. his omnibus non obstantibus

* B. Aug. lib. 3. contra Cresconium gramm. c. 36. citat cyprianum in epist. de lapsis
sic: Episcopi plurimi quos et ornamento esse oportebat ceteris et exemplo di
vina procuratio neglecta procuratores reze secularium fixi devalida cathedra ple
be deserta per alienas provincias oberrantes q. eccidit divina procuratio negle
cta: sunt q' divini procuratores et divinitus instituti ut tales

Et demum inter duas has opiniones, si tibi opinio dicenda, q' aserit^m et
non potius error, ac perinde alia verissima sententia, bonam veram esse nec. acca
tholicam aliam vero falsam ac impiolem et errorem, necesse est, cum ex quo haec
quam aserimus valde et probabilior, securior et tutior sit, totius authorita
tibus et rationibus confirmata ut pene sit evidens, omnis est tenenda, nihilq' timendum
ab hominum paucorum quidem nec magne autho^{ty}. et exuditionis oppositam aser
rentium voluntariis placitis, nullis rationibus, vel balde fortibus pro eoz libito
aseritis.

¶ Concl. Jam ad 4. conclusionem probandam accedamus quae habet pastores animarum
et si non essent immediate a Christo instituti, nec ab eodem in me^{te} eoz esset potestas
sed assumo Pont. teneri tamen adhuc Christi precepto et iure divino munus suum per
se ipsos exercere, ac perinde personaliter residere, legitima cessante causa, quam

quam quidem conclusionem super abunde ponim, nam et Ep^{us} oēs, ^{enim} potestatem achrō esse in me^{is} apertissime probatum est, et si recte aspiciat, hec et 4. concl^o similiter probata simul est, nam etsi Ep^{us} alijs pastor a sumo Pont, et de nihilo eēt creati, sicut q^uam terra alijs creature adeo, tñ illis dicitur achrō pasce oves meas. i. bndeaung^s et aquocung^s sig^s pastor constitut^s, oves tñ, meq^s sunt quare est tibi cura comisa. et ego sum cap^o dñs, quare pasce oves meas. / eisdemq^s dicit^r, pascite qui in vobis est gregem, et attendite vobis et universo gregi, et reliqua oīa que in confirmatione 3 conclusionis adducta sunt.

* Tutoris off^m et nomen hu^{na} resp^{ca} instituit tñ tutor fact^s iure natⁱ et diuino tenet^r cas^u pupilli fideliter agere. / iure hu^{no} eccl^o. dedicat^r templa et consecrat^r et tñ iam sacrat^s iure diuino r^e debet^r q^u. et sunt innumera alia ex app^{ri}ati^o re^g iure hu^{no} aut gentium facta cum in natⁱ iure nō eēt et tñ facta iam sic quisq^s est dñs suoz bonoz vt simale consumat aut capiat alienum peccat contra ius naturale et diuinum sicut sua bo^{ta} quis bouet contrahit matrimonio tñ sicutia votum aut leges matrim^oij peccat contra ius naturale aut diuinum peccat. / imo oēs pecudes qui pasceudas suscipit pro suo stipendio sine g^o aut fraudulent^r curet contra ius naturale et sic diuinum peccat et eodem iure restituere tenet. / q^u.

Ex hoc q^u evidenti^o est veritas hec eē iuris diuini, q^u non ex illa pendet, sicut ne Ep^{us} imm^o achrō aut non, q^u (vt dictum est) et illa vera sit atq^u ideo intelligi^o dum non prave affectum cogunt que in illis a^usertionem adducta sunt, illam amplecti et tenere, vt nec salua conscia opp^o. sent^e adherere posset, ma^g in praxi, cum res sit tanta, adeoq^s gravis et ardua, vt quicunq^s iuxta sent^{iam} oppositam optaret, evidenti se periculo peccandi exponeret, nullaq^s ignorantia excusaretur adhuc apud homines et coram illis, multo min^o coram deo, q^u saltem certum reliquit, et in certum balde elegit iure (ing^s) que aiaz salutem suz alijsq^s tangit.

P. aduersarij dant nobis et conadunt papam iure diuino et chri^o precepto tenere, vt alij resideant et illis precipere illud, ex quo infer^r hos eodem iure et precepto tenere resideant. nam si hu^{no} tñ tenet^r resideant papa q^u aut dispensando aut alio facere q^uon resideant quare nō iure diuino tenet^r precipere q^u iure diuino nō requirit dispensare, q^u si iure diuino tenet^r precipere et illi et eodem resideant.

ut non sit aliud illud precipere q̄ ius diuinum illis indicare aut hoc illud do
 cere ut si Pau, precipit tito seu Timo. ut precipiat filiis obedire parentib, parenti
 b) curare filios, sexus subditos eē dominis bonib, maritis q̄. non aliud facit Pau,
 q̄ indicare ius diuinum illis omnib, peritum et illi oēs diuino iure tenet ad illa
 imperata / deniq, eodem iure quo papa tenet pasce et reside et alij pastores infe
 riores / P. si papa iure diuino tenet precipere / et facere ut pastores aiāz resident
 et pastores hoc sciunt q̄ et papa nō precipiente et non faciente tenebunt reside quā
 re eodem iure. s. diuino. / P. si papa iure diuino tenet precipere ut pastores resident
 quo iure tenemur illi obedire? cert' diuino et 2^m. aduersariis q̄ superior est iure
 diuino et nō pot nō precipere cum iure diuino teneat' precipere et precipit reside
 q̄ iure diuino tenemur reside. §

* in bona conā nequit consequens eē min⁹ nec^m nec inferioris iuris q̄ antecedens: cum
 q̄ hac sit bona consequentia papa tenet precipere alijs ut resident q̄ illi tenet resi
 dere et ans et 2^m. aduersariis est iuris diuini q̄ illo iure tenet precipere q̄ et cons
 est eiusdem iuris q̄. q̄ si antecedens intelligit' / tenet precipere si non adsit causa legi
 tima ad non residendum sic et cons et, quare quocunq, sensu ans est iuris diuini
 et cons in eadem sensu exit eiusdem generis seu iuris. §

Iam q̄ aduersariis argum^{ta}. contra verisimam hanc sentiam (q̄q̄) fragilia illa sint
 beluti et authores ipsi pauis autho⁹. atq, exuditionis, si torrenti eoz qui hanc veri
 tatem aserunt. et argumētoz que in ei confirmationem adducta sunt confentan
 tur, solucamus. et quidem tenuit imprimis Ep̄s non teneri iure diuino ac chū
 precepto reside Ambrosij chatexin) monachus ordinis predicatorum Ep̄s minorita
 ni, et demum Archiep̄s sipontin) forte in odium potius Caietani (quod non in pau
 cis ostendit) aliozq, qui hac doze scripserunt, sicut et in materia illa et questio
 ne de certitudine grāe in intelligibilem habuit opinionem non satis adhaerens con
 cilio Tridentini definitioni, resaltem, esto verbis nunq, negavit eādem. tenuit. 2.

Thomas campeij Ep̄s felitiensis, et quidam alij Ioanēs Antoni) monachus regu
 laris diuini fran^a. hi inq, tres scriptis prelo mandatis suam mundo patefecere sen
 tentiam, inter patres aut concilij aserunt ex proposito Iusopolitan) Ep̄s, et duo
 uel tres alij in iure can. versati, qui pot, minuisse vident, se idem sensisse, q̄ bal
 de aperte explicauerint.

Argum^{ta}. aut q̄ aduerunt adeo sunt fragilia ut indigna videat' que refutat', proter q̄
 q̄ sunt sufficientissime soluta,

et hij duo plati forte nun
 q̄ residentiam fecerunt
 in suis ecc. aut rarissime
 secundus q̄ prim) nunq,
 et intellexi

Precipue et imprimis nitebantur probare verbum illud *christi* *pasce oves meas* soli
Petro datum, et nullis alijs quod quod falsum sit iampatet
Aiebant ex iuris diuini esse personaliter residere, non posse pontificem summu[m] pre-
cipere prelati ut et ad concilium generale se conferrent, quod *christus* superior pre-
cipit illis quod huic professioni impossibile est. scilicet personaliter residere, ex hoc
ipsum confirmantes, si (inquiunt) imperator iuberet militi hanc seruare stationem
ibi manere, et si dux belli illi preciperet ut ab illa in aliam recederet, obediens
teneretur, legitimeque se ipsum excusaret si diceret paratior, imperator. n. t.
superior melius manere iubet.

Non posset et papa cum aliquo dispensare ob causa[m] utamque legitimam, sicut
nec potest in alio iure diuino, et ita requirit episcopus facere legatos ad regiones seu pro-
uincias obquamcumque ecclesie utilitatem, nec episcopus posset facere cardinalem, nec hunc
episcopus. que omnia sunt et contra praxim ecclesie, et consuetudinem illius, *scilicet* plu-
rima ob timorem pontificum.

Non posset deinde illo pacto dispensare cum aliquo utamque nobili et doto, ut datus
haberet ecclesias, nec et cum pastoribus inferioribus. id est parochis, quod et est et contra
usum ecclesie et. c. multa de prebendis, aliosque canones

B. et paulus vocauit ad se Thimoteum illumque Titum et alios episcopus sepe mittebat ad
provincias procul a suis ecclesijs, quod fieri requirit si iuris diuini esse personalis re-
sidentia

Essentque dubia et perplexitates magne, quod nunquam possent abesse et tamen multi abesse
et dispensatur cum illis ob causas que non sufficiunt si iuris diuini esse quare multi
et pontifices et alij propter facta in contrarium damnarentur

Non possent. scilicet. episcopi alij pastores inferiores adesse consilijs regum et illorum curijs, nec
consilijs ipsis presidere, cum tamen opus sepe factum sit et tunc regum catholicorum et dabo
noxy ponti, licentia seu facultate aut dispensatione

hec (ingressus) et huiusmodi afferunt, que omnia concludunt, non seruari illud *christi* preceptum
pasce oves meas a multis pastoribus, sicut et decalogi precepta alijs diuina ab innume-
ris non seruantur minime tamen probant id non esse a *christo* preceptum, sicuti et multo
ra similia eiusdemque vigoris et que tanto colore possent adduci contra decalogi alijs
diuina precepta minime probarent, sunt. n. innumeri impij quidem qui tamen adeo securi sunt
ac si facta habeant iustorum

In pro hoc peculiari magis manifesta solutione premitendum est preceptum hoc *christi* et
iuris diuini inter ea esse que affirmatiua dicuntur non prohibitiua seu negatiua veluti

est preceptum de honorandis parentibus, de elemosine datione, de oratione, de ieiunio, et reliqua
Premittendum 2. non esse hoc speciale aut proprium in solis animarum pastoribus, imo et reges
principes prefecti et rectores urbium, patres familias, et quicumque denique munus habent ex
eque posse ipsos, loco alicui seu potius alligatum, itaque non aliter sunt illud munus implere, simili
licet precepto iuris naturalis et divini residere tenent, ~~quod~~ in animarum pastoribus maior sit,
obligatio, ut finis salus. s. animarum aliorum munerum finibus prestat.

Premittendum est et 3. ex 3. tho. 22. q. 62. ar. 8. ad p. et q. 104. ar. 2. ad 2.
duplex est preceptum affirmativum, unum est quod negativum includit, ut est preceptum de
restituendo alieno, et de peritendo, illud n. includit non detinere alienum inuito domino, et eo ipso
quo hoc fit illud adimplet illud aut de peritendo, includit hoc non esse seu manere in peccato
et si quis non est in peccato adimplet illud. Aliud est preceptum affirmativum quod non ita inclu
dit negativum ut est preceptum de diligendo deum et proximum et alia. dico non ita sicut
illa prima de quibus diximus, quia quodammodo omne affirmativum includit negativum. ut preceptum
de diligendo deo et proximum. hoc si non alio habeat Deus et proximum, et de diligendis parenti
bus, quod non illis fiat iniuria aut inhonoratio. hec tria est differentia inter hec et alia quia p. m.
includunt negativum, adimpletis negativis censentur adimpleta, non ita hec alia, quia non satis
est non odio habere deum et proximum ut quis dicitur eos diligere et adimplere preceptum de
delectione, nec eo ipso quo quis non afficit iniuriam parentibus vel inhonorat eos, adimplet preceptum
de honorandis parentibus, ut hec precepta potius dicuntur presupponere illa negativa quam includere, vel si
includunt, ita tamen quod in illis iubeamur aliquid ultra illa negativa. hoc autem preceptum de quo est
sermo, est de 2. genere affirmativorum, que multas patiuntur epicheiricis interpretationibus aut de
clarationibus, ut non statim quod quis non residet personaliter peccat, aut ob id sit in peccato, sicut
non statim quod quis non dat elemosinam, peccat contra preceptum de elemosine datione, et non sta
tim et eo ipso, quoque non restituit aut non perit peccat seu manet in peccato. quare hec dicitur hec
obligatio pro semper vel ad semper, illa autem semper quidem, sed non ad semper aut prosem
per ut est communis doctrina doctorum.

Premittendum est et 4. duobus. s. modis capi aut intelligi dispensatione uno et priori et posteriori
ut sit idem quod economia quedam aut distributio seu adaptatio seu acomodatio rerum seu bono
rum iuxta rationem pro loco et tempore et alijs circumstantiis, sic capit dum Paulus dicit
quod inter dispensationes ut fidelis quod inveniatur, et iterum dispensatio mihi credita est
ita quod hoc modo non est tollere legem seu obligationem legis, sed fideliter exercere econo
miam et prudenter iuxta auctoritatem munus et officium. et iuxta conditiones et qualitates personarum
Alio modo sumunt theologi ut dispensare sit vere et proprie tollere legem aut eius obligationem
in casu peculiari manente alias in suo robore, ita quod non est idem quod declarare aut inter pretari

et epicaizare, hec n. cadunt et et admittunt in lege diuina positua seu no naturali
li, nedum in humana lege, dico no naturali, qz lex ipsa naturalis tota est equitatis
et epicheia. Z. aut modo dispensare solius est auctoris et dñi legis, ut neque
inferior hoc modo in lege superioris dispensare, bene p. modo. 2. declarare seu inter
pretari

Præmitendum et. s. non omnes dispensationes, hoc. 2. nōdas sumpto nomine boni
et iuste fieri, cum sint tot voces quæsele et proclamationes sanctorum piorsqz virorum
imo omnium catholicorum et adhuc hereticorum contra eas, ita qz pleno ore innumeras cogunt
vocant dispensationes potius qz dispensationes, et b. bernardus inquit, qz sic adeo conueni
enter et frequenter dispensare quod verus est dispensare, est poterit intrare infernum
aliqui s. sunt licite et iuste plures aut inique, et in proposito, cum pastoribus inferioribus
ut parochis plures poterunt eã legitime cause in hoc precepto residendi ut cum illis
dispenset. 1. declarat seu inter pretet nis diuinum, qz cum alijs superioribus prelatibus
hos. n. arduis obligat preceptis pasendi oues qz illos iuxta id Job. multiplex est lex
eius, et qz Deus suauissime disponit et ordinat omnia. /

* imo ipsimet pontifices agnouerunt se ex parte et deceptos fuisse sepe indispensando ut
bonifacius octauus et habet lib. 6. de rescriptis c. finali qz per ambiciasam importunitatem
ibi fatetur se et alios predecessores suos no recte dispensare, et multamala euenisse
ex dispensationibus ad no residendum et reuocat omnes datas indulgentias, et quod simili
ore non potuit suis indicat successoribus

Ex his g. iam ad arg. aduersarij no difficile respondet, et imprimis auctoritas offi
tenentium nihil nos mouere debet qz (ut diximus) non magna est, quominus s. synodus
contra illos statuat veritatem, qz et contra auctores maioris et exultionis et grauitatis
se id fecerit, et hec s. synodus et alia sacra concilia, confessionem. n. uolentem eã
iuris tm. humani teneuerunt et gratiam et glossator decreti et. b. bona ventura, nihil
in minus s. synodus definiuit illam eã iuris diuini. et multa alia exempla similia
possent adduci

Quod uero dicebat non posse si iuris diuini eã personaliter residere papam cogere quæ
tos ire ad concilium gñale, nec ad alia negotia utrunqz ardua et ecc. vniuersali utilia
consequens hoc Exoneum sit et hereticum, non tm. antecedens et secundum ipsum qui fecerit
argumentum, constat eã quoqz consequentiam pessimam et hereticam, nam et preceptum quod
num est et nale fortis in similibus casibus obedire superiori, nec id est dispensare in
iure sed declarare, fuit qz adducit exemplum de imperatore et duce, nam et imperator
precipit militi et obedire duci in casu maioris necessitatis, in quo miles no debet duci imperatori

quod est inobediens, sicut et Epus nollens venire ad concilium iubens a papa, de quo
 reuelleret. in multis casibus cum sit hoc preceptum affirmatiuum, et esset obligatio citra
 dispensationem proprie sumptam iniure diuino, sicut et alijs preceptis que affirmatiua sunt
 ut et de correctione fraterna et alijs, semper. n. q. occurreret necessitas. vniuersalis ecc. aut
 magna utilitas, aut prouentus alicui, aut ipsi met ecc. cui est pastor maxime et utilitas
 sequit et absentia alicuius temporis q. ex presentia, citra dispensationem poterit ab ea. denique
 in omnibus illis casibus, in quibus vix sapiens et prudens iudicaret non curere preceptum p. b. n.
 q. et in illis opp. habere declarationem iuris a superioribus, ipso, Papa. s. dum comode posset ha
 beri, nec nec. ad opp. cogit. s. non expectare huiusmodi declarationem, nam et omnes hec difficul
 tates et arg. pnt concurrere in quocumque alio precepto affirmatiuo neq. amplius in hoc exit
 perplexitas q. in alijs, non tamen negamus quin et contra hoc ius et contra ius et seipsum de
 inopabilitatem fluxum beneficiorum, quibus est cura alicuius annexa inique sit dispensatum sepe
 ut non tam dispensationes q. dispensationes fuerunt, licet et in illo quibus licet aut dispensa
 re p. modo aut declarare, quod idem est quare p. et stare illud innocentij in concilio. c.
 de multa prebendis et si qui alij canones sint qui idem agerunt, in quibus dispensare idem
 exit, quod declarare. /

* Idem innocentij cuius est caput illud, noluit cardinali cuidam dare ecc. Roberate eoque
 dinalis erat, ut h. de depositione prelatorum, et cardinalis florentin, dicit, verbum dispe
 satio aut dispensare, in. c. illo de multa de electione quod est ex concilio lateranensi, capi
 pro declaratione aut declarare. / ut idem sit (ingr.) dispensare quod declarare, quare non
 impedit caput illud quominus residentia personalis pastorem sit iuris diuini. /

Minime et obstat quod dicunt esse hoc damnare multos qui contra id fecerunt plures. n.
 damnantur et non observatione decalogi et precepti debapti. nec ob hoc tamen non sunt iuris di
 uini, nihil q. hec omnia et similia / obstant q. (ut dixi) ipsissima. / pnt adferri in ma
 teria cuiuscumque alterius precepti affirmatiui. /

Magis videtur esse arg. quod adfertur de voto simplici castitatis aut religionis, quo existente, obligo
 et aut iure nati seu diuino in eo tamen papa dispensat proprie et sumpto nomine dispensationis, ne
 dum declarat q. et in p. licet exente Ep. mun. q. et curam suam arumate / oriat obligatio
 iure diuino poterit quod papa dispensare nedum declarare. / pot et confirmari hoc deo
 tinentia annexa sacro ordini q. stante annexo nulla seu ecc. constitutione, obligatio et ut
 iure diuino et tamen pot et Papa bene et proprie dispensare cum exente in sacris ut ducit
 breuiter. /

Ad p. i. q. de voto simplici posset imprimis dici non proprie dispensari in eo, sed pot. declarari,
 eo casu votum non tenere seu non obligare, et reddi votum tanquam infectum, aut quoniam non est fa

factum, aut et q^o et b^o. illius fuit bouere, ex ea parte q^o voluntas eius debet esse
subdita b^o, superioris potest^o sup^o aut irritare aut dispensare. potest aut ep^o tota
iure diuino ac sitalis/ep^o (in q^o) est creat^o, quare non potest papa ep^o facere non esse ep^o
potest t^o obuicem subtrahere aut tollere man^u, ones. s. et hoc potest erit mutare man^u
q^o dispensare, q^o s. tho. admittit et in preceptis et decalogi in quibus non audit dispensa
tio et adeo, sed mutatio mag^o t^o, q^o de^o est m^o illi, ita papa post ch^oum Deum, d^o
ouium, potest et mutare pro causa, nec t^o erit p^oue dispensare p^o hoc per exemplum
superi^o adductum de ma^o sacra^o. eucha. panis. s. et vini.

Ad aliud aut de ex^ote insacris dicendum ibi vera et proprie posse cadere dispensa
tionem, differt. n. obligatio que orit^o ex constitutione ecc^o. qua castitas anedit^o sacerdotum
ab eo que orit^o ex voto simplici per hoc. n. quod ecc^o. tollat constitutionem, et mag^o illi
timationem posset ex^ote insacris ducere uxorem, non. n. illic est votum sed illegitimitas t^o
mag^o, facta constitutione ecc^o, est igitur illic proprie dispensatio seu reuocatio legis, non
ita est in voto simplici, nec in obligatione pastoris ad residendum.

Adducit et arg^o de cardinalibus posset ne cum illis aut dispensare aut iudicari, ut
sint ep^o. de quibus hoc imprimis dicendum est, nihil esse quod comuniter fit, q^o s. ecc^o
illis comendant^o sic q^o aliud sit comendat^o heret^o ecc^o et oues, aut esse illos ep^o, hoc. n. et
illudere ipsi deo, cum nihil aliud sit esse ep^o et pastorem ouium, q^o easdem ecc^o
et oues ipsi comedare, nec aliud fecit ch^ous illo uerbo pascite oues meas dicit^o Petro, q^o illi
comedare easdem oues, cui. n. aliquid comendat^o, illi cura ipsi imponit^o, quare aliter dican
dum est. s. q^o esse cardinalem absolute et simpliciter non satis est, ut non residere
teneat^o si ecc^o. habet et comendatam, t^o q^o nonnullae ecc^o. sunt valde proxime b^oli p^ou
ut simul posset quis et ad eam muneri cardinalis et ecc^o. ipsam gubernare ut dicit^o
se ep^o quibus sunt cardinales, posset et aliam cardinalis tanta esse indultio et
utilitas ecc^o. ex eo q^o Pontifici assistit, ut p^otemp^o aliquot posset abesse sicut et obliga
tionem aliquam valde et utilem ecc^o. in quibus casibus (ut diximus) non est proprie dispensa
tio, sed iuris declaratio, non t^o in b^oniuersum, nec ob mun^o cardinalis nec consiliarij
aut presidij consilij potest quis abesse, et non residere.

Et demum ut concludamus cum res hec sit adeo nec^o. et denec^o. salutis, nedum aut^o
pastoris, sed et aliar^o aiaz sibi comissar^o, et obuicem neglectum ipsar^o q^o past^o non reside
tium tot mala, hereses et pecc^o. sint in ecc^o. Dei, quor^o omnium nulla alia est adeo p^ou
causa, nulli dubium esse debet quin ipsar^o past^o residentia utilis et p^ouea et q^o de
precepit docuitq^o uerbo et opere, docueruntq^o ei^o ap^ote, sit sume nec^o. quare et illi p^ou
tia exercitium et mun^o preceptum actuo, q^o nihil est, q^o sit nec^o. ad salutem aiaz et p^ou

per hōres exorcandum quin Deū illud precepit et iussit nec citra hoc eēt sufficīe
tex prouissum saluti aīaz, quod uel cogitare nephās est dedeo. /

262
197

Dico itē non obstare huic ueritati quod cardinalis de Turre cremata et cetera, et tenet
ep̄s alios a Petro et q̄q̄ successorib; nō eē immediate achrō ~~constitutos~~ sed ip̄s eozq̄ pot̄
tem eē immediate a sumō Pont, quī solus est immediate constitut; ep̄s achrō, nam et hoc eē
imprimis aperte falsum constat super; q̄ apli omnes uniuersae exant apli et pastores, et
ep̄i uniuersae cum ip̄so Petro, et ita eccl̄. uocat eos uicarios chr̄i et eccl̄ie pastores, quare et et
ep̄i omnes alij uniuersae et sunt ep̄i cum ip̄so sumō Pont, quare idem est auctor utiq̄ ab
eodem est pot̄as omnium, nec pot̄ papa de ep̄o facere non ep̄m, licet posset has uel illas oues
admittere, nec pro libito p̄t papa sic et mutare mām, i. oues, nec p̄t non ep̄m preficere et
pastore ip̄is ouib;, est. n. nec. (ut sepe dictum est) conexio et ip̄sa re nā ep̄i seu pastores ad
ip̄as oues, quam rei nām nequit mutare pontifex. ip̄se p̄. uocat ceteros ep̄os fratres et coep̄os
non filios seu creaturas eiusdem ex ip̄is ip̄se cum alijs sunt filij, ab eodemq̄ geniti in eo q̄ ep̄i
et pastores sunt. /

P. b. grego. optim; et sc̄issim; Pont, nunq̄ uoluit admittere nomen uniuersalis (ut inq̄)
uocaret uniuersalis Pont, et hō illi fuit siḡillum ab alijs et redarguit acriter Joa. constantinopol.
p̄uic̄iam q̄ uocabat uniuersalis, ita ut suis et locatis precepit ne illi comunica-
rent, nisi prius nomen illud uniuersalis dimitteret, ideoq̄ sanctissim; iste Pont, nō admisit no-
me illud, nec uoluit sic uocari uniuersalis Pont, q̄ falsum reputauit se et esse uniuersa-
lem, et nō tm̄ obhumilitatem aut modestiam, his. n. uirtutib;, imo nullis repugnat ueritas,
est q̄. uidentur in quo sensu renuit b. grego, dici uniuersalis, siquidem nō ignorabat, qd
sepe et fasus est ep̄m Romanum eē supremum, oib; alij superiorem, et caput uniuersa-
lis eccl̄e ut n. talis p̄debat contra ip̄m constantinopolitanum p̄uic̄iam, quise supremum
aut nulli inferiore et ep̄o Romano iadabat. si q̄. illo. f. constantinopolitano sciebat se supe-
riorem eē, egra rōne omnib; alijs. in multo q̄. alio sensu sc̄issim; greg. abdicauit a se nome
hac uniuersalis, q̄ in eo quem cardinalis turre cremata habet, q̄. f. solus Papa sit pastor
et op̄us achrō et omnes alij ei; uicari et ministri. contra id. i. cor. 4. sic nos existimat ho-
mo ut ministros chr̄i f. quod quidem paulus nedum dese et alijs apl̄is sed et de Thimo-
thimoteo et alijs intelligit, et ep̄i cēs idem dō et ueredicere possent si nos existimat
homo f. Papa q̄ et omnes sunt ministri chr̄i. nō q̄ ceteri ministri pape sed f̄s̄ uocati in
partem sollicitudinis. aut dent aduersari et quingant alium sensum mentis diuī greg. quo
renuit se dici uniuersalem cum ip̄e met contra Joa. constantinopolitanū dixit eē uniuersa-
lem fore eē solum et nullum alium quod quidem non p̄t intelligi q̄ nullus alius sit ep̄s a papa
constitut; achrō q̄ intelligit; quare uel clari est opinio. illam Joa. turre cremate habita fore

ad ius grego. pro magno exore et anathemate dignum
Sed et (ut iam didum est) illo dato non min⁹ est verum pastores quoscuq⁹ viderent
et quocunq⁹ sint iure diuino chri⁹ p⁹cepto teneri per se ip⁹ pascare oues legem
esset causa nec quidem car⁹ de turre cremata hoc negat (quod sciam) aut offi⁹
neat, imo et car⁹ ayeta. qui in illo visus est tenere cum dido turre cremata
et professo tenet et affirmat personalem residentiam ee iuris diuini, non⁹
contradicit alteri, nec veritas hec dependet ex illa, q⁹uis vtriusq⁹ concludit et. 2. et 3.
egre vixg. /

* Imo et greg. mag. qui prim⁹ se seruum suoz dixit, dicit nunq⁹ paulus se vniuers⁹
dicit et titt. vniuers⁹ aduersari euang⁹ ee contra canones / blasphemia contra Deum
deum affici iniuria et ceteris aliis ep⁹ lib. 4. epistolaz. c. 29. et. 83. in istis alia
abulum consentire no aliud ee q⁹ fidem perdere. lib. 6. c. 194. ego fact⁹ dico
quisquis se vniuersalem sacerdotem vocat antichrum precurrit q⁹ supbiendo se
preponit et ibidem epist. 30. concilium item africanum. 99. de. c. 1. sedit et pelag⁹
secundus ibidem. c. nullus predechoz et ido greg. eulogio p⁹ache alexandrino. 99. de
inysfatione oia contra Ioa. constantinop. obquam rem maurit⁹ imperator vocauit greg.
p⁹iam. 1. factum fauens Ioa. constantino. p⁹. recordant inquit greg. eulogio verba que
nitatem inflant et charitatem bulserant. /

* idem lib. 4. indidiz. 13. epist. 82. et nemo se unq⁹ vniuersalem vocare voluit
lib. 7. indidiz. 2. epist. 126. leandrum hispalensem et calliopolitanum. ibidem
epist. 104. greg. vocat c⁹llobriteros collegas suos / sic et vocat epum cartagin⁹. lib. 8.
indidiz. 3. epist. 38. quid mirum cum seipsum. p⁹ vocauit seruum seruo dei vti
et Ioa. diachon⁹ iurata ei. lib. 2. c. 1. et cum axia⁹ successor Ioa. constantino
eodem titt⁹ senotaret. s. vniuersalis contra illud pugnavit et p⁹ lib. 6. indidiz. 15. epist.
31. 24. 23. si vnus epus vocat⁹ (inquit) vniuersalis vniuersa ecc⁹. coaruit et
9. indidiz. 4. epist. 67. inquit sic hui⁹ loci ordinationem disponim⁹ ut t⁹ vnus
singulis epis inuolata seruam⁹. /

* S. tho. opus. 19. c. 4. ait qd aut Papa vniuersalem pontificam se prohibet nomen
no ideo est qz ipse non habeat auctoritatem immediatam et plenam in qualibet ecc⁹
sed qz non proficit⁹ aulibet particulari ecc⁹. ut proprius et sp⁹z illi⁹ ecc⁹ reddat qz
seruent omium aliorum pontificum potestates. /

* ibidem pot⁹ ordinis sacerdotalis ad duo ordinat⁹ et p⁹ et principaliter ad x⁹ p⁹
verum consecradum et hui⁹ pot⁹ executionis statim cum ordinat⁹ accipit ne fit defectus
ordinatis vel ordinato. secundario ordinat⁹ ad corp⁹ chri⁹ militiam per clauis ecc⁹ que
sibi committunt⁹ et hui⁹ pot⁹ executionem non recipit nec cura ei committat⁹ uel ne auctoritas

alteri habentis aucta hoc agat est. hec ille ecclesie iurisdictionis sine iussu nampotas
ab soluendi et clausi iurisdictionis sunt secundum. s. the.

263
191

hic est communis sensus omnium sanctorum interpretatus et declaratus omnibus canonibus et de
actis pontificum semper et ubique se occasio offert et ita siluest. Papa in synodo Roma
na. 267. episcopi de consilio constantini convocata dicit, episcopi si probatus fuerit dignus et
vota populi et cleri concurreverint, canonice consecratur quem postea nec clerus, nec populus per
turbare debet, quia episcopi qui troni dei beneant non sunt laudandi, sed magis potandi et be
naxandi. addit causam, quia domini discipuli et apostolorum successores sunt, et iniuria eorum ad
christum pertinet, cuius vice legatione funguntur. eadem teste et ipso siluestro episcopi vicarios lega
tos christi non papa, et thronos dei dicit.

Canon Primus concilii carthaginensis, qui episcopus (inquit) ordinandus est, natura sit prudens, mo
ribus temperatus, castus, sobrius, cunctus, humilis affabilis, misericors, literatus, in lege
domini instructus, in scripturarum sensibus cunctus, in dogmatibus ecclesiasticis exercitatus.

Eadem in concilio Romano dicto sub siluestro ad quod hec omnia iure diuino requi
sita cum interpretatio sit hec iuris diuini, nunquid ut non resideant.

Optatus Mileuitanus episcopus omnes episcopus et principes appellat sergio principes non vicarij Pa
pe sed christi iuxta id constituit eos principes, et sergio episcopus super intendentes et su
per assistentes regem.

Eusebius lib. 4. c. 43. iubet obedire presbiteris qui sunt in ecclesia. qui successorem herent
ab apostolorum, qui cum episcopo successione maxima beatitudinis actum secundum placitum patris acce
perunt. Idem, ireneus.

Rufinus in magnis (inquit) ecclesie calamitatibus, episcopi iacentes sub altari orant, ut Alexan
der contra Arrium lib. 1. c. 12. et Ambrosius contra tyrannidem iustini lib. 2. c. 26. ut ex
go sic orant necessum est calamitates ecclesie proprijs oculis videant ut omnibus compa
tiantur ut omnium patres

6 Ionas Auxelidensis episcopus de cultu imaginum lib. 3. quid n. dicit supra dictum est clausis regi
aloy quasi eminentissimo sancte ecclesie membro, intelligo tradidit v. s. Petro ut per illum
ad ceteros hec dignitas transeat? num idcirco mens mea ab eius amore tepescit quem plu
ris videam a domino honorari? postquam namque in eius deuotione/amore concaluit ignis qui adeo in
ter reliquos constituit insignis ut quod omnium est commune ipse quodam modo acci
pibe videatur singularis.

lanfrancus episcopus anthuariensis. de sacramento eucharistie contra beverga
es petrus s. q. tametsi de pastoribus sancte ecclesie dicta esse credantur et a quibus
dam catholicis exponantur precipue tamen de Romana ecclesia intelligenda esse sacri
nes et pontificum decreta testatur. /

2. Tho. conalis pag. 430. co. 1. promitto ego bonifacius (archiepiscopus) s. magister postea
marxii) gra dei eps vobis b. petro aplos principi vicariisq. tuo beato pape grego. (2. 1.)
cesoribusq. eius. /

Authoritas non est idem q. potas ut vulgo intelligit sed ut latini dicunt quoniam
vino vel gemme solet preteritis auctoritatem tribuere. cum nulli sint inales
quasi dicitur preciosam opinionem et valorem. /

Cum dicitur Papa caput ecclesie. actum est equivoce dicitur cum christus est caput vicarium
terciale namet minister christi q. caput incorpore humano est sumum et precipuum et
alij res sume et precipue hoc nomine dicuntur ut metropolis brebs caput provincie
et principes, et epi in suis diocessibus et ecclesijs. quare non proprie influit in
nec ab illo proprie dependet q. omnes ministri et instrumenta nonante ministri
niscum instrumentum in instrumentum proprie influit. methaphorice q. dicitur
influire s. si n. vere et proprie non manerent epi et alij ut tales defuncto
nec ulla potestas ecclesie sicut sublato christo nulla maneret non q. dependet eam
apapa sed actus ab illo q. immediate sunt et habent potatem. /

Et inter articulos contra Joa. hus. adpositos a parisiensibus auctore gersono q. qui
habet q. solus christus non papa est caput ecclesie. error iuxta communem doctorum
tionem si omnis apapa ratio caput. excludat s. hoc habet articulus q. non absolute
est caput sed vicarium ministeriale. i. vice capitij christi. (s. p. capitij. /

Multi et p[ro]p[ri]e

Multi ex p̄b̄ et sic edebant, aut secedere ostendebant residentiam pastorum
iuris eē diuini, aserebant t̄m non expedire, nec conuenire hanc veritatem definiri
et diuersa causabant super hac re, q̄q̄ oīo finis et innanis ab illisq̄ inuenta, ne
sine alio loqui videret, cum t̄m bene nollent hanc rem explicari humanis affectib̄
moti, dicebant nōnulli multas alias propositiones eē tractandas huic adherentes et co
nexas, si hęc eēt definienda et declaranda, scireq̄ oportere et tractari quid eēt
ius diuinum quatuorplexq̄, quasi eēt extraneus ab ep̄s maxime in concilio ḡnali congrua
actis quere re tractare et scire ius diuinum quid sit quatuorplex sit, et que residen
tia et comodo sit iuris diuini omnesq̄ difficultates et dubia que circa hoc sciri pos
sent, imo quorum est hoc scire? et ubi melius hęc omnia tractari p̄nt? q̄ in concilio t̄m
ep̄s doctissimoz alijsq̄ viris et bellet nō dīd ipsū amplius hoc sit tractandum
quo plures in eo sint difficultates, quoz est scire ius ep̄s, sandasq̄ scripturas inter
pretari nisi ipsoz met? An poterunt excusari ignorantia sui iuris? aut est auaritia
velle scire que sui iuris sunt? et Dei voluntatem? ecc. n. 3. d. 2. altiorate neque
ris et fortiorate ne scrutari fueris sed que precepit tibi d̄s illa cogita semper, et
rāq̄ res indubium venit, tenet̄ sancta synodus nedum pot̄t docere et definire
vt nemo possit pretextu cuiq̄ ignorantie excusari a nō residendo, t̄m abest, vt ve
lit quis ignorare veritatem adeo necē. que ignorantia potius accusaret, ignorans. n. igno
rabit, q̄ nolluit intelligere vt b̄nē ageret, contra idq̄ pauli ad hebre. 13. doct̄anis
varijs et peregrinis nolite abduci. Malach. 2. labia sacerdotis custodient sciām, et legē
requirunt ex ore eius. q̄to magis concilium ḡnale tenebit̄ rationem reddere omni peten
ti. Deu. 17. si difficile et ambiguum eē perspexeris inter sanguinem et sanguinem, cām
et causam, lepram et nō lepram. et iudicium intra portas tuas videris verba bariari
surge et ascende ad locum quem elegerit d̄s de t̄m, veniensq̄ ad sacerdotes leuitici ḡn
ris, et ad iudicium qui fuerit illo t̄p̄e, queresq̄ ab eis qui iudicabunt tibi iudicij ve
ritatem, et facies quodamq̄ dixerint qui presunt loco quem elegerit d̄s d̄s. q̄ non
t̄m propter illos sed propter nos et scripta sunt Rom. 3. scimus q̄m quecumq̄ lex loqui
tur, ijs qui in lege sunt loquit̄, et. 18. quecumq̄. n. scripta sunt ad nēam doctrinam
scripta sunt

Alij ex p̄b̄ibus alia dicebant, q̄ eēt superfluum aut non expediens id definiri et obte
rum sit, alij adhuc per loquebant̄ aserentes hanc declarationem autho. et digni sumi
Pont, derogare, imo et peius blasphemantes ecc. desinere, cum t̄m hęc sint aperte blasphemie
et hexores heretiarz aserentium dignitatem et autho. Pont, sumi eē d̄s ius diuini

idem. n. oio est unum alteri derogari qd illi contrarium ee. Etqz desinunt
contraria opinantibus sollicitum ee stultum est, hoc uno verbo concludamus, necesse
sum oio ee velut silentium huic questioni imponat, et qz iam scandalum esset
cum res in hos terminos deveniret, ut sit iam toti orbi notum hanc rem venis-
se inconsonantiam, ut semel finiat, quid n. alias heretici qui hec oia novis de-
ant, synodum que fluxa alia contra ipsos non aperta nec forte adeo aperta
manifesta, ut catho. decrevit tenenda, et hoc unum archaisimum et situ nec-
sarium non ausam fuisse definire / obturet q. os omnibus et hereticis et
et magnis, et pusillis /

Omnia noia que et naly ratio et sacre litare tribuunt ipis pastoribus significat, re-
quiritqz eor. residentiam et asistentiam, illa (ing) qbus boni pastores appellantur
et contra que malis tribuunt, defectum virtutumqz in ipso munere significant, boni
n. scripture locis, vocantur sches populi dei, prepositi iustitia, ecclesie, principes
civitates gregeis dni, cultores, agricolae, columbe, speculatores, dispensatores multorum
dei et ministri probati incho vinctus, et angeli, / Contra vero conuictus
plexiqz obsuam auaritiam, luxum, somnolentiam, et otium suorum incuriam
cat vituli multi, tauri pingues, glosi, filij desertores, speculatores acii, past-
res desperati, pseudo apst, operari dolosi, vacce pingues in monte samarie, lupi
pascetes grege, caude fumigantium titionum, scelesti et peccatores, pira-
minati, peccare facientes hoies in verbo, forte suplatates, arguentes in pota, in-
lantens super iniquitatem, impij in populo, insidiantes quasi auaps, quos de
corone superbie ebrijs, flores decedentes in bettice, condentes leges iniquas, et so-
bentes in iustitiam, predones pupilloz et viduarz, laquei speculationis, rote stansum
super taboz, ingredientes pampatica domum israhel, lupi deniqz bespectini. que
hact no solum ecclesiasticis pastoribus sed secularibus et regibus et principibus
scriptura et pastores vocat, conueniant precipue tri et magis de bonis premissis
pastoribus dicunt

B. chrisost, super illud. i. timo. 3. no nephitum / itaqz quisibi (inguit) bellis culpe
conscijs est, male profecto facit, eam rem appetens, qua indignum sepe opera facit,
no. n. deat huius modi regere sed potius regi, eum quippe quiregendo, alio suscipit
tanta deat gra virtutis excellere, ut instar solis ceteros veluti stellas igniculas
in suo fulgore obscurat, debet huius modi vitam habere immaculatam atqz compassi-
ut omnes in illum et in eius vitam veluti in exemplar aliquid excellens intueat, vigilans

vigilantem rursus esse necesse est illum, qui non tantum sui curam habet, verum et reliquos 265
deat (ingr) cum pervigilem esse qui eiusmodi est, ac spiritu vivere et affectus sui flamma 200
operibus ipsi ostendere quoque omnes sollicitudine atque industria superare, ut die nocteque
exacitum et calida perhibet, laborat, et sui officii munus diligentissime impleat atque
curam et sollicitudinem gerat. hec illa, que anime presentia pastor facere possit, iudi
ant vel cecus.

Diuus Bernardus sermo de conversione diui pauli. hac tempestate (inquit) heu Domine Deus
ipsi sunt in persecutione tua primi qui unquam in ecclesia tua primatum diligere, gerere prin
cipatum, arcem syon occupauerunt, apprehenderunt munitiones, et vniuersa deinque libe
re ac tempestatine tradunt inanis civitatem, misera ergo conversatio plebis tua
miserabilis subversio est, atque utinam hac parte sola noceant, est forte qui Domini
apremonit) ac premunit) exortatione daret opera ipsorum esse non imitari, sed obsex
uare precepta iuxta illud Math. 23. que dicunt facite, et ad opera eius noliteres
picere, nunc autem dati sunt sacri gradus in occasionem turpis lucri, et questionem
fiant pietatem copiosissime, siquidem pietatis inveniunt insuscipienda imo acci
pienda magis animarum cura, sed hec penes illos cura minor et de animarum salute noui
cogitata est. han vero saluatori animarum grauior ulla esse potest persecutio?

idem in cantica sermo. 33. beatus ait) generationi huic a fermento phariseorum, quod est
hypocresis, sicut hypocresis dici debet quod iam latere preabundantia non valet, et pre
inobediencia non quirit, scripsit hodie antiqua labor per se corpus ecclesie et quo latet, eo
desperato, cogit periculosum quo intempe nam sum surgeret apertus inimicus hereticus
miteret foras et axes eret, si prudens inimicus asconderet se forsitan ab eo, nunc be
ro quem eijcet? aut aquo abscondet se? omnes amici et omnes inimici, omnes nece
sarii et omnes aduersarii, omnes domestici et nulli pacifici, omnes proximi et omnesque
sua querunt, ministri christi sunt et seruiunt anti christo, honorati in adunt debore dnu
cui nec honorem deferunt, inde is quem quotidie cernis meretricius nitor, huiusmodi habi
tus, regis apparatus, inde aurum inferis ingellis et calcariibus, ac domum plus calaxia
altaria fulgent, inde splendide mensae, et cibi et scipis, inde comestiones et ebrieta
tes, inde cythara et lyra et tibia, inde redundans toralaxia, et promptuarum plena
exultantia ex hoc in illud, inde dolea pigmentaria, inde referta maxsupia, pro huius mo
di volunt esse, et sunt ecclesie prepositi, decani, archidiaconi, epi, archiepi nec non merito
cedunt, sed negotio illi quod perambulatur in tenebris, olim predictum est, et nunc tempus

ad impletionis aduenit, ecce in pace amaritudo mea amaxissima, amara prius in nece
martis, amarae plus in conflatu hereticorum, amarissima nunc in moribus domesticorum
non fugare, non fugere eos potest, ita in baluereunt et multiplicati sunt super numerum,
intestina et insanabilis est plaga ecclesiae, et ideo in pace amaritudo eius amaxissima
hoc plangens in tempore isto, filios enutriti et exaltati, ipsi autem espreuerunt me, spre-
uerunt utique me et macularunt atque vita atque quaestui, atque comectio, atque de-
perante ambulante intenebris. hec ille. quod insententia non aliud, quam sceleris ecclesiae. mundus
quibus hereticis ac hostibus per introfiores esse, et noantiores ipsimet ecclesiae.

* Vide Bernaz. sermo. 77. in articulis insententis duobus sermonibus ad pastores
in synodo remensi, ubi eos vocat Christi viarios imo et parentes et patres
hunc genere nutrire augere in cordibus omnium.

libenter praeterea querere ab illis, qui contrariam sententiam defendere nituntur quomodo
velint aut dicant summi Pontificis, habere se ad ceteros episcopos et ipsi episcopi ad illum, quomodo
dinam et quam habitudinem habeat siquidem est ordo inter summi Pontificis, et alios, quomodo
repius et posterioris superioris et inferioris, cum haec sint propria ordinis.

An ergo habeant ut Petrus ad alios Apostolos Paulum. scilicet et alios, quomodo cum Pau-
lus et alii apostoli essent a Christo immediate instituti, ergo et episcopi omnes de paulo quidem
nati sunt, cum ipsemet dicat ad gal. 2. Paulus apostolus non ab hominibus neque per hominem
sed per resurrexerunt Christum et Deum patrem scilicet. sed et de aliis ut Ioan. Andreas, quare an
ne eadem veritate dicent iohannes apostolus non ab hominibus neque per hominem sed per resurrexerunt
Christum et Deum patrem scilicet. An e contra dicent andreas apostolus ab hominibus et per
hominem, et non per resurrexerunt Christum scilicet. certe non arbitror hos homines adeo temerarios
ut ausint haec dicere, et tantam esse distantiam inter paulum et ceteros apostolos
ut solus Paulus sit apostolus non ab hominibus neque per hominem sed per resurrexerunt Christum, et
ceteri vero ab hominibus et per hominem. tunc enim vix essent uniuersa apostoli minime
ergo dubitandum est quin omnes eque sint apostoli per resurrexerunt Christum et non per hominem et
si uniuersa apostoli sicut et uniuersa episcopi, et secum et cum Petro, quare eque a Christo
iure diuino omnes. sicut et et illi de quibus ad ti. 2. huius rei gratia reliqui heretice
ea que desunt corrigas et constituas per ciuitates presbiteros sicut et ego dispositi
bi, ubi per presbiteros episcopos et intelligit, addit. n. signis sine crimine est, et illis
n. quomodo sine crimine esse illi (inquit) constituti per Titum ex dispositione Pauli et
illis doctoribus et editionibus per resurrexerunt Christum et ex parte constituti, licet media manu
impositione et Pauli ordinatione seu dispositione, quare sicut habet Papa ad alios
episcopos, sicut Petrus ad alios omnes sunt in eundem et a Christo constituti

Quod si uero dicant habere summum Pont, ad reliquos ep̄os beluti se habet imperator rex
266
211
ut Romanus ad reliquos reges, liquet et utrosq̄ et equē adeo / per me. n. regis
regnant dicit, aut se habet ut supremus angelus ad alios, ita q̄ sit similis ordo et digni-
positio in eccl̄a. qui in celesti hierarchia, q̄ hęc exemplar est illius, et tunc beluti oēs
angeli sunt adeo immediate, esto sit unus superior et beluti caput sub chris̄o respectu
alios, sic et omnes ep̄i Papa et alij. et bene satis est et sufficit similis superioritas
et ordo Pont, sum̄i ad alios, quiesc̄ aut erat Petri ad alios ap̄los et imperatoris ad alios
reges, et supremi angeli ad alios, nihil. n. restat addendum nisi ut se habeat beluti Deus
ad omnia creata, qd̄ est blasphemum dicere, sicut inest̄ satis et parum religiose dicit̄
hunc. I. illum ep̄um huius aut illius pontificis eē creaturam, esto sensus qui intendit be-
rus sit, nam cum his stat et manet verum Papam fore summum Pont, superioris et ca-
put sub chris̄o respectu sum̄i ad alios. que quidem omnia ius diuinum sibi tribuit, cui in
u diuino, seu diuinis traditionib; repugnare non debent humane, nec ius diuinum et
eius explanatione humanis traditionib; ne digni. Pont, veri igit̄ ep̄i sunt omnes, nec ius
diuinum dixerit inter eos, imo docet quis sint veri ep̄i, sicut et quis verus Dei popu-
lus, et munera ipsorū ep̄orū que eorūdem residentiam personalem exigunt, declarant, ita
Diuus Cyprianus ep̄iscopus, ad Pompeianum ait humanas traditiones nihil repugnare diuini
et idem Cyprianus. lib. 3. ep̄ist. 10. Deum peccatorem declarare ait qui veri sint ep̄i, et q̄s
verus dei populus crucem aut illa constat eē ex omni cura, eorūdemq̄ exuditione et
orig. in tractatu. 1. super Ioa. lux (inquit) chris̄i et q̄ obscurati sunt homines, pastores
dicitur, q̄ et ex quo homo peccator iumentis comparat̄ similisq̄ factus est, docemur q̄ ex
his ep̄os ad populum et pastores oēs animarū eē oportere lucem inter tenebras aut ad
tenebras, et ut pastorem ad peccates. / hęc aut̄ an requirant personalem residentiam pa-
p̄a natura resp. bel̄ cœci pnt̄ videre. /

* Et sicut oēs angelos eē imm̄ adeo creator non tollit eorū hierarchiam et eē supremos me-
dios et inferiores / et oēs aut̄ eē imm̄ creator adeo non tollit flatus iure diuini eē sub patri-
bus et illis inferiores, verum. s. v. subditos suis superioribus ita et eē oēs sacerdotes
diachonos ep̄os imm̄ a chris̄o et iure diuino non tollit hierarchiam et principatum superio-
ritatem et inferioritatem et Papam eē supremū et caput. non est q̄ quare timeam; hanc
veritatem defendere apertissimam / cum opp̄. sit ex utroq̄ t̄p̄e et sic in. 2. parte huius
concilij Tridentini sub iulio. 3. erat conceptus canon et anathemā contra negates ep̄os eē iure
diuino eē inferiores et superiores presbyteris eodem iure nam ex uno sequit̄ aliud. /

Non obstat qd̄ Arnobius loquens de Petro in ps. 138. inquit) ecce ap̄lo penitenti succurrit qui
est ep̄os ep̄s, et maior gradus reddit̄, gloranti, q̄ sublat̄ est doneganti, qd̄ ut docet̄ illud con-
tendo, qd̄ nullus ap̄loz nō p̄toris accepit, solus. n. m̄s iusū chris̄i dicit̄ eos sum̄i p̄tor̄ boni

et

et iterum me (inquit) sequuntur oves mee. hoc igitur nomen sibi, et ipsi non potestatem post
resurrectionem suam Petro penitenti concessit. hec ille. ideo inquit non obstat, quod
christus ibi non appellat Petrum pastorem, sed pasce (inquit) oves meas et Petrus ipse
s. c. ad presbyteros eodem (sunt) verba, pasce (inquit) gregem in vobis et gregem ecclesie
et Paul. eph. 4. dicit alios esse presbiteros ecclesie, alios pastores, quod nota dicitur, quod
id nomen dignitatis soli Petro attributum agnovisset, nec ecclesie. aneret quos presbiteros
suis eidem contulisti presbiteros pastores.

Quod nonnulli licet non dubitent de potestate ordinis, quod est ad actiones sacramentalis, quod
est actus et iure divino immutabilis. de iurisdictionali tamen potestate dubitent, et hanc volent
esse immutabilem. ad aliam, in quo est originaliter et radicaliter omnis potestas iurisdictionis. Ad quod
tenendum credo se iurare auctoritate s. tho. quod. 22. q. 39. ar. 3. ubi quaeritur scilicet
sacri habeant aliqua potestatem? dicit duplicem esse potestatem spiritualem una (inquit) est sacerdotalis
quod si per aliqua consecratione confertur, et hec cum sit indelebilis manentem, quod consecratur
illa (inquit) manet in schismatico licet amittat usum illa licetum quod potestas inquit inferior non
potest esse in actum, nisi secundum quod movetur a potestate superiori, sicut in schismatico deservit ea
cuius potestas habet effectum in sacramentalibus, quod in his homo non operatur nisi sicut instrumentum
medium dei, potestas autem iurisdictionalis est, que ex simplicia inunctione hominis confertur, et
talibus potestas non immobiliter adheret, unde in schismaticis et hereticis non adheret manet
unde non potest nec absolvere nec excommunicare, neque indulgentias facere, aut aliquid huius
modi, quod si fecerint, nihil est actum, hec s. tho. ibi ex quibus minime suspensus quod
libant nam potestas retinendi et remittendi peccata. Sicut sacerdos schismaticus vel hereticus
attentus absolvere a peccatis bene absolvet, quod est falsum quod iurisdictionalis est illa
et tamen bene spiritualis, quare immutabilis cum sit idem character quod est potestas ad consecran-
dum extensus.

Item omnis potestas est spiritualis et potestas excoicandi, absolvendi concedendi indulgentias,
gubernandi. quod immo omnis talis est character ille extensus ad alios et alios actus, quod omnis
est immutabilis actus. et quod s. tho. dicit potestatem iurisdictionalem confertur ex simplicia inunctio-
ne hominis, non est dicere quod confertur ab homine, nam auctores sunt esse non sacerdos, et committit sacra-
doti potestatem administrandi sacramentis omnibus, quam tamen ille non habet, sed ex inunctione
illius tamen confertur illi sacerdoti materia, id est dantur oves, potestatem autem iam ipse habet li-
cet non verum vel exercitium in actu, tamen tamen potestatem propinquam perquam nulla mutatio-
ne facta circa ipsum sacerdotem id est nullo adito illi, sed tamen prefata materia, potest esse in
actum quod non est ita de illo quod non est sacerdos non. non potest esse in actum absolventi a peccatis
quod prius fiat mutatio circa ipsum, id est accipiat potestatem, quare non habebat illam in potestate pro-
pinqua quod si fuerat quare ille schismaticus vel hereticus sacerdos si attentet absolvere ni-
hil agit, et si attentet consecrare consecrat? ideo est quod bene consecrat habet materiam, sicut absolvens
est. n.

est. n. impeditus ab illo actu vinculo excoꝛcationis, et ita est velut ablata ab eo materia
ita q̄ caret nō potate et propingua, sed actu siue usu, nec qui absolueret illum ab
coꝛtione, dicit illi potatem talem propinquam et, sed usum siue exercitium velut q̄ po
nit hominem in vinculis aut ligat illum, non tollit ab eo potam ambulandi aut currendi
sed tñ impedit usum et exercitium illi potē, nec qui tolleret vincula et exiperet eum
accidere bene dicit illi, aut imponit illi potatem aliquam ambulandi vel currendi, sed
tñ prebet usum siue exercitium licet in comuni modo loquendi solet dici daretur po
tatem vel tolli, cum tñ sic debeat intelligi mixe, qz (ut dictum est) potas spūalis ois spū
ritualis est, et unus caritater vel multi, qui in re nunq̄ delent' est usus possit impediri
aut moderari, et ois talis potas necē. consequ' rationem ep̄i ut nec possit intelligi siue
hac potate quare eodem iure habet illam, quo est ep̄us, aquo unq̄ eligat', siue a popu
lo siue a clero siue a Pont. et aquo unq̄ et ordinat' equē potas est adeo, cumq̄ sit supre
mus hierarchia s̄m̄ Dion. a hierarchia eccl. sit iuris diuini, eum quoq̄ ipse iure diuini in
titutus. /

P. equē proprie ep̄i succedunt in locum aliorū ap̄tō sicut Papa in locum Petri, quare ex iu
re diuino et nā rei sic et equē succedunt in potatem illoꝝ, sicut sum' Pont. in potatem Petri
q̄tum ex potate ad sac̄dotū administrationem, pasendum et gubernandum s̄.

Eligit' aliquis in ep̄m quino est sacerdos comittit oues suas alicui ep̄o iam consecrato, cer
tum est illum electum nodum sacerdotem non habere potatem consecrandi, neq̄ absoluendi
a peccatis, neq̄ administrandi sac̄ta. quare nemini pot' illam dare cum ipse non habeat, et
ita neq̄ habet potatem ordinandi aut confirmandi et tñ illi cui comittit suas oues oīatec
p̄ super illos, haud dubium quin p̄ potatem quam antea habebat, nunc n. non accipit
nisi oues et materiam, has n. electus ille habebat, et has p̄ dare, quare ibi nō est tradi
tio alicui potatis sed solius materie, hoc autē .s. traddere mām alicui vocant, traddere po
tatem seu iurisdictionem, qz .s. ille antea non poterat exercere illos actus et nunc p̄, cum tñ hoc
beneficiat' p̄sdam traditionem mātē absq̄ alicui potatis traditione, sicuti ignis non p̄ com
burare ligna, nisi illi afficit', p̄ applicationem tñ lignoꝝ, nihil confert' ipsi igni neq̄ mutat'
in se. Verum est tñ quōd sunt aliqui actus iurisdictionis, quino requirunt potatem ordinis
velut sunt ligare et absolueri in foro exteriori et iudicare et ferre sententiam in causis mat̄ri
monialibus, et alij actus qui expectant ad gubernationem et regime' exterioris, ad quos exer
dos sufficit clericatus siue p̄tonatura, ab habente .n. illa p̄nt' exerceri et auianq̄ habenti comi
ti. et q̄tum adhuc et dum comittit' non aliud fit nisi q̄ traddit' mat̄. i. subditi in quos
exercant' p̄ potatem, charactere. .s. illum clericalem qui est potas in habitu siue p̄ōā prima
ut habens illam nullo alio ḡrat quam traditione mātē ad exercandos illos actus. /

Itaq̄ sicut solet dici in dialectica verba in definitione dicere non ad rem sed aptitudinem seu potam
proximam, ut homo dicit' animal rationale, non qz actu ratio caret', nam et puer et dormiens et demens

seu Paulus dicit et auctoritative, sed qz habet potentiam ratiocinandi, esto vssu illius
areat, sic consecrat⁹ vesp^m nondum habens oues, vel sacerdos simplex habet potatem
oem in habitu, dico quo ad suos adus quilibet esto areat vssu ob defectum mag^e.
Preterea si eps habens oues aut sacerdos habens oues et bnf^m cum cura m^og^o
mittat eas clerico non ep^o vel clerico non sacerdoti, non poterit ille exercere ab^o ordi
nis eo qd no habet potatem ordinis, neq^z illam dedit sibi, sed tm dedit mam^o quare
at p^o traddi ma sine tradditione potatis ita p^o et habere potatem in habitu sine ma
et sic iurisdictionem et in habitu absq^z materia, quare non poterit illam exercere et si
clerico talis eps vel sacerdos areat⁹ committeret suas oues nullum adum, et iurisdictionis
sp^oalis posset exercere super illas eo quod non habet potatem charateve. s. clericali
habeat licet mam^o.

p. Cum eps aliquis eligat⁹ in unum Pont, siue cardinalib⁹ siue a papa predecessore suo
a clero seu populo eligat, a quo hat ille sic elect⁹ potatem iurisdictionis in ois fideles, ce
tum est quod adeo et no ab ipsis electorib⁹, ita et a quoq^z eligat⁹ eps potatem ordi
dinis et iurisdictionis habet adeo p^o adionem sac^oalem, aut p^o tradditione mag^e,
quare semper est verum q^z tradditio mag^e no est collatio potatis et iurisdictionis, sed trad
ditio vssus et exercitij

Preterea nondubium quin q^z chris misit aplos in vniuersum mundum, dedit illis potatem
et iurisdictionem ordinis et qua vssus est Paulus in Corinthum illum qua exco^ocauit
simili potuerunt vti Aly apl^o in similib⁹ casib⁹. ad qd p^oinet quod dicit⁹. i. cor. 12 et
quodam quidem posuit deus in ecc^o. pm. aplos. Et deinde addit gubernationes et dicit
attendite vob. et vniuerso greg^o et in quo hoc posuit eps et. ep^o regere ecc^o. Dei. potatem
regendi ac gubernandi dedit illis chris immo. he aut non stat sine iurisdictione. sic et p^o ad
ad gala. 2. se accepit nihil accipere amon^o et Apl^o Cyph^o, Iacobo, et Joanne, et hos
nihil illis contulit, sed actus omnia accepisse idem quoq^z potuerunt dicere reliqui
postoli quod Paul.

inter exores et Ioa. huc numerat⁹ in concilio Constant^o et ibi sunt damnati, diuine potatem
aliquem predicare aut sacra^o administrare absq^z ep^o licentia in sua diocesi no aut est
h^oz heresis, nisi ep^o illa iure diuino conuenirent. / similiter diuine potatem et ep^o no est
presbiterij superioris quod et no est heresis nisi iure diuino eant superiores
Euseb⁹. 6. lib. hist. ecc^o. c. 43. aseruit fuisse heresim Nouati, qz ep^o a presb^o no
distinguebat, inquam successit Aterius ipsi Nouato, et habet .b. Aug. lib. de heresi. c. 57
et Epiph^o lib. 3. i. tom. heresi. 75. ait, et corruet Aterij sermo, et quod no p^o idem
doat diuine Apli sermo quis sit ep^o et quis presbyter, cum dicit ad Thimo, i. s. qui are
ep^o, presbyterum. (sic n. legit loco vob^o seniore) ne obuius, sed adhortare velut potatem
negotij est ep^o vt presbyterum non obuius, sino super presbyterum potatem habere
quem admodum et, rursus dicit, aduersus presbyterum ne cito admiseris accusatione, nisi
duob⁹, aut trib⁹ testib⁹, et no dicit ad aliquem presbyterum, ne admiseris accusatione contra ep^o

ambuste

negi scripsit ad aliquem presbyterum, ut ne epm obviaret. hec ille. constat hec dici de
 iuris ditione nedum de ordine. Constat et q tpe Diui Augustini, et Epiphani adoo receptum
 erat ee et deprecepto et institutione chui, et (ut aiunt) de iure Diuino.
 in concilio et contra / ut didum est se. 3. contra Ioanem Tricleph fuit damnat' hic exor, et fuit
 num. 28. inter exores illius, et contra Ioanem Hns in eodem concilio Sesi. 15. et fuit exor illius. 29.
 quo probat. 45. exores Ioa. buicleph, inter quos erat hic, confirmatio iuueni clerici ordinatio
 laico consecratio reseruant' Pope et epis propter cupiditatem lucri epalis et honoris, hic fuit da
 mnat' sess. illa. 3.

Neg' obstat nondici illic, nec fieri mentionem iuris diuini nam neg' in alijs. 45. articulis fit
 mentio et tn' damnat', heresis. n. non incurrat', nisi quis dicat contra ius diuinum, neg' est consue
 tudo ut illo noie in concilijs nec euadit' hoc aug. m. sicut' intelligi epm ee superiorem presbitero
 ordine no iurisdictione, Epiphanius. n. euident' loquit' et de iurisdictione, et super quos aug' ep'
 habet potatem ordinis ex chui institutione ut q possit illis administrare sacra. ordinis et con
 firmationis ex eadem habet potatem iurisdictionis, qua possit eos gubernare et regere, pasceat
 oia illa que spectant ad gubernationem epalem, et munus pastorale et. s. tho. qus. 19. c. 4. in
 quit' potas sacerdotalis naturaliter et ex iure diuino subdit' potati epi, cum sit imperfecta respe
 ctu illi' ut Dioni. probat. sed et ep' subdit' Archiepo solum ex ordinatione ecci. et ideo in q' b'
 ecci. statuit epm Archiepo subiectum in illis tn' subiect' est ei, sacerdos aut qui ex iure diuino ep'
 subdit', in omnibus est ei subiect' sicut et Papa habet imm. iurisdictionem in oes christianos, quid
 clarius potest dici? /

Ibidem. s. tho. ridiculum est dicere, et blasphemis vicinum, q ep' no possit usum clauium exerce
 re in quolibet sue dioc. sicut et chui possit q' Dioni, s. c. ecci. hierarch. dicit q' epi tenet locum
 dni nri iesu chui

Ibidem. s. tho. cum sacerdotes succedant in locum. 72. discipulo, ep' uero in locum. 12. aplos, ut
 dicit gl'ia. luc. 10. absurdi. b'c, si dicitur bellint q' apli soluere non pnt et ligare, uel alia facere
 hui' modi sine hanc. 72. discipulo, q' tn' eos dicere q' b' si hoc docerit et presbiteris dixerunt.

* Ibidem. s. tho. a. g. epi sunt sucesores aplos ipsos forma tenentes ut dicit' luc. jo. in glo. p'
 q' parrochia principaliter est comisa ep'o q' sacerdoti. item constat q' apli quos sucesores sunt epi
 per ciuitates et castella presbiteros ordinabat. q.

* S. tho. in addi. ad. 3. per. q. 40. ar. 6. ad 3. sic habet ad. 3. m. dicendum q' potas sacerdotis exa
 dit' apotate epi quasi apotate alieu' generis p' potas epi exidit' apotate Pope quasi apotate epi demona
 ris et ideo am' adum hierarchiam que p' facere papa in ministratione sacroto p' facere ep' no aut ac
 tum que p' facere ep' p' facere sacerdos in sacroto collatione et ideo q' tum ad ea q' sunt epatis or
 dinis oes epi sunt equales et propter hoc quilibet alium p' consecrare. / Ibidem. q. ar. 5. ad 3.
 dicendum q' potas epalis no est tn' iurisdictionis s' et ordinis ut ex didis p' secundum qd ordo co
 muniter accipit'

Ex his 8. locis. s. tho. concludit', itase habere epos ad catas presbyteros sicuti se habebant Apli
 ad. 72. discipulos et q' epi succedunt in locum Aplos, et consequenter ee epos superiores ipsi p' b' teris

nam

nedum ordine sed et iuxta ditione utroq. n. modo Apli exant superiores. 72. dy
cipulis, ita qd hec tria sint vera et certa, et velut conuertibilia vt mutuo se infe
rat, s. epos ed institutos a chro, et eam imm^{te} chri vicariis vniuersis in sua potestate et
ecc. et succedere in locum aplos quare et superiores eam presbyteris ordine et iurisdic
tione, et oia hec ex institutione chri, ex eadem. n. Apli fuerunt epi et superiores dignitate
Et qd hec oia aut negat ab aduersariis aut dubitant seu distingunt, et no absoluit
adunt, ois ea amplius confirmare, sup^o in primis qd Apli aliqua habuerunt dona per
tm tpre, pro quo lex chri promulganda erat, nec ad conuersione infidelium et edifica
tione ecc. seu formatione, velut erat donum faciendi miracula, perficiendi sanctitates, et
condendi sacram scriptura, et donum et pphie greg, et hec no exant sic perpetuo permanere
in ecc. qd nec nec. fide iam fundata et confirmata, alia uero conueniebant et inuati illi
expectabat ad perpetuam ecc. gubernationem et regime pastoralis, velut erat potas adminis
tranda sacra. Soluendi, ligandi, pasandi, et regendi. Presupp. et alio. 2. qd Apli tunc prout
nec. exigebat predicandi euang. omni creatura et per vniuersum orbem fuerunt legati et
cum equali potate ad vniuersum orbem, ita vt non haberent statim a principio distinctas dia
ceses et ecc. nec facta erat distributio ipsarum ecclesiarum oportebat. n. prius hinc conuerti et
duci ad chri fidem, non. n. antea ecc. nisi ex iam fidelibus, postea uero fuerunt distribu
te et distincte dioceses ab ipsis Aplis Petro et alijs et deinde a successoribus ipsi Petro.

His premissis cum dicit epos succedere in locum Aplis intelligit no ptum ad illa peculiaria
tempore illo. s. in potatem faciendi miracula et condendi scripturam, qd erat ad tpe tm nec illis
ueniebat vt epi, nam et pphie habuerunt illa dona et in his neg sumus port, seu epi Roma
succedit Petro sed intelligit qd tum ad illa que perpetuo mansura exant in ecc. qualis est
ad ministrandi sacra. pasandi, et gubernandi, et faciendi oia illa que eant nec. et tunc
certa ad salutem aia. et in his succedunt epi ipsi Aplis, na vt illa exerceant in toto
id. n. congruebat pro tpre illo tm, sed in ecclesijs illis, que sibi signate eant a B. Petro et
successoribus eius. hec aut. s. posse exercere illam potatem in toto orbe vel in parte, nec
riant gns potatis nec modum habendi, sed tm extensionem aut amplitudine mag qd
tunc expediebat et nunc aliter, nam etsi hodie necesse esset aut expediret, possent et m
epi per totum orbem.

His q. premissis, probant tria illa vel quatuor assumpta simul et anuindim, nam et pphie
vnum illarum probant et aliud, qd sunt epi instituti a chro (vicarij chri, qd si vicarij, ab
ipis habent potatem et eius sunt legati et ab eo missi
in primis B. Amb. super. 1. ad corinth. c. 2. et h. 33. q. 5. mulier qd coram epo non habet
tem loquedi, qd epos habet personam chri qd quasi arte iudicium chri et ante epi
vicarij Domini est

A nasletus et h. 21. d. in nouo test. in loca epos. s. Aplis, succedunt alios succedunt epi qui

recipit

qui recipit et verba eius, Deum recipit, qui autem spirant eos eum a quo missi sunt et a
ius legatione funguntur spirant

Clementi. 1. de penit. epi. n. dñi sanctissimi chri legati existunt, spirituales sunt Deo non spua-
trios, et eo epi columbe probantur ecc.

* Iustus eps super id carta. tradidit eam custodibus inquit comisit eam regendam Aplis vel su-
cessoribus eius epi ad quam sub noie hierusalem dicit Dñs per prophetam super te et super
muros tuos posui custodes tuos tota die et nocte usque in finem non tacebunt

* Amb. lib. de dignitate sacerdotali. c. 2. nihil in hoc seculo excellentius sacerdotibus nihil sublimius epi

Euaxius Papa dicitur epi, et h. 7. q. 1. ait epum vero oportuit oportune et importune atque
sine intermissione ecc. am docere camque prudenter regere et amare, ut ab eis se abtineat, et salu-
tem consequi possit eternam, et illa cum tanta rei eius doctrinam suscipere debet, cumque amare et
diligere, ut legatum Dei et preconem veritatis, /

idem Euaxius. 2. epla. scimus inquit sicut a Patribus accepimus chrum esse caput cuius et membra su-
mus, ipse n. est sponsus et ecc. sponsa, cuius filij nos sumus, et ideo unum patrem habemus in glis
Deum, sacerdotes vero vice chri legatione funguntur in ecc. et sicut ei sua coniuncta est sponsa. i. ecc.
sic epi iunguntur unicuique ecc. proportionem suam. hec ille. si noie sacerdotum intelliguntur epi, et veniunt
habere interitum, si vero de sacerdotibus non epi agerent eos vice chri legatione fungi a factioni seu
maiori idcirco verum de epi. /

* Divus ierem. lib. 3. c. 3. traditionem itaque Aplis in toto mundo manifestam in ecc. ad se respice
re omnibus qui vera velint audire et haem. a numerare eos qui ab aplis instituti sunt epi in
ecclesiis et successores eius usque ad nos qui nihil tale docuerunt neque cognoverunt quale ab his
delixit etenim si rescondita mitteria scissent Apli que seorsim et latenter ab reliquis perfectos
docerant, his vel maxime traderent ea, quibus et ipsa ecc. committent, balde n. perfectos et iure
prehensibiles in omnibus eos volebant esse quos et successores relinqueret suis ipsorum locum magiste-
rij tradentes. /

* Aug. lib. de bapt. contra Donatistas. c. 43. clavis amascula dicitur manifesta es genia Domini
nra iesu chri Aplis mittentes et ipsa solis potatem a potate sibi datam permitentes quibus nos succe-
sim eadem potate ecc. am. Dni gubernantes est. cui dedit b. Aug. concessit aut assentit ibi. /

Clemens epla. 1. ad iacobum fratrem Dni, inquit post alia, verum est eos instruere, corpe est vobis
obedire, ut Deo, cuius legatione fungimini. /

Alexander epla. 2. inquit, quis aculega persequuntur persuasione, et lacere nituntur epos, vel
eos qui Dno recte sacrificant, indubitanter cum persequuntur, et dilaniant cuius vice funguntur.

Nicolaus Papa Humifido Moriniensi ecc. epi. et h. 7. q. 1. sciscitatis inquit precipue nos
quit tanquam arietes delectum gregibus prebemus, immo qui et horum pastores sumus, Deo aucto-
re cum eis in periculis pro viribus per sistere pro certo conveniat

Libertus Papa omnibus episcopis, et h. 7. q. 2. superfluum est (inquit) nobis, quod pro peccatis laboribus et infestationibus, nonnulli vestrum assignatas sibi met et adeo commissas ligaverant plebes et postea attendite itaque vobis, et omni regi, in quo vos episcopi constituit episcopos. /

Alexander 2. Valeriano episcopo et martiri et h. 24. q. 1. c. audiuimus, ait ligandi potestas vel solvendi potestas veris non falsis sacerdotibus ad nos tradita est, Aplos. n. dicitur quod remiseritis peccata. et premissit accipite spiritum sanctum, unde cum dicitur dicitur publicam potestatem ligandi atque solvendi potestatem dominus daret, Petrus pro omnibus et pro omnibus claves regni coelorum sedatum promisit. /

Quin et B. Paulus. 2. cor. 5. pro christo ergo legatione fungimur tanquam Deo extortibus pennis. et adhe. 6. pro quo (evangelio. s. aut mittimus evangelium) legatione fungor in terra ista, haud dubium quin B. P. et omnes Aplos idem et eadem veritate dixerunt, et episcopi et in simili casu, et ecc. canite in prefatione Aplos, quas operis tui vicarios esse contulisti preesse pastores omnes et Aplos, exant christi vicarij, quare et omnes episcopi, licet Romanus supremus et generalis. /

* Hunc locum eludere nitebat quod non dicit sui vicarij sed operis tui et fuisse unum quod aliud sit esse christi vicarij quam operis christi via ipsi agere. et contra et quasi innumeros alijs locis non explicat esse idem, et quasi B. Petrus non sit unus horum quibus dicitur operis tui vicarij in est verus christi vicarij et Paulus omnes ministrat christi et vicarij. /

B. hiero. in Mich. et h. d. 28. ecc. principes (inquit) si in hoc loco sumus, non solum mentem vestram mittemus, sed et conversationem et abstinenciam. /

Idem. h. d. 40. non est facile stare in loco Petri et Pauli, et tenere cathedram romanam cum christo, quod hinc dicit, non sanctorum filij sunt, qui tenent loca sanctorum, sed exerceant opera eorum. /

Urbanus Papa et h. d. 63. quorum vicarij in ecc. habent episcopi, et quis eis hanc dignitatem dare debeat? Aug. ostendit, ps. 47. inquit, pro patribus tuis nati sunt tibi filij, et missi sunt Aplos, pro aplos filij nati sunt et constituti episcopi, hodie n. episcopi, qui sunt per universum mundum, unde nati sunt. ipsa ecc. Patres illos appellat, ipsa illos genuit, et ipsa illos constituit in sedibus Petri non ergo te putas desectam, quod non vides Paulum, non vides quod non vides illos pro quos nati sunt, de prole tua crevit tibi pluritas, pro patribus tuis nati sunt tibi filij constituit eos principes super omnem terram, filios genuit ecc. constituit eos pro patribus principes super omnem terram. hec ille. non ergo in minimo aut in medio et dicit quidam quod episcopi succedunt Aplos, sed in magno et perpetuo munere seu officio. et sicut Petrus, Romanus ecc. habet potestatem supremam, quod succedit Petrus, sic et episcopi habet suas quod succedunt Aplos, quam proprie ipse Romanus Pontifex succedit Petrus. /

* Simachus Papa in apologetico adversus anastasium imperatorem ait. et qui Petrum Alexan-
drinum recipit b. Petrum Apoll. in suo qualicumque vicario calare contendit. f. ecce vocat
se ipsum Petru vicarium et postea obiter ex humanaz p^{ri}ncipis, qualis cumq^{ue} sedis Apoll^{ic}
vicarius contestari mea voce non desig^{no} f. ecce vocat se ipsum sedis Apoll^{ic} vicarium.

279
205

281 et h^{ic} de pen^{it}entia. d. 3. inter h^{ic} h^{ic}ram f. dicit^r q^{uod} f. noⁿ comederunt filij Aaxon, q^{uod}
pro pecc^o erat in loco sancto. i. pro eo q^{uod} pen^{it}entiam in ecc^{lesia} commisi pecc^o. peragi ut sacerdotes noⁿ
fecerunt, quibus hoc preceptum est, quos christus in ecc^{lesia} sua vicarius constituit,
licet sit verum q^{uod} et ep^{iscop} vocari Apoll^{ic} vicarios, ut habet^r deservia un^{de} d. c. vico
f. per frontis, quod est dicere successisse in vicam et locum Apoll^{ic}, quo sensu et Pont, R. p^{er}
vicari Petri vicarius, q^{uod} successit in locum ipsius Petri

illud preterea, est evidens arg^{um} et ep^{iscop} e^{ss}e ex institutione ch^{risti}, et presbyteris superiores ex
eadem ecc^{lesia}. f. hierarchia, quam e^{ss}e institutam a ch^{risto} et super^{na}lem, nullus p^{oss}it negare, ac per
inde eadem nec^{esse}. constabit, pro minimo trib^{us} gradib^{us}, his (in^{ter}) ex institutione ch^{risti}, ep^{iscop} f.
presbyteris et diaconis, et cum presbyteri et diaconi sint ex institutione ch^{risti}, ep^{iscop} f.
tenet negare illud idem de ep^{iscop}, qui supremi hierarchie sunt, et p^{ri}m^o obtinent locum de qua
hierarchia ecc^{lesia}. multa Divin^o Dion, suo iam t^{em}p^{or}e, que aut illo iam t^{em}p^{or}e exant in ecc^{lesia}. ma^g
quod hos tres gradus, ab Ap^{osto}lo exto et ch^{risto} exant, et non de iure t^{er}ra humano.

Aserit iⁿ q^{uod} dicit^r Dion, de ecc^{lesia}. hierar. c. 1. sic habitu preterea, et adione digⁿⁱ donat
ch^{ristus} f. divini f. virtute sacerdotij. et illico. illud t^{er}ra nec^{esse}. diandum q^{uod} et celestis
illa, et o^mn^{is} (qua modo laudare pergitur) fundio vram habet et eadem p^{er} se sui officij
munus intentionem atq^{ue} vim, ut (. et ipse Pont, pro sua r^{ati}one substantia et cap^{it}is atq^{ue}
ordinis divini in reb^{us} perficiat, atq^{ue} inferiorib^{us} consortium transeat, inferiorib^{us} atq^{ue}
subditis gradib^{us}, cui^{us} pro merito indultum sibi divinit^{us} tradat tante excellentie mu
nus, per quod ip^{se} participatione evasit indeum, subiecti quoq^{ue} et inferiores prestan
tiores sequat^r.

Idem. c. 2. 3. p. de ad^o ecc^{lesia}. hierar. ad hui^{us} (inquit) eterne lucis effigiem atq^{ue} imitatio
nem divini format^r Antites, atq^{ue} doct^r. suadentis per lucidos radios, sup^{er} o^mn^{es} affatim fidit
et. c. 5. p. 1. multa de his trib^{us} gradib^{us} incipientium, proficientium, et perficientium, et
h^{ic} sac^{er}dotie divini^o sup^{er} q^{uod} gradus, ait. n. sic. Pontificum itaq^{ue} ordo sac^{er}dotie pu
m^o est divina speculatio ordo, idemq^{ue} sum^{us} et ultim^{us}, quippe in quo desinit et implet^r sac^{er}
dotij n^{ost}re duratio o^mn^{is}, sicut. n. hierarchia o^mn^{is} in regum terminari conspici^{unt}, ita vnaq^{ue}
functionem individuum Pont, proprium.

Ibidem quo circa ait, divina lex Pontificum ordinationum san^{cti}moniam et divini con
secrationem unguenti, sac^{er}dotis altaris consecrationem B^{en}ed^{ictio} Pontificum officij atq^{ue} vir
tutibus eterna sorte distribuit.

et. C. 7. in. 3. p. venerandus, inquit, Antistes (ut scriptura ait) (heer. f. 29. Math. 16.
et. 3. reg. 3) interpres est iudiciorum diuinorum, angelus. n. Dni omnipotentis est. hec ille. et in
apocalypsi et, et in his scripturis citatis epi, non presbyteri angeli noiant.
et. c. 13. celestis hierax. Post, inquit sumus inuicem et christi in vniuersali hierarchia
est primus purgator hec de quolibet epi/ aseruit/

Theles phorus ait iustum est, ois in vniuerso, orbe doctores legis ea que sunt legis sapere et
sacerdotes dni labijs suis, aut quibusdam machinationibus maculare dum ipsos dispoant
aut cupiunt maculare, potius se ipsos maculant et vulnerat, dei g. accusat ordinatio
nem qui eos qui ab eo constituntur sacerdotes accusat, vel damnari cupit
Urbanus. p. in epla ait, qd aut sedes in episcopis ecclesijs exalge, constituta et preparata
veniuntur ut thronus speculationem et potatem iudicandi sciendi et ligandi adhibe
bit datam manum doant

* Damasus. epla. 3. opus ut nequid desaxio dni muneribus. i. aplias vixis aplorago successoris
atqz ministris quibus nobis dormitibus valeat suppressi. et epla. 4. qd solis apli ergo
successoribus proprii - sit officij radare. p. litor aplorago doant

* Anthemus sicut epi habent potatem regulariter apud et sacerdotes reliquos ordinare
sic quoties vilitas aut nec. expositis supradom et imitare et inuentione potatem
habent. absit ut quicquid similitudinem de his loquar qui apud gradui succedebat chudonij
sacro ore conficiunt per quos nos extra chudani sumus qui clauso regi celoy habentur aut
iudicij diem iudicant

* Fabrianus epla. 2. p. alijs adibus suis magis est tollerandus ab omnibus et subditis suis
qz accusandus aut pu. decondandus qd cum in eis a subditis delinqz ei ordinationi obicit
qui eos eis protulit dicente aplo dei ordinationi resistit que potati resistit

* Celestinus p. epla. 4. hec ad ois in con dni sacerdotes mandata predicationis curagant
nit hereditario namqz in hanc sollicitudine iure constringimur quia qz per diuersos
eoy vice nome dni predicamus dum illis de ite doate ois geres aduertit aut vna fructus
qz accipim) gñale mandatum ois. n. nos asere quod illis sic inon mandauit officium
est nam sequamur auctorem subeuntis ois eoy laborem quibus succasim) in honore.

Stephanus papa epla. 2. Aplia inquit et successoris eoy ac reliqui sancti Pres noluerunt
fieri faciliem eoy accusationem, qm si facilijs eet, aut nullus aut vix aliquis in inuere
ret, throni dei vocantur ideo non debent moueri aut affligi vel perturbari

Ignatius epla ad Thimotheos, quid. n. ait epus nisi oem principatum et potatem autem illis
tenens, que admodum deat hoim tenere imitacionem dei factum secundum victionem
et post pauca quoda presbyteris et diaconis dicit adit, qui ipz istis inobediens fuerit,
hic sine deo ois exit, et impius, et ad tenens christum et ordinatione ipsi minorans.

Idem in epla. ad Magnesios, inquit, sicut qd Dns ane Pre nihil facit no. n. papum, inqt, am
facere quicquid sic et vos sine epi, siue presbyteru diaconi siue laicos.

idem ineplā ad Philipenses, quare obediant epō, epūs vexo chūo, sicut Bē chūo, et
ita vnitatē per oīa seruat
idem eplā. ad smyrnenses laici diaconis subditi sūt, diaconi presbyteris, presby
teri epō, epūs chūo sicut et ipse Patri

Amb. 4. c. ad ephē. super illud, et ipse dedit quosdam quidem Aplos q. Apli inquit
epi sunt deinde nam ineplā ordines sūt, q̄ primus sacerdos est hoc est princeps sacra
dotum, et pphā et euāg. et cetera ad implenda officia eccl. in ministerio fidelium.

Concilio Mafficonensi. p. an. 2. dicit presbyteri, diaconi et alij clerici ita exant epō sub
iacti ut non liceat eis aliquid sine eius consensu alibi facere.

* Sixt. 2. eplā. 2. sic et tu qui colunt estis sancte Dei eccl. si labefacti apitū san
cta dei eccl. que per vos regit tabescit et labit. ipsa n. veritas dicit vos estis saltare, nos
doctis longe nō sumus q̄ in vno q̄ vbiq̄ est vnum sumus, quam q̄ ei grās quis vobis ini
micitis in carne sua fecit ut in dī orbe terrarū vnus est grex et vnum ouile subse
vno pastore semp̄ quod nos exregi predicator admonet, solliciti seruare vnitatem spūs
in vinculo pacis. / felix. 4. eadē tōtū Xbis que Sixt. eplā. 1.

* Vigiliis eplā. 1. licet oīm Aplos pax est dedit be. tn. Petrus consensum est ut ceteris pre
emineret

Clemens. lib. 1. recognitionū, dicit eccl. Dni in iherusalem constituta, copiosi multiplicata
rescabat per iacobum qui ad nō ordinatū est ineplū, reddissimis dispensationib) guberna
ta

Anacleto eplā. 2. Apli iubente dno intoto orbe dispersi euāg. predicauerūt, ipsi quoq̄
decidentib) in locum eorū successerūt epi

Grego. in act. anti. dicit predicatorē sancti digni canes per similitudinem dicit, q̄
predicationib) assiduis quasi latratib) importunū aduersariū quosq̄ agere oīum a carne
nutrit. 2 dem. in ps. pen. et dicitur eccl. dicit sunt, q̄ dñs in eis presidet dum per
cos sua iudicia exorat, quib) namq̄ clauē regni celorū tribuit eis ligandi ac solvendi
potatem dedit, quos q̄ iudicat q̄ quodcūq̄ ab eis ligatum fuerit ligat

In odiosū indidione incipientis epī, nemo (ait) q̄ auxili) lenocinat, credat eximium, ser
mo nō nisi animo meditat, abiectū est, illud proferte, qui spūali fala sentib) pue
gat vterna, tunc preciosum pastore diadema est, q̄ suasioni eius grex ecclēsiā
cus dum ad probitatem gradit nō repugnat. et paulo post, necesse est, ut extreme condi
tionis personis obtemperet, cui uniuersis sic iubere ait. n. dōctre gentium oib) oīa factus
sum, ut oīs acquireret, modo diuinitatis operatio ad ait muneri suo, et que dignum apia
tanto nō inuenit, efficiat

In bita Greg. lib. 2. c. 54. sicut in vno inquit corpore multa membra habem, oīa ad vnum
membra non eundem adit hnt, ita in eccl. corpore sūt vnicū Pauli sentiam in vno eodemq̄
spū, alij offerendum est hoc offm. alij comitendum est illud, neq̄ vni q̄ vni libet exercite persone
vno ipse dicit rex offa admittenda, q̄ situm corp) oculis vbi audit) /

Casitor). in .7. c. canti Pontis ecc. sunt Apli, et eor successor, qz nemo auctoritate
i. ecc. intrat nisi per sandos dadores aqua baptis matris regenerat) et vitali dador
na infund) fuerit
Anaclet) Papa et hz. d. 79. electione vero sumuz Pont, vel sacerdotum sibi
reservavit, licet electione eor bonis sacerdotib) et spualib) populis anasset.
Luc) Papa et hz. d. 80. verbes et loca of. inipis vero verib) post aduata chur
Apl) et eor successor Patriar chas et primates posuerunt.

Bernar. 2. lib. de considera. sunt quidem et alij ali genitores et progenij pastoris
sed tu tanto glorios) qz et differenti) utiqz preteris nome hereditari. et paulo
post. et forte ptes ceteri condiscipulerau) cum comitens lru, Unitatem oib) conie
daret in lno grege et in lno palare of. qn. f. dicit pasce oues meas
idem Bernar. 3. lib. de considera. subtrahendo (inquit) superioribus subditos probat
vos plenitudine hie potatis et no iust. of. trina consideratio hic. Anticat. ande
eat? an expediat? et paulo post erras si ut. sume, ita et solam institutam adeo vram
Aplcam potatem existimas, si hoc sentis, desentis abeo, quait, no est potas nisi adeo pa
inde quod seqz, qui potati resistit, dei ordinationi resistit. et si principaliter pro
te facit, no tr singulariter, deniqz idem ait (Roma. 13) ois oia potatib) sublimiorib)
subdita sit, no aut sublimiori tangz in lno sed sublimiorib) tangz in multis no
tua sola potas adno, sunt et mediocres, et inferiores, et quom quos Deus coniungit, nos
sunt separandi, sic nequos subiuigit comparadi, montium facis simanum submovens
digitum, facis pendere decapite, superioris manus Brachio colatexalem, talest scin
chur corpore membra aliter loas, qz dis posuit ipse, nisi tu putas alium ee qui pfficit
quedam quidem Apl) of. 2. cor 12. / Talam hic Bernar. de iurisditt) loquit

Idem Bernar. lib. 4. de conside. of. (inquit) facuante et of) pastoris impleti of) potate
bi imputa quicqz iud potatis abeo, qui sine test fauere nihil. an no eligendi debet
totum orbem iudicaturi? sane huic neg) no singulat rogans, consilio no pree agere
pro quo rogatus sit pfect), qui ipse rogat pofe, iam iudicat) est. Ridicula ministrant
vris se om presbiteris antefere conant, no hoc ratio habet, no antiquitas habuit, no
consentit auctoritas, et si desua consuetudine calumnia stuit, melius pofe illa, qz
sum) ordo contemitt), hanc tibi generale regulam constitue, ut oem, qui talam bene
dicere qd rinaure locut) est, suspectum habeas

ibidem Bernar. infine, consideres arte oia sandam Romanam ecc. cui deo aush) p
ecc. mram ee, non Dnam, tenere non dnm epoz sed unum exipis paxo fom dilige
tium Deum, et participem timentium sum.

idem Bernar. lib. 5. de considerat) inuisibilis dei of. Rom. 1. sane hac scala cuius mo
egent, sed exales, qd vidit dum dixit, a creatura mundi, qd n. of. scaly teneb) iam
lium creature cali, videnti verbum in verbo facta per verbum!

Epiptan) l. 1. te. 2. haxe
si. 24. ait paxo b) irene)
Apl) successor de hoc subtili
trada im) bitate ac ineffica
tam hui) f. Basilis) redaxpuit

Grego. lib. 7. Regist. epla. 33. ante Petrus Aphis p^m membrum sctę et uniuersalis
eccl^e est Paulus Antz, Ioan, quid aliud p^r singulaxium sunt plebium capita, et tribus
Uno cap. (s. chris) oēs membra sunt eccl^e.

212
207

idem lib. 7. Regist. epla. 64. cum uero culpa nō exigit oēs p^r rāōnem humilitatis egua
les sunt epi. f. /

idem Grego. in p^m lib. regum. c. 13. quiescit sibi lixum iuxta cor suum, et precepit ut
dux super populum suū. f. inquit hieles posuit formam eligendi epūm f.
et. c. 10. et grex quidam pphāz dicit, q^d multi sunt pastores s. eccl^e. et pastorem unū

habent Dnm iesum chrum

idem in. 2. p. cura pastoralis. c. 4. sacerdos predicationis nesci, prece mites. /

Idem in p^m lib. regum. c. 16. hec quippe tua immensi decore insignia, q^d sctę eccl^e dōdor ha
bere debet pre omnib⁹ Petrus asumit, et an amat redeptorem tertio interrogatur
Inocenti. iij. depen. et remis. c. noua quedam, q^d h^{ic} b^eat^{is} ma^{rie} uirgo Maria dignis et ex
cellentia fuit Aphis uniuersis nō tr^{is} illi, sed istis Dns clauis regni celoꝝ amissit, Ioannes
Andreas et Petrus, declare iurisdictionis infro interiori et exteriori intelligunt

in concilio Aquisgranen. c. 9. ex isidoro dicit, siquidem et ceteri Aphi cum petro pax anser
tium honoris et potatis accepserunt, quicq^d intoto orbe dispersi euang^{elii} predicauerunt quib⁹ q^d de
adentib⁹ successerunt epi, qui sunt constituti per totum mundum insedi⁹ Aphi

Paulo post ibidem ex B. hiez. ad gala. 1. ex eodem isidoro, ex thymone in prologo super eplā ad
Roma. et ad gala. 1. (est in concil. Aquisgranen. 9) quatuor (inquit) sunt g^{ra} Aphi, b^en^e
adeo tm, ut Moyses pphāz, et Apostoli oēs, alterum per hominem et Deum, ut Iesus, 3^m d^{omi}
hōiem sicut his t^{em}p^{or}ib⁹ multi fauore populi et potatum insacerdotium subrogant⁹ aut

gen^{er} esse est, sicut pseudo pphāz et pseudo Aphi. hec ibi. et in. 2. membro per hōiem f.
et Deum includunt oēs pastores, quorū legitima est electio /

In eodem Concil. Aquisgranen. c. 9. q^d uero per impositionē manus ap^{er}atoꝝ dei sacerdotib⁹
epi ordinat⁹, antiqua est institutio Isaac aut Patriarcha sctę ponens manum suam super ca
put iacob b^endixit ei, similiter et iacob filiis suis b^endictionem dedit, sed et Moyses super ca
put ioseph manu sua imponens dedit ei spūm uirtutis et ductum in populo israhel, sed et su
per impletoꝝ legis et pphāz d^{omi}ni n^{ost}ri iesus chrus per manus impoem eplōz b^endixit sicut luc. 24.
scriptum est

S. tho. 22. q. 134. ar. 6. ad 2^m. in eccl^e. inquit cura pastoralis cum solemnitate conse
crationis comittit⁹, cura aut^{em} archidiaconat⁹, uel plebanat⁹ cum simplici inuentione.

idem S. tho. 4. d. 13. q. 2. ar. 2. q. ca. 3. ad. 3^m. d^{omi}ndum q^d uis iurisdictionis
est in comparatione ad alium hōiem, et ideo cum oīs excoꝝat⁹ acōne fidelium separet qui
libet excoꝝat⁹ usu iurisdictionis priuat⁹, et q^d excoꝝatio est iurisdictionis priuatio, ideo

ideo exco[m]m[un]ic[ati]o[n]e no[n] fit, et eade[m] ratio est de his p[ar]te a iurisdictione si n[on] dicitur
pensus ab ordine t[er]m[in]i, tunc no[n] fit ea que sunt ordinis, sed fit ea que sunt iurisdictionis
et a converso sicut suspensio a iurisdictione et no[n] ab ordine, sicut ab utroq[ue] neutru[m] fit
ad p[ri]m[um] d[ic]endum, q[uo]d q[ui]s no[n] amittat iurisdictione[m], amittit t[er]m[in]i iurisdictionis
sum. hec ille. ex quo h[ab]et p[ar]te que p[ri]vati ussu iurisdictionis retenta p[ar]te iurisdictionis
didionis, itaq[ue] habet eam in habitu, sed no[n] in actu seu executione.
idem. s. tho. 4. d. 24. q. 3. ar. 2. q. 1. ad 3[um]. ait et per hoc et ep[iscopu]s specialiter
sponsus ec[clesi]e dicitur sicut christus. q. et de oi ep[iscopu]s loquitur. et ibidem, q. 2. ad 2[um].
licet det[ur] ep[iscopu]s in sui promotione aliqua p[ar]te sp[irit]ualis respectu aliquor[um] sacra[m]entor[um], no[n] t[ame]n
illa p[ar]te habet r[ati]o[n]em characteris, et propter hoc ep[iscopu]s no[n] est ordo s[ed] q[ui]s quod ordo
quoddam sacra[m]entum. ad 3[um] d[ic]endum q[uo]d p[ar]te ep[iscopu]s no[n] est t[er]m[in]i iurisdictionis, sed et ordinis
ex d[ic]tis p[er] s[ed] q[ui]s quod ordo co[n]textu accipit[ur].

* s. tho. 22. q. 134. ar. 6. m. quod in ap[osto]lica forma exco[m]m[un]icatio sicut in 72. d[ic]t[ur] q[uo]d
presbytero. 3. p. q. 67. ar. 2. m. et q. 72. ar. 2. ar. quod ep[iscopu]s viam ap[osto]licam gerit
hoc aut[em] quid aliud est q[uam] ee suavis oras ep[iscopu]s. ut papa est via Petri et via christi
item s. tho. op[er] 13. c. 16. inquit cuius ee. in ap[osto]lica apparet quare sunt ep[iscopu]s suaves,
unde et d[omi]n[us] eis mandat math. 10. ecce ego mitto vos sicut oves in medio lupor[um],
tenet[ur] et ep[iscopu]s ut pro salute suor[um] subditor[um] a[n]i[m]a[m] suam ponant dicit. n. d[omi]n[us] 10. 10. q.
sum p[ar]te bonus q[ui] ex quib[us] verbis patet, q[uo]d deneget p[ar]te officij est, ut p[ar]te
mortis non refugiat p[ro]ter gregis sibi commissi salutem similiter et ex officio p[ar]te obli
gat[ur] ad hoc q[uo]d bona sp[irit]ualia p[ri]m[is] administret quasi quidam mediator inter
et ho[m]i[n]em confit[ur] viam ei agens, qui est mediator Dei et ho[m]i[n]u[m] iesus christus. sed r[ati]o
personam Dei gerit in comparatione ad populum, dum populo quasi iure Dei iustitiam
documenta, exempla, et sacra. ministrat Unde ap[osto]licus. 2. ar. 2. ego q[uo]d donavi vobis
nau[m] p[ro]pter vos in persona christi et eadem ep[iscopu]s, An ex p[ar]te quere[n]s ei, qui in melio
tux, christus, hec s. tho. et t[er]m[in]i ausus est quidam p[ar]te, Cavensis. (ep[iscopu]s unius) dicit ep[iscopu]s
in iurisdictione succedere ap[osto]licis, cum reuera succederint in gubernatione tot[us] ec[clesi]e. et sicut ep[iscopu]s
Roma Petro tan revere et tan proprie ep[iscopu]s reliquis ap[osto]licis, sed et B. chrisost[omus] s[ed] et d[ic]it
re, cum Paulum dico christum dico
idem s. tho. eodem op[er] 13. c. 17. tenet[ur] inquit ep[iscopu]s bonat[er] p[ar]te q[ui] habent, vnde
subditis exhibere quos p[ar]te debet no[n] solum xpo et ec[clesi]e. sed et p[ar]te subsidio, h[ab]et
Petro Joa. 20. text[us] d[ic]it ad no[m]i[n]e ut ei gregem p[ar]te quod ipse retinens, alios ad hoc
exhortat dicens. p. p. v[est]r[um]. pascite qui in vobis est gregis q[ui]s
Et B. greg[orius] super locum hunc ex persona ep[iscopu]s loquens ext[er]iora n[ost]ra inquit miserabil
tax omib[us] ei debem[us] impedere, et illi ordo ip[s]e ep[iscopu]s p[ar]te est. hec ille. quare p[ar]te

in eccl. hierarchia et no tñ precipui hnt epi. eandem enim ht s. tho. op. 20. c. 23. et
dicit op. 13. inquit n. ex quo p̄ q̄ falsum intellectu accipiunt ex verbis Hieronimi. no. n.
intendit hiero. dicere q̄ in primitiua eccl. est idem ordo uel stat⁹ epi et presbyteroy, sed
q̄ uocabulo istoy erat promiscuo usus, q̄ et presbyteri dicebat⁹ epi quasi intendentes et
epi presbyteri propter dignitatem unde Isidorus et h̄. d. 21. c. clexy q̄ presbyteri uno
ras hat sint sacerdotes, in Pontificat⁹ apicem no habent, q̄ nec chrymate fronte signat
neḡ sp̄m p̄uacitum dat, quod solum debet epi, lectio adiu⁹ Aploy demonstrat, et concludit
unde et apud veteres idem epi et presbyteri fuerunt, q̄ illud nome est dignitatis no etatis
ubi ostendat h̄a eccl. in se sed conuenientia in noie propter dignitate qua importat nome pres
byteroy, / fuit autē post modum nec. ad uitandum schismatis exore qui ex indistinctiois oria
bat⁹, ut et noia distinguere, ut. s. soli maiores presbyteri, epi dicebat⁹, minores uero di pres
byteri dicebant⁹. hec. s. tho.

213
208

idem op. 13. c. 24. quod uero quarto proponit⁹ q̄ epi no est ordo, hoc manifeste con
net falsitatem, si ab. intelligat⁹ expresse. n. Dion. dicit, tres eccl. ordines eccl. hierarchie. s.
epoy presbyteroy et diaconoy et. 21. d. c. clexy h̄. q̄ ordo epoy quadripartitus est. 2. in
archy, Archiepoy, Metropolitoy atq̄ epoy, h̄. n. ordinem epoy per comparatione ad oroy chris
tiam quales eccl. super quam principaliter accipit curam et quasi regalem, sed q̄ tum ad or
oy chris uerum, q̄ in sacra. continet⁹, no hat ordinem supra presbyterum

* 2. 4. 7. accusato et est anacleti. Dicit⁹ epi sumi sacerdotes columnę eccl. Dei, Successores
Aploy sedissimi legati et caepi Dni Pape. / et clemens. si quis suadente p̄sicu. nec super h̄c
2. 4. 7. admonendi est uti gregorius / de crimine falsi. c. q̄ graui epoy pres. s. greginnocent.
idem per benenabilem qui filij sint legitimi

* Hiero. epla ad Maxella aduersus motam. apud nos Aploy locum epi tenet. / Ciprian⁹, Cornelius
Aug. bonifatium semper fr̄m et caepm boact

* Chrysost. hom. 2. super eplam ad philiph. demonstrat ep̄m et eccl. diaconu hoc est ministerium

* B. Aug. l. 2. c. 2. de pap. no ep̄ super eos se facit. / eque actum epoy eccl. chris uicior / ut
minister eij et eccl. successores Aploy ut Papa est Petri success

Inocentius Papa, et h̄. d. 21. c. de quib⁹, sumi inquit Pontifices et minores sacerdotes a
deo sunt instituti, per Mosem, qui ex precepto Dni Aaron in sumu Pont. filio uero eij uocit in
minores sacerdotes, hec ibi, oca oes sacerdotes, Pontifices adno sunt instituti, hat per Mosem
Et nunc et oes actio hat per h̄m, et ita sentit expresse et tenet. s. tho. et respondit ad
B. hiero. et p̄ similitex responderi ad B. chrysost. Amb. signis dicunt epi sola ordinatione
prestare presbytero, q̄. s. intelligit, non solum de potate ordinis, sed de toto offi epi super presbi
terum, sit. n. ordinatio solet capi, Anaclet⁹. n. scribens eccl. allig sic habet

Illud tñ q̄ de archiep̄i consecratione predictum est atq̄ precep. id est ut oes suffraganei cum
ordinent nullaten⁹ immutari licet, q̄ qui illis preest, ab oib⁹ epoy quib⁹ preest debet confiteri sin

analiter

Sin aliter prescriptum fuerit vixit carere non dubium est, quod iuxta eam ad ordinatio non
ille. ubi certum est ordinationem non capi pro consecratione, que nequit iurari, sed pro
professione et adione qua proficitur tali vel tali ecc. talis. n. potest iurari, quare non est
ordinatio sic capiatur ut ordinare aliquem aliam ecc. sit eum proficere illi.
Gayeta. in apologia de autho. pape et concilio. 2. p. c. 9. inquit, sic. n. quilibet
potest dici immediatus vicarius christi, quod cuiuslibet potestas imm. est instituta christo. n. videtur
christus instituit absque medio potestatem episcopalem et sacerdotalem.
idem. c. 3. et. 19. in eadem opere sic habet. ex hac dicitur oritur quod nullus est successor iacobus aut
iacobi, neque et Pauli Apoli in autho. a platis universalis gubernationis ecc. sicut ipse
beuerat ubique sed in impotestate ordinis et regimini vniuersi ante ecc. succedunt episcopi, hoc
ibi quare et secundum Gayeta. et iure diuino, quod Apoli christus sunt instituti episcopi secundum eum.
idem in eadem Apologia. 2. p. c. 10. dicit quod prelati sunt ministri christi et ecc. christus
et effecit quod ab illo habent suam potestatem effecit et suppositaliter, minister tamen quod cum
ti sunt velut membra christi iuxta id Aug. super Ioa. suppositi ecc. pastores sunt, quomodo
vniuersus pastor est. nisi quod sunt illi, omnes vniuersi membra pastoris. ecc. autem integri. n. cum
te suo, quod est christus, ministri et dupliciter dici possunt. scilicet effecit ratione partis. scilicet capiti
a quo habent prelati auctoritatem, et integraliter, quod sunt membra ecc. reliqua a capite
ut suppositi sed ut corporis vniuersi partes integrales
et denique innumera similia dicta deorsum possunt adduci similia hijs sed ex adductis iam
de probata sunt illa quatuor premissa, et episcopus esse institutus christo et superiores presbyteri
et successores apostolorum, et consequenter christi precepto seu iure diuino tenentur munus suum
exerceri, orante legitima causa.

Antonij Mochianus de Mochanis. 3. to. de sacrosanctis Missis. c. 4. diligentem collegit, 21.
cilia. 21. sumus Pont. 21. item alios sanctos doctores et. 7. historiographos antiquos, in quibus
habet episcopi superiores esse presbyteris, et in multis clare et aperte fit sermo de iuris dictione et
subiectione non dum de ordine, qui quod esse, ut non sit ex christi institutione quod vniuersum exte
alijs antiquissimis et tot sanctis Pont. totque sanctis doctoribus habet. et independia illius
dicitur doctor sic habet, dignus tamen tantis auctoritatibus vel summa fide dignis parum credi
debet, vel reclamauerit, haud video adferri esse quicquam, quo ad credendum adueni
quare tanquam ethnicus et publicanus talis habendus est et vere Hetericus.
et certe merito hec dicit, nam et Tully dixit. 3. de natura deorum maioribus non reditatio
credendum, quod magis tamen sanctis antiquissimis, in illis. n. concilio, 21. non dubium quod
sunt innumeri doctores sancti

Sed et rationes et magne et efficacissime non desunt et superius insuper laici adducte sunt, et non
est, tanta auctoritas pro his veritatibus. i. tot sanctorum edocet et rei ipsius consonantia velut non
neque ad alios fidei veritates plures possunt adduci auctoritates plura arg. ut certum sit has non
veritates sed et certissimas fore et necessarias, neque n. posset sumus Pont. aut ecc. debere
aut equaliter facere presbyteris, nec tollere pastorem residentiam nec successionem episcopo ipsi a pastore

non g̃ ex lege hum^{na} aut hoīum autho^{te}. ista pendet passet. n. alias reuocari et si nō licite fē
ri, tñ factum teneret si lege tñ hoīum et autho^{te}. constant
Et tñ his oīb; nō obstantib; multi expr̃ib; cogitabuntate legatorū quinnullo m̃ aliquatorū defini
ri passi sunt, sed ab; virib; resistunt, oīa dicta et aduēta eludere rixi sunt finolis et inanib;
rōnib; et calumnijs et diuersi multa et diuersa causabant, quidam. n. pauci tñ oīo negabunt
personalem residentiam pastōrū eē actiōe preceptam, aut ep̃os ab eo imm̃. institutos, distingue
bant q̃ multi de successione eorūdem in locum Ap̃toꝝ, nec absolute hanc successionē admittēbat
aserebant multi ex ch̃i institutione ep̃os eē superiores presbyterij ordine tñ, no iuris dictio
ne, sed iuris dictionem eē esse in sumo Pont, et illum eē dñm totius iuris dictionis ab illo
q̃ tanq̃ in alio dexi maxī, sicut et sol est fons totij hūmīnis aquo in alia corpora dexiuit, et tñ
rebat dicta canonistarū Zoā. de turre cremata, Philipij rexij et aliorū, ali di abant potatem
ep̃alem eē institutam adeo, non tñ ep̃os in concreto, sed potatem tñ in abstracto, alij aserebat
non posse intelligi ep̃os eē ex ch̃i institutione constitutos et iure diuino teneri ad residentiam
personalem, et q̃ sumus Pont, passet eorū potatem actare, limitare seu abringere, aut eorū
eadem p̃uare, quare de quare has declarationes dignitate Pont, et sedij Ap̃toꝝ et calūnia
bant eos qui pro his negabant belle discordare accipite, et tendere hoc in schisma aut illud
Sapere

Eorū precipue fundam^{ta} et totum erat in verbo illo Ioa. pasce oves meas quib; verbis dicebat
Petrum constitutum pastorem unū. oīum ouium. 2. oīum fidelium et illi datam eē potatem
iuris dictionis im̃. ^{tam} super oēs, ac p̃inde nullum posse aliquam h̃re nisi ab eo, / Dicebant et
s. tho. adduere in hanc sentiam ex quib;dam locis superius adductis, addabant q̃ alias sum̃ Pont,
tñ eē nudus minister in collatione iuris dictionis aut institutione ep̃os quod verbum. / q̃
dicebat nudus minister; vel q̃ haberet nudum ministerium valde eos offendebat, nam et
respectu concessionis ordinis et minister et plus agit in collatione iuris dictionis, et multa
similia causabat, et inter ea mis abant exores vt q̃ ep̃i non eēt successores Ap̃toꝝ, aut
nō nisi in minimo, q̃ nō eēt ṽcaxi ch̃i, q̃ non vere eēt fr̃es Papę et coep̃i sed q̃ ex
humilitate sum̃ Pont, Roma. sic eos vocaret, q̃ potas tñ est alterij specter vel g̃ñij q̃
ep̃os, q̃ ius diuinum eēt illud tñ q̃ imm̃scat adeo, q̃ nō eēt nisi ṽij ep̃i instituti actiō
q̃ verbis illis pasce oves ad continet obligatio qua pastores oēs teneat̃ residere, q̃ ep̃i nō
haberent p̃m̃ locum in eā. hierarchia, sed cardinalis, q̃ pasce nō eēt aut in cluderet
docere aut predicare, sed tñ eēt regeret p̃uere im̃o pessime exponebat loca scripturę
et sanctorū doctorū precipue diuini capriuanum in loco illo de simplicitate prelatōꝝ par. 3.
ep̃os ṽnus est cui; asingulis pars in solidum tenet, et deniq̃ multa falsa, erronea et indigna
tanto eē dicere, vt iuris diuini declarationem in his effugeret, aiebant residentiam persona
lem subiectam eē mutationi, quare nō eēt iuris diuini, oīa loca scrip̃. vel s̃toꝝ quę signi
fiant ep̃os vel pastores teneri iuris diuini exercere, eludebat ṽno verbo. pasce vel p̃ualios
vt q̃ sint doctores et doceant pasce vel p̃ualios. /

Adducit Cauensis ille locum Aymonis uelut prope ageret contra reuelata. i. c. 1. ubi sic habet super verbum p^m posuit De/ Aplos q. quibus chū positi sunt in eccl. dicit ait Aph^s, obsecramus pro chūm. i. vice chū reconcilia mini Deo, hōz hie subrogati sunt epi sed Apli ex creatō. dñi cōpellebat transire dextero in eorum, ep^s uero sunt in eccl. auctō. Ap^s canonici, residere iubent ob utilitatem sibi commissam. hec Aymo in illo loco acui sensu et mente nihil alienū eo, qd ille p^r intendebat ibi. n. Aymo in dām hanc inter Aplos et alios ep^s successores, q^d illi quidem eoz euang^m totū mundū tunc p^rdicandum erat iussi sunt ire per totum orbem, ep^s uero successores publicos iam euang^m pro conseruatione fidelium et ut eos infide contineret iussi sunt manere in suis sed sicut Apli p^rcepto chū tenebat mun⁹ suū agere et p^rdicare toto orbi, et alii eodem chū p^rcepto tenent mun⁹ suū exerceat inuis ead. in quibus carō. auctō. manere iubent. i. ut nō erant intotum orbem, q^d hoc expedit in hoc t^o et illud expediret in illo

Ceterum ipse met Aymo in eodem. c. ait gubernationes sicut in regibus et regibus ep^s autem bⁱ iam p^r ponit gubernationes ep^s ex uice Diuino in eodem. c. super illud et diuisionem ministracionū sunt inquit v. g. ut in ep^s p^r biteris diaconis ceteris ordinib⁹, qui sp^s dⁱstribuente eccl. ministri constituti non pro propria hōz deliberatione sed pro sp^s sⁱ effluuio. hec ibi. ecce quot uerbis aseruitur positos asp^u sⁱ quare et eoz mun⁹ et obligatio ad exerceudi erunt ab eodem

Eodem. c. paulo ante illa uerba, nunc aut^{em} posuit De/ membra q. dicit oculus corporis eccl. et Apl^s et p^rdicatores, et super eadem uerba inquit quisquis in eccl. est oculus, oculus et ab ase fact⁹ est oculus quid clar⁹?

Idem. 2. cor. 5. declarat illa uerba, ego aut^{em} absens corpore p^r aut sp^s, iam iudicacionem quis in op^oat, ut p^rens in noie d. n. iesu chū ait. i. hie illi cui legatione fungor. idem oio dicitur in simili casu de quolibet alio ep^o. c. 1. ep^s sunt legati chū

Idem Adephe. 4. super illud, et ipse dedit quosdam quidem Apl^s inquit fuerunt in p^r dio fidei euang^m. p^r p^r pastor et doctor, sunt et in in eccl. q. et nec denote uero pastor doctor interrogat B. Aug. a Paulino respondet, unum eē pastorem et doctorem, pastor nō p^r eē nisi heat doctrinam, qua pascat gregem sibi commissum, q^d si occurrerit doct^r. hoc nomē habeat pastoris caret in off^o, pastores aut^{em} et doctores eccl. qd unum est, sunt ep^s presbyteri alijsq^{ue} rectores et ministri eccl. qui tandiu constituti sunt in op^o ministrari et ministracionem corporis chū, donec occurrerit oēs in bⁱrium p^rfectum, et in ueritatem fidei et g^rationem filij dei ideo constituti sunt pastores et doctores ut corp⁹ chū edificaret, qd et eccl. que quotidie edificatur

Idem super illud ad ephe. 5. membra. n. sum⁹ corporis ei, de carne ei et ossib⁹ ei sum⁹ duplici inquit intellig⁹. accipi p^r de carne et ossib⁹ ei sum⁹, q^d sicut nos constam⁹ de carne et ossib⁹ et et ille uerum corp⁹ habet ex carne et ossib⁹. aliter in eccl. sunt fratres infideles in p^rdicacione, qui designat⁹ per ossa ut fuerunt Apli, martires, et modo ep^s et presbyteri sunt infirmi, qui designat⁹ per carnem, qui indigent sustentari a fratrib⁹, sicut caro ab ossib⁹

vide an epi sint de corpore ecc. et ossa ipsa iuxta mentem Aymonis, imo Pauli quare sic. 275
270
edificata est achus sicut vixit et ille afa. ecce qdum abest vt iste dicitur sententiam
illis

Est qd magnam vim faciebat multi Bras in potestate iurisdictionis quam modice tenebant
et totam in sumu Porti, et nullum habere eam nisi ab eo imm. et no achus se imm. et. sicut
est potas ordinis, pro maiori explicacione et confirmacione hanc beicitatum, et in amplius con
firmari et explicari pnt qd sunt, notandum potatem ecc. et super nalem de qua loquimur.
et duplicem, ordinis. s. et iurisdictionis, interu potas iurisdictionis duplex infro. s. interiori
vt est potas absoluendi apoc. in sacra. pntis, et infro exteriori et hac est multiplici
vt ligandi et soluendi per conuicium ecc. est potas predicandi, gubernandi regendi puniendi
et delicta subtraone qua sunt delicta et peccata contra Deum impediencia salutem animarum
scandalizantia sub hac inuione spualis potas se extendit ad cognicionem et punicionem
omium peccatorum ipsorum fidelium et hic emanat vt possit agnoscere de causa civili et crimina
li, ea inq. raone qua pec. est contra Deum aut contra primum, et subtraone pec. qdum necesse
est ad direcionem fidelium in vitam eternam et consecutione finis illi supernalis per regulam
magistram qd concessio vno, intelligunt conadi oia illa sine quib. illi no pot. et consecutio

Premittendum. 2. qd hanc potatum quedam dant solum per sacra. aut medio sacra. scilicet
consecrationem sacralem talis est potas consecrandi archiepi locum et absoluendi in ligandis
peccatis infro interiori, hec n. hac raone pot. vocari potas ordinis, qd no pot. conferri nisi medijs
sacra. et quodam est potas iurisdictionis. s. infro interiori, et qd pot. delegari vel comitti ab eo
quino hat illam, vt curat non presbyter comittit presbytero vt audiat confes. suaz oium, et
li est potas ordinandi et confirmandi queno habet nisi per consecratione epi, qdus et
electi epi non consecrat. possit eam comittere consecrato. alie sunt potates, que pnt dari
et per consecrationem sacralem, et circa vt sunt potates minorum ordinum, si no sunt sacra. et
huius est et potas iurisdictionis infro exteriori, vt est potas excomunicandi et absoluendi ab ex
comunicatione, suspendi predicandi, regendi gubernandi, et sententiandi cas. civiles et crimi
nales, modo et raone iam superius dicta, hec n. potates, et per consecrationem dant epi, et circa
et ante eam pnt et dari, vt conferunt legatis et vicarijs eorum huius n. potates non necesse pre
requirunt insubiedo characterem sacerdotalem, imo nec diaconi aut subdiaconi, sed tm
plexatum et p. quam vocant tonsuram.

3. Premittendum nome, epi licet a principio et habita raone aquo nomen fuit impostum. s. aquo
per intendencia et speculatione, est n. epat. super intendencia, lingua significatio et apud ethni
cos reperit vt apud Iulium licet inq. hac raone sit nomen iurisdictionis, tm ex vobis iam et
acomodacione in ecc. et apud sedis doctores est et nomen ordinis, et sic epi Titularis tm
quino hat iurisdictione, saltem in actu, absolute p. p. et vna dicitur ap. cum alio, qui heat
actu iurisdictione et sic aliud est qd hoc nome significat ex vobis et acomodacione, et aliud id
aquo fuit impostum sicut et nome hoc lapis qd a lesione pedis fuit impostum no in lesione ipsam

S. tho. op. 19. c. 4. inq.
predicare est confessio
audire sunt iurisdic
tio et ordinis simul

seu offensionem significat, sed nam illi rei, quae est lapis, et nomen homo, quod ab humo
fuit imposi^m. non humum sed animal ratione praeditum significat
4. Praemittendum cuius potestas reperiri aut posse reperiri duplicem usum honestum
et legitimum, qui rectus est usus illius potestatis et illicitum seu illegitimum quibusvis diabolici
veritatis aut potestatis non ex abusibus prouari debet sed ex legitimis verbis, nec veritates de
dei et catholice ex abusibus sed ex legitimis verbis sunt confirmande / abusus est aliquando
parochum et pastorem alicuius circa etatem ad ordinem sacerdotalem, et ab ipso illo ordine
et alicuius esse episcopum et non presbyterum. Abusus est et episcopum aut pastorem alicuius
alioque litterarum et eruditione et illius partibus quae requirunt ad utiliter exercendum ministerium
abusus item bonum habere plures curas aut beneficia quibus anxia est cura alicuius, inampli-
bia, sicut est abusus pastorem alicuius abesse a suis ecclesiis magno seu notabili tempore abesse
legitima, et multi alij sunt abusus qui (in quibus) non probant veritates, nec lex admittit eos.

5. Praemittendum quoque triplicem illius potestatis in superioribus positam (. archiepiscopi) quae soli Deo tributa
venit, et excellentiae, quae Christo et hominibus, et ministris, quae hominibus, sola haec (si loquimur
potestate superioribus) conuenit homini alicuius, et sicut sumus Pontifex, potestatem .n. excellentiae non
conuenit Christo ecclesiae. quare in omni effectu superioribus potestatis hominibus est minister dicitur
iuxta didionem sine ordinis, nam hoc parum est, hominem, et sumuntur esse ministerium Christi
et vicarium, quod et Paulus. Rom. 10. ait dico .n. Christum ipsum ministerium passionis
missionis, et Christus desce ipso, non veni ministrari sed ministrare, et Paulus desce etiam
Aplis et Petro .1. cor. 4. sic nos existimat homo ut minister Christi, et dispensat res
curae Dei . dico .n. nota sunt minister et dispensare sicut quod sunt ministri, ministri
Deum et alios homines, et sic ministri vocantur respectu Christi et dispensant res ipsius hominum, et
in ordine ad eos, ad colenda, 2. dicitur dicitur ab apophtheca chari. confirmatio, qui est fidelis
vobis minister Christi, et .1. cor. 3. quod Apollo? quid Paulus? ministri eius aut creditur
ministri et non amplius. et Ioa. 12. qui michi ministrat mesurat, et si quis michi ministrat
veritatis quod non est quod est ministerium idem quod est instrumentum, nam instrumentum est quod
instructa, et quae non agit sicut proprium minister vero agit et sicut proprium et proprie
quem intendit, ut requiritur et intentio, ut Bapt. minister noster intendat, non baptizans
et sic de ministris alijs sacerdotibus, dicitur et minister verbi praedicator sicut dicitur, non
rum est esse ministerium Christi, cum sit esse vicarium illius, veluti episcopi vicarij, non alius
minister episcopi, ad effectus ipsius potestatis superioribus non aliam rationem causa est habere homo quod minister
seu ministerialis causa, sicut nudus minister (quod verbum illud Deus nimis offendet) idem
quod solum vel tantum minister, ut bene videtur idem Spiritus, Petrus et Paulus ac Petrus
sumus Pontifex, nudi ministri sunt .1. tantum et solum ministri, et non dominus nec curae sunt sicut
ecclesiae. sed Christus sicut (in quibus) vicarij episcopi est nudus vicarij et nudus minister episcopi, nunquam
satis est ita se habere hominem ad Christum sicut vicarij episcopi se habet ad episcopum. quod amplius potest

petere homo? aut illi potest conadi? hoc contentus erat Paulus, Petrus et alij, et hoc pro summo honore et dignitate habebant ministerium habere actus, cui pro premio respondet honor adeo 276
siquis mihi ministraverit honorificabit eum Pater meus. 211

6. Pre mittendum est potestatem ordinis seu iuris dictionis duobus modis posse haberi in habitu scilicet et in actu ut episcopus annularis et non habens curam habet potestatem administrandi sacra gubernandi et regendi in habitu tantum et non in actu. Similiter et episcopus habens ecclesiam suspensus aut excommunicatus eodem modo habet potestatem illam habitu non in actu, sacerdos et non habens curam alicuius, vel habens tantum excommunicatus, habet potestatem absolventi a peccatis in habitu non in actu, citra hec vero impedimenta habent quidem in actu. id est non solum potestatem sed usum vel executionem, et excommunicati vel suspensi habent quidem potestatem, non tantum usum aut executionem, et signum cuius est quod seclusis impedimentis, aut signata vel tradita illis materia, et nulla potestate denuo illis concessa potest esse in actu et executionem per illam met potestatem quam antea habebat, sicut et dum episcopus transfert de una ecclesia in aliam per illam met et totam episcopalem potestatem potest exerceat ordinis et iuris dictionis in curia denuo sibi signata per quam potestat prius in eas quibus habebat, nihil enim aliud fit per translationem, nisi quod subtrahit una mater et dat alia ut si ligna quaedam subtrahantur ab igne, et alia applicantur eadem virtute comburitur ista, quae prius illa, etsi sacerdoti consecrati subtrahat unus panis vel vinum et alia subministrantur, et sic tanquam te soluitur argumentum quod quidam patet dicit insolubile esse, quoniam potest intelligere quin utraque locutione episcopi potest iuris dictionis super presbiteros ecclesie auferretur et alia denuo daretur, quare potest potest exat mobilis a subiecto, quod non de iure diuino vel actu immutabili. nec intelligens quod potest et administrare dicitur a primis quibus manet eadem, et tamen non potest licite et diuine eadem sacra administrare per ecclesiam, sed per eandem potestatem potest tam secunde ecclesie, sicut quod hec manet eadem ordinis (in genere) potest ita et illa iuris dictionis, licet ob differentiam rationem actum iuris dictionis actus potest iurisdictionis ita ut nullis sint, et tunc attendet illos exerce, nequeunt tamen iurisdictioni actus ordinis, nisi actus absolventi a peccatis in foro interiore qui quodammodo potest esse actus ordinis cum requirat characterem sacerdotij et quodammodo actus iuris dictionis, cum possit iurisdictioni, sic ut nullus sit et tunc attendet, ut si est excommunicatus, suspensus, vel alias prohibitus

Quanto magis, quod et non valet consequi potest hec est mobilis a subiecto, quod non est immutabile actus iuris dictionis aut diuine diuino, ut patet in Papa heretico facta, aut saltem voluntarie renunciantem papam, desinit enim potest iuris dictionis esse in illo et tamen exat actus immutabilis et diuine diuino.

Non ergo obstat quominus dum dat episcopus potest ordinis per consecrationem, dat et potest pasendi gubernandi et regendi, et demum omnia illa faciendi que ad munus episcopi spectant si non est episcopus. quod et pastor, doctor, gubernator, rector alicuius, habet quod regimen et munus pastorale sicut valet homo quod animal rationale. quod si rector pastor, doctor, quod et iudex, quare episcopus non iudex, non habens iurisdictionem est monachus et includit repugnantiam in adiecto, unde si quis est excommunicatus ne chui et diuine diuino, et sic actus immutabilis. quod et consequens

et confertur hoc, si per illa verba Jo. 20. pasce oves meas fuit data ipsi Petro potest iuris dictionis seu per omnes fideles, haud dubium non de aliud nisi quod in verbo pasce significat et in potestate pascedi

includit potas illa iurisdictionis ois, que nec est ad finem potatis illi spualis, qui est dirigere aias in Deum, cum eo ipso epi, sint pastores quosunt epi, et illi dicat potate, et de illis dedit potate pastores et doctores, maxime cum his illos locos potate aies meas extendat se ad oes pastores, ut apertissime in superioribus probatum est evidenti. segz oes epi eo ipso quo sunt epi potatem habere pasandi gubernandi regendi, oem et illam iurisdictionis que nec est ad consecutionem finis spualis, qui n. posset intelligere potatem gubernandi regendi corrigendi absqz iurisdictione. ita correlatiue dicat pasare ad ois, gubernare ad eos qui gubernant, regere ad eos qui regent, sicut iurisdicio ad subditos, nonqz potas aliqua ordinis aut iurisdictionis sit relatio, nec sit eum ad aliquid seu relatio non sit de gne adiuoy, neqz ad relationem sit motus perse aut actio imm. neqz illi imm. corruptio, sed incipit aut desinit de ratione fundat. et termini, sed est de gne qualitatis naly pota vel in pota, ad illam qualitatem que est potas, posito termino seu materia talis potatis segz relatio, ut ead modo et gne sint correlatiua pasare seu pasare et ois, gubernatis et gubernatis, aut iurisdicio et subditi vel subiecti.

* Cum potas epi sit super naly ut finis illi, ois illa potas et iurisdictionis et spualis q est nec. ad consecutionem finis illi spualis et super naly est anexa illi principali ut accessoria per illam regulam, omnia sine quibus, quare agno hat epi illam et hat et hanc per regulam conuoy aliam aut siue amplioem potatem spualem potate illam nec. nec papa hat ex iure diuino atqz iure diuino eo ipso q est papa est et imperata et tñ multa doctores dicunt iure diuino et naly repugnare duos has supremas potates in eadem supp. tñ abest ut sint conuoy Deo n. ut no deficit in nec. ita nec abundat in iure fluy.

Ex assignatione seu traditione magz induit potas illa, siue ordinis siue iurisdictionis iuxta phiam Aribot, s. qz. th. qz ma est principium induiturationis, sunt qz ois epi bex et integre instituti actus, et ab eo positi, et qz hec propositio catho. cum plena liter et exprese sub his verbis continet, in sacris literis, imo est velut scriptura, non dubitan isti, presbyteros et diaconos ee ex euang. et ita ex iure diuino, cum nihil possint agere absqz licentia epi, et habeant, an epi sint ex chu institutione et iure diuino, et si sine papa nequeant atqz suos exerceere et qz presbyteri et diaconu et cum sint ex euang. et iure diuino, tñ subditi et papa et epi et tñ nequeant intelligere quom epi, et si sint ex eadem chu institutione et iure diuino non sint aut nequeant ee simul subiecti sumo Pont, et illi inferiores, cum et esto habeant potatem ordinis actus imm. possint tñ (ut quidem pnt) priuari a Pont, legitima ordinum executione, non quidem ob aliud qz, qz iurisdictionem habet super eos, et qz contra riy faciant sic suspensi aut priuari exantes (suum illi) potatis hactenus iure ordinis et confirmant.

sed et est inuicibile quin epi sint vray papa, si ab eo oem iurisdictionem habent et

omnes

et oem potestatem legitimam, i. qua possent legitime uti, quare n. no exunt Vicarij Pape
si Petrus et alij Apli vere exant chm Vicarij, qe ab eo mm. constituti fuerunt, et
oem potestatem habuerunt, qe et epi qui eodem m. a Papa hnt oem potestatem iurisdictionis in
m. imo et ordinis, et usum illij legitimum, exunt et ipsi Pape Vicarij maie cum pos
sit et eor potestatem auerere, restringere et oio tollere illam, que est iurisdictionis, et
illam que ordinis est qm aduersum legitimum, nihil qe deest quo minus vere sint Pa
pe Vicarij ad suum nictum mobiles sicut epi Vicarij, ipsi met epi et adeius nictum
mobiles, hoc aut est contra decreta summo Pont. concilio et dicta sctoy, que passim lo
ant epi chm Vicarij et dei legatos, quare est idem tribunal epi auis et Pape, si autem
est epi et sui Vicarij, nec vere epi ant successores Aploy, cum ipsi Apli actus fuerint in
mediate constituti epi, alij vere epi a Papa, qd est contra decreta concilio, et summo Pont,
et contra innumera dicta sctoy, sicut q Apli alij a Petro esto epi actus immo. instituti.
exant ipso Petro inferiores, ita epi sunt inferiores ipso Pont, esto sint actus immo. instituti
et hoc est oio verum. /

Ex his premissis clarissime diluit oia argumta aduersarij ut nec sit necesse sigillatim
ad ea respondere, et qm ad doctores quos citant. (. cardinalem de turre cremata, Phi
lipum Secum, et alios istos iuris canonici peritus et non diuini opponim) apertas scripturas,
doctores sanctos iuris diuini peritiores illis, et concilia et deniqe oia que superius sunt allegata
quod vero aiunt chm instituisse epatum inabstracto, non est epi inabstracto, ridiculum est no
. n. est epi) idea Platonis, nec De) fecit aliquid inabstracto sed oia in concreto et sic epi)
veros reales et phisicos, no imaginarios, mathematicos, aut metaphisicos, posuit. n. (inquit Paul)
et dedit chm quosdam aplos, posuit epi) sct) regere ecc. Dei, sicut et sacerdotes in con
creto non inabstracto / descripsit Paulus vitam mores, qualitates et conditiones, quas oppo hnt
epos, presbyteros et diaconos, non inabstracto sed in concreto fecit chm epi), nec unum tm sed
plures, nam et cone) disonum b) et suavissime adispona in oib) q ex chm institutione et iure sit
tm unus epi), et q nullus presbyter, diaconus, clericus aut et secularis fidelis habeat ex chm
institutione et iure diuino iudicem et superiorem nisi tm Rome et solum summo Pont, que n.
maior penitias possit ee in ecc. maxime cum passim fiant dispensationes in legib) humanis, no
deat hoc diuina dispo)ne, ut quisq) possit dicere non datum sibi iudicem et superiorem actus
cui obedi)ne teneat, nisi ep) Romanu) / . Quod uero dicunt summo Pont, comparari soli, et
xi oes lunge et alij atq) ita derivari iurisdictionem ab eo in alios sicuti lumen a sole in astro
aut nunq) aut raro reperiet) in istis doctorib) hui) m) comparatis sed co)ssime chm) soli et
nullus et sct), nec Beati) uirga, nec tota et ecc. comparat) soli, iuxta inquit Rupert) ab
bas lib. 3. de victoria beati. c. 16. q) solus (unq) chm) comparat) soli

Quod uero ex eo q) residentia personalis subiecta sit mutationi per hoc q) iam in lra ecc. rariu
alia translatione possit p) hinc residere, aut ex eo q) multis de causis possit absere a sua ecc. ac

quasi

Arguat dicta residentia non esse iuris divini, factum est, nam et iniquitatem alio
precepto affirmativo et esset dei, reperitur tanta aut maior variabilitas et mutatio,
innumerae et sunt cause absque patre familias potest absesse, imo et quibus tenet, aut qui
sua potestas est penitiosa, aut sui absentia necesse. magis vel taliter familias, innumerae
et causis filij potest absesse a parentibus, quos tamen precepto divino honorare tenent, imo
et multis de causis potest quod detinere alienum ad tempus, et excusari a datione elemosinarum
et tamen haec omnia sunt precepta divina, et tamen sicut in familias non potest absque causa legitima
ma absesse diu a suo domo, nec filij ab obsequio parentum, nec quis retinere alienum,
ita et pastores auctoritate absque causa legitima potest diu absesse a suis ouibus, eoque ergo haec
illa est preceptum divinum

Quod et scripturae loca et dicta etiam elidunt per verbum per se vel per alios, non est
pium et blasphemum, sic exponere scripturam et verbum, si tamen intelligitur episcopus oportere esse
dacionem per se vel per alium, dicere et debere esse hospitalem, benignum, modestum, inexcusa-
bilem, et ponere auctoritatem pro ouibus, illas cognoscere, et notitiam bonae, ab illis cognosci
eisque vocem audiri, per se vel per alium, et ponere auctoritatem pro ouibus dicit tenet per se vel per
alium. i. suam vel alienam auctoritatem quid absurdum? quis haec fecit, dicit et bene familias
domui praesesse debere, familiam gubernare per se vel per alium, filiosque familias parentibus
obsequium praestare debere, eosdem honorare per se et vel per alios, imo et de omnibus precep-
tis affirmatiuis equa ratione similem actionem posses daxe, imo et maiori, specialissime
in causa pastoralis quaevis industria ipsius personae, quae possit inofficia boni pastoris, quae-
visque praecipue potest reduci, pascere. s. curare. i. sanare, mederi, quocirca, iugiter
fouere, et portare, ut colligitur ex ezechiel, 34. c.

- * Cum dictum fuit Petro et successoribus pasce oves meas, intelligitur per se vel per alios, non
potest sumi? Porro, per se ipsum esse pascere et tamen illo non obstante est christi preceptum et divinum
- * Per se ipso tenet si sint legitime impediti, impediti autem ab executione praesupponit facultatem
et sufficientiam non. n. ignis impedit ne fuge faciat sed ne comburat quare inest in
abilis idiota non impeditur a predicatione ut sic possit excusari s.

Erroneum est et quod quidam ex patribus dicit Pope potestatem alterius generis esse a potestate episcopi
et illius et huius potestas sit ministerialis, et est ac si quis dicat, caput in hunc esse alterius generis
a corpore, aut lumen solis alterius generis ab lumine lunae et stellarum, et exprimit s. thomas dicit po-
testatem episcopi esse a potestate presbyteri, Pope tamen potestatem eiusdem generis cum potestate episcopi
Eque falsum et erroneum est dicere quod predicare seu docere, non sit pascere, sed regere
namque regere est pascere, et pascere est regere, reges et in sacra scriptura sepe vocantur pastores
et pastores reges et in ps. 22. Dominus regit me in haec habet, pascit, loco regit, et ps. 2. ego
autem confitebor sum Rex ab eo super syon montem secundum eum, predicans preceptum eius, verum
illud predicans preceptum eius exponit preceptum mundi huius regni vel regis, quod est docere
seu predicare preceptum Dei.

278
279
falsum item bē, quod quidam alijs Bē dicit nunq̄ exibi consecrationis dari iurisdictio-
nem, per consecrationem. n. est quis bonus ep̄s, et non cetera, et nomen ep̄i (ut ille mat. B. ase-
ruit) est nomen iurisdictionis, ḡinea, et per eam dat̄ iurisdictio sacerdoti & insui conse-
cratione dat̄ pot̄as iurisdictionis. f. absolventis ap̄catis infiro interiori
falsum et id quod idem dicit excommunicationem non habere effectum supernālem, neq̄ eē pot̄atem
supernālem, est. n. pot̄as euanḡ. et tradita in euanḡ. et priuat̄ cōione fidelium et participa-
tione suffragior̄, hic aut̄ effectus supernālis est.

Dicit idem Bē mām gr̄as posse dari sine iurisdictione velut fuit data B. Paulo q̄n mis-
sus est ad gentes, et B. Petro q̄n missus fuit cum iohanne in Antiochiam, ut h̄c in actib; Ap̄tolor̄
imprim; n. exempla non continent veritatem, nam et Paulo et Petro fuit data pot̄as in boni-
versum orbem actus, ut et ceteris Ap̄l̄s, nulla ḡ. mō erat aliena ab eor̄ pot̄ate. Deinde
retorquet̄ argumentum contra ipsum met. q̄ simā p̄t dari sine iurisdictione, imo ha-
benti iam iurisdictionis pot̄atem sic ḡ et Papa dat̄ mām. i. oues ep̄s habentib; pot̄atem
iurisdictionis ab ipso ch̄o. optime ḡ poterit intelligi signatio et distributio mām absq̄
traditione iurisdictionis, sicut Iosue distribuit terram promissionis, dominium t̄ illius
non a Iosue sed a deo habuerunt, sic & distributio et partitio ecc̄ agm̄s Pont̄ est, qu-
bernandi t̄ pot̄as adeo

Neq̄ obstat his veritatib; quod idem Bē dicit, illud. f. eē de iure diuino, quod unū est
adeo, nulla hoīs auct̄. media siue mediante, atq̄ ideo nec ep̄s eē de iure diuino, neq̄ eor̄
residentiam, cum mediet̄ inter Deum et eos auct̄. Pape, dico ḡ hoc non obstat, si. n.
intelligi nullo hoīs ministerio medio, tunc neq̄ presbyteri neq̄ diaconi eēnt de iure diu-
no, neq̄ ep̄i ḡntum ad pot̄atem ordinis, neq̄ sum; Pon. alius a Petro neq̄ effect; sociat̄
carit̄e gratia. f. neq̄ lex Moysi ḡntum ad iudicialia et ceremonialia, q̄ per angelum Moysi
et per ipsum populo fuit data, imo et decalogus per angelum et Moysē, cum. n. De; ut sic et ḡntum
Diuinitatem non habeat os vocale per quod loquat̄, quicquid loquit̄ et dicit, loquit̄ aut̄ per
hoīm ut per p̄ph̄as, aut̄ per angelos, quib; sunt instrumentis corporeis ad formandas voces
quare nihil eēt sic de iure diuino, nisi quod ch̄us perse ipsum precepit et docuit, imo et
ipse ch̄us per humanitatem. n. os et lingua manifestauit et docuit, et sic adhuc De; per
hominem. i. medio hoīe seu humanitate. sicut intelligat̄ sic unū. adeo eē id quod est
iuris diuini, ut nō excludat̄ cōmedium ministerium seu instrumentum aut̄ ministrum sed me-
diam auct̄. i. agens medium, quod sua auct̄. agat, cum sum; & Pont̄ ḡntum ad effect; &
pot̄as supernāles, et ipsa met̄ pot̄atem supernālem conferendam t̄ sit minister, neq̄ exca-
dat veritatem seu pot̄atem ministerii, ut satis aperte supra; p̄batum manet, seq̄ eī; ministrum.
medium nō impedire quomin; et ep̄i et eor̄ residentia sit de iure diuino, sicut et effect; sa-
cr̄os sunt de iure diuino, non obstante q̄ ministeri tanḡ ministerii mediant̄ inter Deum et ipsos
effect; et ut ministerii operat̄ illos, quare mediate vel unū, sic nō bauant rationem iuris diuini

uno bruiuo a ius diuinum dicit de utroq[ue], vbi p[er]se ipsum ch[ri]stus dixisset pastorib[us],
ate qui in vobis est grege[m], aut iussisset Petro, hic pastorib[us] no[m]i[n]e meo, pascite qui in vo-
bis est grege[m] equ[e] vno et alio[m] ip[s]i pastores tenent iuxta diuino pasce grege[m], et et[er]na
B. Paulus solet dicere, dico non ego sed d[omi]n[u]s, quare cum et secundum nos, quinquaginta
residentiam e[ss]e inuis diuini et ep[iscop]o ch[ri]stus iussisset Petro p[er] illa verba pasce oues meas, ip[s]e
ipse constitueret et poneret pastores et iuberet illis curam grege[m], et certum sit precipisse ip[s]i
Petro illud. s[ic] ut autho[r] ip[s]i[us] ch[ri]sti tang[er]e ei[us] ministeret v[er]o, et non sua propria aucto[r]itate
illud precipere ita q[uo]d Petrus vere potuisset dicere, cum dixit pascite qui in vobis est grege[m]
non ego precipio sed d[omi]n[u]s. i. non mea aucto[r]itate. sed d[omi]ni aucto[r]itate. sicut et Paulus cum dixit pasce
dite vobis et vniuerso grege[m], equ[e] vere potuisset dicere, non ego sed d[omi]n[u]s, cum certum sit et ip[s]e
minister ch[ri]sti et vicarius, et no[n] plura[m] minister illud precipisse, quare o[mn]i modo est inenitabile
quines, eo q[uo]d residentia sit de iure diuino

Equ[e] parum obstat, quod idem pater asseruit, de verbis illis, quecu[m]q[ue] ligaueritis, et
quecu[m]q[ue] solueritis s[ic] et quor[um] remiseritis s[ic]. e[ss]e inq[ui]s verba illa enun[ci]atiua, non collatiua
alicui pot[est]atis, q[uo]d imprimis arg[um]ent[um] retorquet de B. Petro cui dictum tibi dabo clau[em], et
quodcu[m]q[ue] ligaueris s[ic]. que et sunt enun[ci]atiua sicut et alia, et t[ame]n certum est et de
fide ch[ri]stum adimplere v[er]o illa verba, nam sicut Petrus dixit pasce oues meas, ita
omnib[us], sicut misit me P[ater], et ego mitto vos, et ite[m] p[re]dicante euang[el]io. o[mn]i creatur[e] ita q[uo]d
valat, ch[ri]stus misit seu enun[ci]auit illos habitur[um] clau[em], q[uo]d habuerunt illas, agno[sc]ere
habere potuerunt nisi a ch[ri]sto. et cum innumeri s[un]t doctores, conalia quor[um] p[er]sonar[um]
fateant[ur] verba illa dicta e[ss]e ip[s]is Ap[osto]lis suis successorib[us], sicut successorib[us] Petri inq[ui]s
constat q[uo]d o[mn]es habuisse ab ip[s]o ch[ri]sto non obstante hominis ministerio.

Debile et arg[um]ent[um] fuit simile quoddam quod ille P[ater] adduxit de umbella tegente caput, et
simul reliqua membra corporis obumbrante, capiti t[ame]n t[ame]n adherenti, quasi quod sic pot[est]as ip[s]i
his insit tota sola Petro, et inde deriuat in alios, debile inq[ui]s et ineptum est simile sumptum
exaggeratu[m] pot[est]atis, q[uo]d ex vera p[ar]te, nam si p[er] umbellam intelligit pot[est]atem ipsam, cum t[ame]n
hexeat capiti et no[n] membris, sequi nulla pot[est]atem e[ss]e f[aci]t. nisi in Petro et non in alijs, nec
posse e[ss]e, sicut p[er] umbram factam intelligit pot[est]atem ipsam, cum umbra sit non caput
sed ab umbella et ponente eam, ita q[uo]d imponens umbellam capiti obumbrat simul et caput
et alia membra, et sic infouet q[uo]d idem ch[ri]stus, quidat pot[est]atem petro, dat et alijs mem-
bris, q[uo]d toti ecc[lesi]e. ex capite ministeriali et membris constanti. et idem probat ex alijs simi-
lib[us] soljs. s[ic] et ei[us] luminum ad alia alia et exo lumen, et fontis ad riuos et arborum
ei[us] radicis ad ramos. aquo. n. est sol, et ei[us] lumen, et radij, quare et lumen hinc et
illuc, et aquo fons siue ei[us] aqua, et riuus, et aquo arbor siue radix et rami
clusit. P[ater] ille parabolas illas de fideli seruo et prudente quem constituit d[omi]n[u]s. et
quis putas est fidelis seruus et prudens? s[ic] cum t[ame]n insensu literali, no[n] dico p[ar]abolas, sed
et germano sensu literali de ch[ri]sto Deo et sp[irit]u. ponere et pastorib[us] posit[is] ab eo, quos posuit et dedit
. i. ad eph[es]. 4. adu. 20. /

iam ^{et} soluta est illa ratio de egra potestate iuris dictionis cum Papa, si haberet auctoritatem
universalem. illam episcopi, retinetur. n. auctoritate ordinis que est ex iure divino, et de quo ad verum
legitimum non quaeritur in episcopo et in papa, quia nec quis potest ordinare nec confirmare episcopum
et Papa. retinetur et auctoritate absoluti a potestate, que est ex iure divino in sacerdotibus
per collationem ordinis sacerdotalis, et de non quaeritur cum potestate pontificis, / soluitur
quod dicitur. ex eo quod non habent manum signatam iure divino alij auctoritate pontificis, sed ipsi est illam si
generare, inquam exerceant potestatem quam auctoritas habent, nam et de alijs Apostolus a Petro potestatem
arguit fieri, qui tamen auctoritas habuerunt universalem potestatem.

Quod vero dicitur ipsos habuisse ex privilegio, gratis et sine auctoritate. et rone dicitur. quod si dicitur
quod exant confirmati in gratia, atque ideo non poterant abuti illa potestate, propterea fuit data tamen illis
ratio hec et est ab extinguisca et ut dicitur per accidens, quid si posset abuti? dicitur tunc
moderata sufficienti a Petro. idem dicam tibi de episcopo christi. n. in modo sufficienti providit
omnibus, et Petri et successoris potestatem abuti illa plenaria potestate, et gratia nec illis exat
danda

Causabantur et aliqui quod hec aut mors hereticorum est, potestatem iuris divinum, et nolle acquiescere
voci ecclesie. de hoc supra dictum est, imo mors ecclesie et conciliorum fuit propter istas hereses
aut falsas doctrinas, et catholicorum, velut est hec quod residentia pastorum sit iuris tamen humani, et
propter corruptos et mores iuris divinum declarare explicare, et extendere et ex eo deducendo
omnata explicita contra insurgentes hereses, et pernitiosas doctrinas. et corruptelam morum. / cum
asseritio hec residentia. scilicet pastorum, tamen esse iuris humani sit valde noxia, et sint libri impressi,
in quibus continetur, viri pro dicitur habiti, eam ex proposito asseruerunt et defenderunt, sint
quod homines suapte natura propensi ad otium et libertatem egresse est, imo necesse est eam et damnare, et
liberos prohibere, quomodo quodam maiori damno permitterentur quod catholicorum sunt, quod libri eorum
pro hereticis habentur

Simile quid asserbat Cardinalis vvaemiensis, quod ad illam libertatem episcopi esse infidelibus auctoritas
dicitur. n. nobis convenire cum hereticis in hoc quod episcopi sint auctoritas de iure divino sed tamen, heretici
aut negare episcopi Papae esse veros episcopi. et allegabat confessionem Augustanae / contra ipsum tamen plu
res loci apostissimi adducti sunt, in quibus heretici, et negabant episcopi esse et iure divino et auctoritas
et superiores presbyteris, imo re et iure divino equales et eosdem. confessionem. n. Augustana
nam soli Lutherani et inter illos pauci adhuc, integram tenent, et sunt alij plures heretici ipsorum
paucos ut Calviniani seu sacramentarii / Angliani / Anabaptistae et alij, qui omnes negant episcopi esse eum
re divino, tamen negant sacramenta. ipsa, licet ponant suas ordinationes modo quodam, et tamen conalia
definiunt sacramenta esse infidelibus auctoritas. ponunt et tamen, sacraconi. quidem, imo et idolatrie suas sa
cerdotes et episcopi et in hoc nobiscum conveniunt nunquam ob hoc non definiunt synodus episcopi esse iure di
vino. non amplius nec veri episcopi et sacerdotes, quos ponunt heretici et Lutherani sunt veri episcopi, quod
illi quos isti infideles ponunt, quia nec sunt sacerdotes neque ordinati neque. n. amplius Lutheri exat
Papa, aut Calvinus episcopi et sui ministri, qui sunt pure laici, sacerdotes, quam Mahumetum et

in quibus id perspicue negant nec tamen sic voluerunt verba illa restituere aut proponere. 280
Nonnulli tamen theologi loquuti fuerunt de verba haec potentes eam definiendi, licet pauci, et incongrua
tionibus Patrum Archiepiscopi Granatensis Primum loquuti est de re illa et petijt idem quem sequi
tisunt usque ad .60. Brevi, alijs omnibus consentientibus legatis, inter quos et nonnulli argue
bant nos Hispanos quod de verba non proposita / allegatis tractarem, usurpatis legatorum munus
quorum tamen est proponere, innixi verbis in prima sessione huiusmodi 3. partis concilij positus. Propo
nentibus legatis. / quibus Archiepiscopi Granatensis, dum super decretum residentie suam dia
reticam respondit se neque alios Hispanos non proposuisse, neque in hoc usurpasse munus
legatorum, nam aliud est (dicit) proponere coeterum et ex munere, et aliud aliquid in particulari
proponere vel suggerere, sciunt. n. Brevi in concilijs generalibus, in quibus sumus et Pontifex, ad exat,
deus fuisse modus definiendi, alterum. scilicet coeterum cum illis verbis, sacro approbante concilio, et alium
minus coeterum, cum illis sacro suadente aut suggerente concilio. huiusmodi differentie indefiniendo eam
tractantes iuxta canonici doctores autem, signatex abbas Panormi. super .c. i. de sponsalibus et i.
et .c. de pactis et super .c. Ossiis de electione, et alij alibi, quod dum materia quae definebatur origina
liter procedebat a papa, vel ab eo proponebat, tunc definebat cum illis verbis sacro approbante
concilio, quod vero a concilio, vel ab aliquibus Patribus concilij originem ducebat, seu proponebat, tunc
sub illis alijs verbis definebat, sacro suadente vel suggerente concilio, si ergo in concilijs in quibus
Papa ad exat, concilium seu Brevi quae proponebat, quid ni ibi adsunt legati poterit idem quae
fieri, definiunt autem Innocentius iii. in concilio Lateranensi. ut habet de bapt. et eius effectu .c. finali
licet Greco, sub illis verbis sacro suadente concilio.

Ad didit dicitur Archiepiscopi Granatensis, si offendit hoc verbum proponere, sit hoc suadere, aut sugge
rere, subministrare, aut consulere, vel in medium iacere, quod si nihil huiusmodi placet sit petere, hoc
n. namo potest nos prohibere quominus possimus petere, quod et minimus de plebe id potest, nam et indefini
tione concilij generalis continetur verba illa, nulla persona potente audiri exclusa, tamen abest ut pre
lati nequeant petere, audire et dicere, referte haec legatis, ut ipsi proponant, a quo non satis scio
an tot legibus teneamur, sed quid a defectu adipiscor, et illis non placet proponere, aut nolunt, quod
tunc remedijs? si multi Brevi petunt, velut fuit in his tribus veritatibus. scilicet de iure residentie et
episcopis, et eius superioritate ipsis presbyteris. nunquid omnia concilij negotia ad libitum seu volun
tatem legatorum aut (vni) illorum tractanda sunt? non est haec libertas conciliorum, nec de corruptione
tate, neque ipsos credo legatos sibi velle tamen tribuere, petiimus ergo et non proposuimus, et hoc
cum quidem ratione Residentie quidem iuxta declarationem, quae propositus fuerat ille Archiepiscopus per lega
tos, considerent Brevi quae servari iuxta possit ut pastores auctoritate residentiant, sub his verbis
statim fere omnibus patribus occurrat haec et ratio, declaratio. scilicet iuxta residentie, quod si legatorum
scopus seu intentio non erat haec, Brevi non tenebant statim a principio id diuinae, nec
sidiunasset, statim tenebant non a propria sensa sua aut non petere optimam hanc viam et rationem

Isidorus libello de ordine
celebrandi concilia habet .i.
the. concilio in principio
ingit natus presbyteri reliq
aut diaconi clerici sive lai
ci de his quosvis interinto
cium p qualibet re quae de
vint appellandum .ecc. mese
politane archidiacono cum
sua intinet et ille concilio
aundi singularim et propore
de hanc concedatur.

Quo uero adduo alia, ep^{os}. s. eē institutos a ch^o superiores presbyteris, petenda ma-
gram et rationem habuim⁹, illa. s. fuisse conclusa, et quasi definita Marini Bruin con-
sensu in 2. parte hui⁹ concilij, ut didum est supra, et opposita eor⁹ eē exco^o h^o h^o
corp hui⁹ t^oris, ut perspicue ostensum fuit, et tota synodus tunc intellexit in eo et
exco^o antiquit⁹ iam in eccl^o. damnato⁹.

G Argu^m. aduersarij⁹ uorum et cō, erat q^o papa p^o ordinare quēcumq⁹ cuiuscunq⁹ a-
ctus absolute imm^o. et sine licent⁹ proprij epⁱ, q^o est imm^o p^o p^o et sic arguit⁹
tantos ap^o ad facere, uolunt oīa confundere potestate, cum t^o pot⁹ non sit data
nisi in edificationem non in destructionem, p^o quidem De⁹ agere imm^o. effect⁹ oīum causa-
rum, t^o sic res quas condidit administrat, ut proprijs mot⁹ agere sinat, nec tollit ad-
nem aut agit propter eum nisi rarissime. pro nec^o. aut p^o h^o sue manifestatione, quanto
magis quādo condidit potates inferiores sed condit⁹ a ch^o inuenit debet sine re sua⁹
proprijs actiones agere et functiones nisi rarissime aut pro causa aut nec^o. possit et exco^o
phim aut cherubin nūm⁹ inferioris angeli exco^o et illum anticipare nec t^o fit in ip^o
alibi illa hierarchia, quanto aut⁹ hec alibi illi fuerit similis sicut pulcherr⁹ oculi
nata maior absq⁹ confessione interruptione, modo uero sunt tot exemptiones, reseruat⁹
nes dispensationes priuilegia ut sint oīa confissa, et hec quidem perpetua ut semel d^o
p^o homo aut capitulum seu capitulum seu canobium aut collegium perpetuo maneat eor⁹
p^o et leges sint humane (in⁹) t^oales et ad⁹iones perpetue et reseruationes, et p^o
sunt dispensetur in legib⁹ et nunq⁹ in exemptionib⁹ et reseruationib⁹ sed iste ac si eor⁹ leg⁹
diuine et naturales perpetue maneant et eque longissime distantib⁹ ab urbe et proxima
habitantib⁹, et residentib⁹ et munus suum exercentib⁹ et hec minime curantib⁹ et bonis
epⁱ et nihil ep^o functiones scientib⁹ nedum facientib⁹, hec ne est pot⁹ que in p^o
est ponenda? exemptiones reseruationes sunt uelut miracula contra oīem legem rarissime
facienda, alio⁹ ut inquit Bex. ad eug^m. montium facis drum digitorum sciungis ama-
nu et coniungis humero collatere eum faciens brachio

Non nouit hec antiqua eccl^o. et antiqua concilia, non etas Cipriani Aug. Amb. mane-
bant illis sorda testa sua iuxta ex euang^o. et ch^o sufficientia absq⁹ delegatione ad oīa
nec^o. expedientia saluti aīar⁹ nō erat tunc necesse facere ordinarios delegatos cum
eēt exemptiones reseruationes, ab hoc malo uenit ut hoc passim ponat⁹ possint t^o
legati pape, peccat⁹ oīo in quanto. 2. numero multitudine exem⁹ p^o reseruationū
nullum q^o est arg^m. p^o papa de plenitudine potat⁹ q^o benefi⁹ cum usu hui⁹ plenitudin⁹
tot determinata potat⁹ eccl^o. non id semper menti habendum et agitandum. quid. s. p^o
papa s^o quid expediat edificet qui facit oīa que absolute p^o

Toties q^o. ut illis uerbis tang⁹ delegati debilitat infirmat potatem ordinarij, tang⁹
hul possint nisi ut delegati, t^o sunt Dei ch^o legati et uicarij, prejudicant metrop^o
tanis facere ep^o delegatos ad causas in quib⁹ ut ordinarij p^o, q^o quoad illas causas.

281
278

fiunt exempti ab illis cum si velint procedere ut delegati non potest appellari ab eis nisi ad delegantem non ad metropolitanos, est autem hoc contra ordinem sanctae. n. ordinatae fieri debent. non enim agitur per saltum nec deest in necesse. sic nec Christus nec euangelium, restituantur sua episcopi non essent his delegationibus et restitutionibus ablatorum et reservatorum pluribus mille annis ecclesiae. non novit has exemptiones reservationes tot dispensationes, redeant saecula regna, illa tempora felicissima gratia. ecclesiae. tan male habet his infelicissimis temporibus, Papa eligit creat episcopi, creat eligat tales quibus non sit necesse tot reservationi tot eximi, peccantes abutentes potestate priuat, tollat priuat, non omnes castigat aequae exemptionibus et reservationibus tempus eximendi reservandi iam fuit veniat iam tempus ordinandi omnia subiiciendi concedendi aut melius restituendi ablata;

100. fol.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page. It appears to be a list or a series of entries, possibly related to a collection or inventory.

100